

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΚΛΑΔΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Σπουδαστές:

Ασκιανάκης Νικόλαος Α.Μ.8465
Καναβάκης Βασίλειος Α.Μ. 8668
Κονιδάκης Εμμανουήλ Α.Μ. 8076

Επιβλέπων:

Αναπλ. Καθηγητής Σ. Αρβανίτης

Ηράκλειο, 2017

Περιεχόμενα	
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
SUMMARY.....	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	7
Ο ΚΛΑΔΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ	7
1.1 Μια γενική ιδέα του κλάδου ασφάλισης.....	7
1.2 Η έννοια της ασφάλισης και οι διακρίσεις της.....	8
1.3 Η έννοια της κοινωνικής ασφάλισης	9
1.3.1 Ιστορική αναδρομή στην κοινωνική ασφάλιση.....	11
1.3.2. Χαρακτηριστικά του κλάδου κοινωνικής ασφάλισης.....	12
1.3.3 Τα προβλήματα της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα.....	13
1.4 Η έννοια της ιδιωτικής ασφάλισης.....	15
1.4.1 Ιστορική αναδρομή στην ιδιωτική ασφάλιση.....	16
1.4.2. Χαρακτηριστικά του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης	17
1.4.3 Συμβολή της ιδιωτικής ασφάλισης στην οικονομία.....	18
1.5. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της ιδιωτικής ασφάλισης συγκριτικά με την κοινωνική ασφάλιση.....	19
1.6 Ομοιότητες και διαφορές ιδιωτικής και κοινωνικής ασφάλισης.....	21
1.7 Οι συνέπειες τις οικονομικής κρίσης στον κλάδο της ασφάλισης.....	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	25
ΜΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ.....	25
2.1 Μια γενική ιδέα της χρηματοοικονομικής ανάλυσης	25
2.2 Ορισμός χρηματοοικονομικής ανάλυσης και χρήστες της παρεχόμενης πληροφόρησης.....	27
2.3 Βασικοί σκοποί χρήσης χρηματοοικονομικών δεδομένων	30
2.4 Στάδια ανάλυσης χρηματοοικονομικών καταστάσεων.....	31
2.5 Κύριοι περιοριστικοί παράγοντες της χρηματοοικονομικής ανάλυσης.....	32
2.6 Είδη χρηματοοικονομικής ανάλυσης.....	35
2.7 Μέθοδοι χρηματοοικονομικής ανάλυσης	37
2.8 Χρηματοοικονομικές καταστάσεις και ο σκοπός τους.....	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	43
ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	43
3.1 Μια γενική ιδέα των αριθμοδεικτών.....	43
3.2 Σημασία αριθμοδεικτών στην χρηματοοικονομική ανάλυση.....	44
3.3 Προβλήματα κατά την χρήση αριθμοδεικτών.....	47

3.4 Παρουσίαση αριθμοδεικτών	52
3.4.1 Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας (profitability ratios)	52
3.4.2 Αριθμοδείκτες ρευστότητας (liquidity ratios).....	58
3.4.3 Αριθμοδείκτες δραστηριότητας (activity ratios)	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	68
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.....	68
4.1 Εισαγωγή.....	68
4.2 Χρηματοοικονομική ανάλυση ασφαλιστικών επιχειρήσεων	68
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	86
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	90

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στις σύγχρονες ανεπτυγμένες κοινωνίες δεν είναι δυνατό να μην υφίσταται ασφαλιστική προστασία στους πολίτες της, καθώς οι κοινωνικοασφαλιστικοί κίνδυνοι προκαλούν διάφορες οικονομικές ανάγκες που μπορούν να αντιμετωπιστούν είτε με κάποιους τρόπους που προέρχονται από την ιδιωτική πρωτοβουλία είτε με αυτούς οι οποίοι επιβάλλονται από το κράτος.

Έτσι, η ασφάλιση μπορεί να διακριθεί σε δύο βασικές κατηγορίες: την κοινωνική ασφάλιση και την ιδιωτική ασφάλιση. Η κοινωνική ασφάλιση, αποτελεί την ασφάλιση της οποίας η παροχή πραγματοποιείται αποκλειστικά και μόνο από δημόσιους φορείς, την διέπουν οι διατάξεις του δημοσίου δικαίου και ο χαρακτήρας της είναι πάντοτε υποχρεωτικός.

Από την άλλη πλευρά, η ιδιωτική ασφάλιση, αποτελεί την ασφάλιση η οποία παρέχεται κατά κύριο λόγο από ιδιωτικούς φορείς, την διέπουν οι διατάξεις του ιδιωτικού δικαίου, βασίζεται σε μια ασφαλιστική σύμβαση και ο χαρακτήρας της είναι κατά κανόνα προαιρετικός και κατ' εξαίρεση υποχρεωτικός.

Η οικονομική κρίση που εκδηλώθηκε στην Ελλάδα οδήγησε στη μείωση των παροχών (συντάξεις, εφάπαξ, κοινωνικά επιδόματα κ.α.) και στη μείωση των κοινωνικών δαπανών. Έτσι, προήλθε η σοβαρή επιδείνωση του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού καθώς και η άμβλυση των κοινωνικών προβλημάτων, πλήττοντας την κοινωνική ασφάλιση και στέλνοντας τους πολίτες προς την ιδιωτική ασφάλιση.

SUMMARY

In modern developed societies it is not possible to leave no insurance protection to the citizens, as the social insurance risks causing various financial needs that can be addressed either in some ways from private initiative or to those which are imposed by the state.

Thus, the insurance can be divided into two main categories: social insurance and private insurance. Social insurance is the insurance of which the services are provided exclusively by public carriers, is governed by public law provisions and its character is always mandatory.

On the other hand, private insurance is the insurance that is provided mainly by private entities, is governed by private law, based on an insurance contract and its character is generally optional and exceptionally mandatory.

The economic crisis that broke out in Greece led to a reduction of benefits (pensions, lump sum, social benefits, etc.) and reduction of social expenditures. Thus, there was a serious deterioration of the living standards of the population and the alleviation of social problems affecting social security and promote people to private insurance.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία αυτή έχει σαν στόχο την πραγματοποίηση μιας σύντομης παρουσίασης και ανάλυσης της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων του κλάδου ασφάλισης στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες της Ευρώπης, χρησιμοποιώντας δεδομένα από την βάση της Eurostat. Επίσης, γίνεται η απαραίτητη βιβλιογραφική επισκόπηση για την καλύτερη κατανόηση του θέματος.

Έτσι, στο πρώτο κεφάλαιο, που αφορά τον κλάδο ασφάλισης και τα χαρακτηριστικά του, αρχικά γίνεται αναφορά στην έννοια της ασφάλισης και στις διακρίσεις της. Υπογραμμίζονται τα πέντε βασικά χαρακτηριστικά της ασφάλισης τα οποία είναι η κοινωνία του κινδύνου, ο κίνδυνος, η ομοιότητα των κινδύνων, η παροχή του φορέα της κοινωνίας κινδύνου και η αντιπαροχή του ασφαλιζόμενου.

Έπειτα, καθώς η ασφάλιση διακρίνεται στην κοινωνική και στην ιδιωτική, παρουσιάζεται η έννοια, τα χαρακτηριστικά και μια σύντομη ιστορική αναδρομή για την κάθε κατηγορία. Ας σημειωθεί ότι η κοινωνική ασφάλιση παρέχεται αποκλειστικά και μόνο από δημόσιους φορείς και ο χαρακτήρας της είναι υποχρεωτικός, ενώ η ιδιωτική ασφάλιση παρέχεται από ιδιωτικούς φορείς και ο χαρακτήρας της είναι κατά κανόνα προαιρετικός.

Στο τέλος του πρώτου κεφαλαίου, αναλύονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της ιδιωτικής ασφάλισης συγκριτικά με την κοινωνική ασφάλιση, οι ομοιότητες και οι διαφορές τους και οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης στον κλάδο της ασφάλισης.

Το επόμενο κεφάλαιο, είναι μια εισαγωγή στην θεωρία της χρηματοοικονομικής ανάλυσης, όπου αρχικά ορίζεται αυτή και αναφέρονται οι χρήστες της παρεχόμενης πληροφόρησης. Μετά, αναλύονται οι βασικοί σκοποί χρήσης των χρηματοοικονομικών δεδομένων, τα στάδια ανάλυσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, τα είδη και οι μέθοδοι χρηματοοικονομικής ανάλυσης.

Τέλος, παρουσιάζονται οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις και ο σκοπός τους, ο οποίος είναι η παροχή πληροφόρησης χρήσιμη για τους τωρινούς και

μελλοντικούς επενδυτές, πιστωτές και άλλους χρήστες, συμβάλλοντας στην λήψη ορθολογικών επενδυτικών, πιστωτικών αλλά και παρόμοιων αποφάσεων.

Το τρίτο κεφάλαιο, αναφέρεται στον ρόλο των αριθμοδεικτών στην χρηματοοικονομική ανάλυση, καθώς η χρήση τους είναι από τις πλέον πιο διαδεδομένες και δυναμικές μεθόδους χρηματοοικονομικής ανάλυσης. Όπως είναι φυσικό, υπάρχουν και κάποια προβλήματα τα οποία εμφανίζονται κατά την χρήση των αριθμοδεικτών.

Έπειτα, γίνεται μια παρουσίαση των βασικότερων και περισσότερο χρησιμοποιούμενων αριθμοδεικτών οι οποίοι ταξινομούνται σε αριθμοδείκτες αποδοτικότητας, ρευστότητας και δραστηριότητας.

Στο τελευταίο κεφάλαιο γίνεται μια προσπάθεια χρηματοοικονομικής ανάλυσης των επιχειρήσεων του κλάδου ασφάλισης σύμφωνα με τα στοιχεία τα οποία είναι διαθέσιμα στην βάση δεδομένων της Eurostat. Για την πραγματοποίηση της παρούσας ανάλυσης, το πρώτο κριτήριο για την επιλογή των χωρών ήταν η διαθεσιμότητα ή μη των στοιχείων τους συνδυαστικά με τις υπόλοιπες. Τα έτη ανάλυσης αποτελούν τα έτη 2008 ως 2012, όπου και υπήρχε διαθεσιμότητα των στοιχείων για όλες τις προαναφερθείσες χώρες.

Τα στοιχεία τα οποία αναλύονται στο τέταρτο κεφάλαιο αναφέρονται στον αριθμό των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, στον κύκλο εργασιών, στην αξία παραγωγής, στην προστιθέμενη αξία σε τιμές κόστους συντελεστών, στο μεικτό λειτουργικό πλεόνασμα, στο σύνολο αγορών προϊόντων και υπηρεσιών και στο σύνολο του ισολογισμού των επιχειρήσεων αυτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ο ΚΛΑΔΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ

1.1 Μια γενική ιδέα του κλάδου ασφάλισης

Οι κοινωνικοί ή ασφαλιστικοί κίνδυνοι προκαλούν διάφορες οικονομικές ανάγκες οι οποίες μπορούν να αντιμετωπιστούν με δύο τρόπους: είτε με αυτούς που προέρχονται από την ιδιωτική πρωτοβουλία είτε αυτούς οι οποίοι επιβάλλονται από το κράτος. Η αποταμίευση, η ιδιωτική ασφάλιση και η φιλανθρωπία ανήκουν σε αυτούς που προέρχονται από την ιδιωτική πρωτοβουλία, ενώ η κοινωνική πρόνοια και η κοινωνική ασφάλιση ανήκουν σε αυτούς που επιβάλλονται από το κράτος. Σε μια ενδιάμεση κατηγορία υπάγονται η οικογενειακή και κοινωνική αλληλεγγύη και η αλληλασφάλιση.

Η κοινωνική και η ιδιωτική ασφάλιση ασθένειας με τα ιδιαίτερα αλλά και τα κοινά χαρακτηριστικά τους, εν συναρτήσει με την έννοια της υγείας (η κατάσταση της πλήρους φυσικής, κοινωνικής και διανοητικής ευεξίας και όχι μόνο η απουσία αναπηρίας ή ασθένειας), είναι οι βασικότεροι σύγχρονοι τρόποι αντιμετώπισης των κοινωνικών ή των ασφαλιστικών κινδύνων. Επιδιώκουν να καλύψουν την ανάγκη εξασφάλισης απέναντι στον κίνδυνο και τις συνέπειες της ασθένειας, της αναπηρίας και του θανάτου ενός ατόμου και της οικογένειάς του¹.

Στις σύγχρονες και ανεπτυγμένες κοινωνίες είναι αδύνατο να μην υφίσταται ασφαλιστική προστασία. Η ιδιωτική ασφάλιση αποτελεί έναν θεσμό ο οποίος συνεισφέρει στην διατήρηση συνθηκών σταθερότητας και συνέχειας στις δραστηριότητες επαγγελματικού, επιχειρηματικού και κοινωνικού περιεχομένου, καθώς προστατεύει από κινδύνους, ζημιές αλλά και απώλειες.

Συμβάλει ουσιαστικά στην οικονομική ανάπτυξη και στην τόνωση της κοινωνικής συνοχής, ενώ συγχρόνως συνεισφέρει στην δημιουργία αποταμιευτικών κεφαλαίων προκειμένου να χρηματοδοτηθούν παραγωγικές επενδύσεις. Ο κλάδος της ιδιωτικής ασφάλισης, σε ένα περιβάλλον ρευστό και πολύπλοκο όπως το σημερινό, ενθαρρύνει την επιχειρηματική δράση και προστατεύει τους ιδιώτες αλλά

¹Τσιτσιόλης Βασίλης, 2005, «Κοινωνική και ιδιωτική ασφάλιση ασθένειας. Τα κοινά χαρακτηριστικά τους», σελ. 1, http://www.enap.gr/attachments/article/7260/asfagora_ipc.pdf

και τις επιχειρήσεις από τους κινδύνους που τους απειλούν (Ένωση Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδος).

Από την μεριά της, η κοινωνική ασφάλιση αποτελεί έναν από τους βασικότερους θεσμούς κοινωνικής αλληλεγγύης και προστασίας αλλά και αναδιανομής του εισοδήματος μεταξύ των εισοδηματικών ομάδων της ίδιας γενιάς αλλά και διαφορετικών γενεών. Η μεταφορά των πόρων από οικονομικά ενεργές γενεές προς τις μη ενεργές και παλιότερες γενεές, πραγματοποιείται προκειμένου αυτές να καταφέρουν να διατηρήσουν αξιοπρεπές το επίπεδο ζωής τους, ενώ μεταξύ των ίδιων γενεών, γίνεται προκειμένου να εξασφαλιστεί το εισόδημα σε περιπτώσεις κινδύνου (ασθένεια, ανεργία, ατύχημα, αναπηρία κ.α.)².

1.2 Η έννοια της ασφάλισης και οι διακρίσεις της

Αρχικά, σε μια προσπάθεια κατανόησης της έννοιας της ασφάλισης, η οποία καλύπτει όλες τις μορφές της, ασφάλιση είναι η ένωση ατόμων (οι οποίοι αποτελούν τους ασφαλισμένους) οι οποίοι είναι εκτεθειμένοι σε όμοιους ή ομοειδείς κινδύνους (κοινωνία των κινδύνων). Προκειμένου να επιτύχουν την αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων, οι ασφαλισμένοι καταβάλλουν αντιπαροχές, αξιώνοντας ταυτόχρονα μια ασφαλιστική προστασία, η οποία ονομάζεται παροχή, από τον φορέα της κοινωνίας κινδύνου, καλύπτοντας την οικονομική ανάγκη που προκαλείται από την επέλευση του κινδύνου.

Επομένως, τα βασικά χαρακτηριστικά της ασφάλισης είναι πέντε και είναι τα ακόλουθα:

- ➔ Η κοινωνία του κινδύνου.
- ➔ Ο κίνδυνος.
- ➔ Η ομοιότητα των κινδύνων.
- ➔ Η παροχή του φορέα της κοινωνίας κινδύνου και
- ➔ Η αντιπαροχή του ασφαλισμένου.

²Θεοδωρουλάκης Μενέλαος-Κουμαριανός Βαγγέλης, 2012, «Συστήματα Κοινωνικής Ασφάλισης-ασφαλιστικό σύστημα και σύστημα κοινωνικής περίθαλψης», Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ, σελ. 17, http://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2014/02/ekp_yliko_krat_pron2.pdf

Η ασφάλιση μπορεί να διακριθεί σε δύο βασικές κατηγορίες: κοινωνική ασφάλιση και ιδιωτική ασφάλιση. Η κοινωνική ασφάλιση, αποτελεί την ασφάλιση της οποίας η παροχή πραγματοποιείται αποκλειστικά και μόνο από δημόσιους φορείς και την διέπουν οι διατάξεις του δημοσίου δικαίου. Η κοινωνική ασφάλιση βασίζεται στον νόμο και ο χαρακτήρας της είναι πάντοτε υποχρεωτικός.

Το δεύτερο είδος είναι η ιδιωτική ασφάλιση, η οποία αποτελεί την ασφάλιση η οποία παρέχεται κατά κύριο λόγο από ιδιωτικούς φορείς και την διέπουν οι διατάξεις του ιδιωτικού δικαίου. Αυτού του είδους η ασφάλιση βασίζεται σε μια ασφαλιστική σύμβαση και έχει κατά κανόνα χαρακτήρα προαιρετικό και κατ' εξαίρεση υποχρεωτικό (π.χ. ασφάλιση ευθύνης από αυτοκινητικά ατυχήματα)³.

1.3 Η έννοια της κοινωνικής ασφάλισης

Η κοινωνική ασφάλιση αποτελεί την ασφάλιση η οποία ασκείται από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης) και αναφέρεται στην κάλυψη κινδύνων οι οποίοι απειλούν άμεσα. Η ασφαλιστική σχέση με την οποία συνδέονται οι φορείς και οι ασφαλισμένοι διέπεται από τις διατάξεις του δημοσίου δικαίου και επομένως ο χαρακτήρας της κοινωνικής ασφάλισης είναι αναγκαστικός.

Καθώς η κοινωνική ασφάλιση εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, στις περιπτώσεις που υφίσταται σχέση εξαρτημένης εργασίας, η καταβολή των ασφαλιστικών εισφορών πραγματοποιείται από τους ασφαλιζόμενους αλλά και από το κράτος και τους εργοδότες.

Αναφορικά με την ασφαλιστική σχέση, αυτή γεννιέται από το νόμο στην περίπτωση που συντρέχουν κάποιες προϋποθέσεις στο πρόσωπο του άμεσα ασφαλισμένου, κατά κύριο λόγο σχέση εξαρτημένης εργασίας ή σε κάποιες περιπτώσεις, όταν γίνει εγγραφή στο σχετικό ταμείο (έμποροι, ελεύθεροι επαγγελματίες κ.α.).

³Χατζηγάγιος Θωμάς, 2009, «Ιδιωτικό ασφαλιστικό δίκαιο», Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Ανικούλα, σελ. 11-12, http://www.copycity.gr/myfiles/copy/476_pages1.pdf

Η ενεργοποίηση της ασφαλιστικής παροχής πραγματοποιείται στην περίπτωση που επέλθει ο κίνδυνος, όπου καλύπτονται οι οικονομικές συνέπειες του (ασθένεια, ατύχημα, αναπηρία, θάνατος, ανεργία, σύνταξη) συνδυαστικά με τη συνδρομή χρονικών και οικονομικών προϋποθέσεων (όριο ηλικίας, ελάχιστο όριο ασφαλιστικών εισφορών κ.α.).

Η έννοια της ελληνικής κοινωνικής ασφάλισης αντιστοιχεί στον βασικό στόχο του εθνικού μοντέλου κοινωνικής προστασίας, που εξυπηρετεί μέσω των παρακάτω συστημάτων:

- ➔ Σύστημα κοινωνικής ασφάλισης για την προστασία των εργαζομένων.
- ➔ Σύστημα κοινωνικής πρόνοιας για την φροντίδα των ατόμων που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης.
- ➔ Εθνικό Σύστημα υγείας για την κάλυψη όλων των ατόμων που διαμένουν στην Ελλάδα.

Ο συντονισμός και η εποπτεία του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, το οποίο αποτελεί τον βασικό άξονα του ελληνικού μοντέλου κοινωνικής προστασίας, πραγματοποιείται κυρίως από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Παράλληλα, ο συντονισμός των συστημάτων υγείας και πρόνοιας γίνεται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας.

Η βασική επιδίωξη της λειτουργίας του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης για την προστασία των εργαζομένων, αποτελεί η κάλυψη των κινδύνων με τους οποίους έρχονται αντιμέτωποι οι εργαζόμενοι, με την χορήγηση παροχών και υπηρεσιών οι οποίες αναπληρώνουν την απώλεια ή την μείωση εισοδήματος από την απασχόληση τους. Ουσιαστικά είναι ένα σύστημα κύριας και επικουρικής δημόσιας ασφάλισης, του οποίου η λειτουργία του γίνεται βάσει αυτόνομων ασφαλιστικών φορέων, οι οποίοι συγκροτούν τον πρώτο πυλώνα ασφάλισης στην Ελλάδα⁴.

⁴Βουρλούμης Παναγής, 2005, «Το ασφαλιστικό με απλά λόγια», Β' έκδοση, Αθήνα.

1.3.1 Ιστορική αναδρομή στην κοινωνική ασφάλιση

Για πρώτη φορά σε διεθνές επίπεδο, τέθηκαν οι βάσεις της κοινωνικής ασφάλισης στην Γερμανία το 1883, όπου υιοθετήθηκε νόμος ο οποίος προέβλεπε την υποχρεωτική ασφάλιση κατά της ασθένειας και του ατυχήματος όλων των μισθωτών, ορίζοντας το κράτος υπόχρεο για την κοινωνική ευημερία όλων των πολιτών. Αυτό το σύστημα με διάφορες παραλλαγές το ακολούθησαν η Αυστροουγγαρία, η Νορβηγία και η Ρωσία.

Αργότερα, στην Αγγλία του 1911, εισήχθη νομοθέτημα το οποίο προέβλεπε την κοινωνική ασφάλιση ασθένειας και κάλυπτε τους κινδύνους της ασθένειας, της αναπηρίας και της ανεργίας. Το 1942, το σύστημα αυτό αναμορφώθηκε και διασφάλιζε χρηματικές παροχές οι οποίες κάλυπταν κινδύνους αναπηρίας, γήρατος, ασθένειας, ανεργίας και θανάτου.

Στην πρώην Σοβιετική Ένωση, από το 1969 και έπειτα, η ιατρική περίθαλψη παρέχονταν δωρεάν από διάφορες δημόσιες υπηρεσίες, ενώ στις Η.Π.Α. δεν καλύπτονταν όλοι οι κοινωνικοί κίνδυνοι, παρά μόνο από το 1965 και μετά, επιτεύχθηκε από το J.F.Kennedy η ασφάλιση υγείας αποκλειστικά και μόνο των ηλικιωμένων ατόμων.

Στην Ελλάδα, τον 6^ο αιώνα π.χ. συναντούνται τα πρώτα σημάδια της κοινωνικής ασφάλισης ασθενείας, όπου «δημοσιεύοντες ιατροί» παρείχαν τις υπηρεσίες τους έναντι αμοιβής, η οποία πληρώνονταν από υποχρεωτικές εισφορές πολιτών. Κατά τη βυζαντινή περίοδο, είχε υιοθετηθεί η ιδρυματική περίθαλψη των πολιτών που ήταν άποροι.

Κατά την περίοδο των ετών 1860 έως 1930, ξεκίνησαν την λειτουργία του κάποιοι κοινωνικοασφαλιστικοί φορείς προκειμένου να συμβάλλουν στην προστασία των εργαζομένων στον ιδιωτικό αλλά και στον δημόσιο κλάδο, όπου εκτός από τον κλάδο σύνταξης και πρόνοιας υπήρχε και κλάδος ασθένειας.

Το 1836, ιδρύθηκε ο πρώτος κοινωνικοασφαλιστικός φορέας στην Ελλάδα, το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, ενώ το 1922 καθιερώθηκαν υποχρεωτικοί κανόνες αναφορικά με την σύσταση και την λειτουργία των ταμείων ασφάλισης των μισθωτών σε εμπορικές, βιομηχανικές και βιοτεχνικές επιχειρήσεις. Επίσης, εμφανίστηκαν οι πρώτοι φορείς κοινωνικής ασφάλισης των ανεξάρτητων επαγγελματιών.

Το 1937, συστάθηκε το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, όπου εκτός από τον κλάδο των συντάξεων εξαιτίας γήρατος, αναπηρίας ή θανάτου, υπάρχει και ο κλάδος ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης σε είδος αλλά και σε χρήμα. Το 1961, ιδρύθηκε ο Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων, όπου υπάγονταν ένας αρκετά σημαντικός αριθμός ατόμων που η απασχόληση του αφορούσε αγροτικές εργασίες⁵.

1.3.2. Χαρακτηριστικά του κλάδου κοινωνικής ασφάλισης

Ο σπουδαίος ρόλος και η σημασία της κοινωνικής ασφάλισης για την κοινωνική πολιτική όλων των χωρών αποδεικνύεται από το ποσοστό των κοινωνικών δαπανών που καταλαμβάνει η κοινωνική ασφάλιση, το οποίο πολλές φορές είναι μεγαλύτερο από 60% και από την καθολική κάλυψη του πληθυσμού, που σε κάποιες χώρες αγγίζει το 99%.

Ορισμένα από τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής ασφάλισης αποτελούν τα παρακάτω:

- ➔ Είναι δημόσια υποχρεωτική ασφάλιση.
- ➔ Η χρηματοδότηση της πραγματοποιείται από τις εισφορές των εργοδοτών και των εργαζομένων καθώς και από τον κρατικό προϋπολογισμό.
- ➔ Εξασφαλίζει με παροχές σε είδος και σε χρήμα την κάλυψη αναγκών από απώλεια εισοδήματος, λόγω ασθένειας, μητρότητας, γήρατος, αναπηρίας, ανεργίας και θανάτου.
- ➔ Η λειτουργία της έχει συλλογικό και δημόσιο χαρακτήρα.
- ➔ Έχει ως βάση τις αρχές της καθολικότητας και των μη διακρίσεων, της υποχρεωτικότητας, της ανταποδοτικότητας, της κοινωνικής αλληλεγγύης και της αλληλεγγύης των γενεών.
- ➔ Συνδέεται άρρηκτα με τη μισθωτή και την εξαρτημένη εργασία⁶.

⁵ Τσιτσιόλης Βασίλης, 2005, «Κοινωνική και ιδιωτική ασφάλιση ασθένειας. Τα κοινά χαρακτηριστικά τους», σελ. 1-2, http://www.enap.gr/attachments/article/7260/asfagora_ipc.pdf

⁶ Θεοδωρουλάκης Μενέλαος-Κουμαριανός Βαγγέλης, 2012, «Συστήματα Κοινωνικής Ασφάλισης-ασφαλιστικό σύστημα και σύστημα κοινωνικής περίθαλψης», Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ, σελ. 17-18, http://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2014/02/ekp_yliko_krat_pron2.pdf

1.3.3 Τα προβλήματα της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα

Η βιωσιμότητα του συστήματος της κοινωνικής ασφάλισης διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στην Ελλάδα, καθώς η κοινωνική συνοχή, η αλληλεγγύη ανάμεσα στις γενεές και η καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού εξαρτώνται από αυτήν.

Παράλληλα, βασικό ρόλο έχει η οικονομική ανάπτυξη και η ισορροπία των δημόσιων οικονομικών, γεγονός το οποίο είναι υπαίτιο για τις μεταρρυθμίσεις που πραγματοποιούνται από σχεδόν όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, τα βασικότερα προβλήματα που μαστίζουν το σύστημα της κοινωνικής ασφάλισης είναι τα ακόλουθα:

→ Νομοθετική πολυπλοκότητα

Η νομοθετική πολυπλοκότητα που υφίσταται στην Ελλάδα έχει ως αποτέλεσμα την αδιαφάνεια και την αδικία, καθώς υπάρχουν πολλοί νόμοι και πολλές ειδικές ρυθμίσεις, οι οποίες ευνοούν τις απάτες. Δυστυχώς, πολλές φορές υπάρχουν εργαζόμενοι οι οποίοι έχουν τις ίδιες εισφορές, τους ίδιους μισθούς και τα ίδια έτη εργασίας και παρόλα αυτά λαμβάνουν διαφορετικές συντάξεις.

Κάποιες κατηγορίες εργαζομένων κάνουν χρήση πολιτικών πιέσεων, προκειμένου να επωφεληθούν από ειδικές ρυθμίσεις σε βάρος άλλων ασφαλιζόμενων οι οποίοι ανήκουν σε πιο αδύναμες επαγγελματικές ομάδες.

→ Έλλειψη ανταποδοτικότητας

Η έλλειψη ανταποδοτικότητας σημαίνει ότι οι εισφορές δεν έχουν σχέση με τις παροχές. Οι παροχές κατώτατων συντάξεων καλύπτονται και αυτές από τις εισφορές των ασφαλιζόμενων, προκειμένου να αναπληρώσουν την κοινωνική προστασία. Παράλληλα, η κοινωνική πολιτική ασκείται εις βάρος των ταμείων από τις κυβερνήσεις. Έτσι, οι κλάδοι υγείας συνήθως ενδυναμώνονται από τα αποθεματικά των συντάξεων με αποτέλεσμα να εξαφανίζεται όλο και περισσότερο η έννοια της ανταποδοτικότητας⁷.

⁷ Ένωση για την προάσπιση των κοινωνικών δικαιωμάτων, 2007, «Περίγραμμα μεταρρύθμισης του ελληνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης», σελ. 2-3, http://www.epkodi.gr/wp-content/uploads/2016/03/EG_NOTES_FINAL_analyti.pdf

→ Πολυδιάσπαση και σπατάλη

Το γεγονός ότι το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης διαχωρίζεται σε ποικίλες ομάδες και οι επενδύσεις χαρακτηρίζονται από αναποτελεσματικότητα εξαιτίας των χαμηλών αποθεματικών των επιμέρους τμημάτων και της μη πραγματοποίησης τους από ειδικούς, καθιστά τον έλεγχο και την παρακολούθηση δυσχερή, αδυνατώντας να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακας.

→ Αποδιοργάνωση

Εξαιτίας της ύπαρξης πολυνομίας, πολυπλοκότητας και πολυδιάσπασης, δεν είναι δυνατόν να καταγραφεί το σύστημα της κοινωνικής ασφάλισης με ένα ενιαίο λογιστικό και μηχανογραφικό τρόπο.

→ Αποστασιοποίηση-αποξένωση κράτους, εργοδοτών και ασφαλιζόμενων

Η διάσταση και η φύση του προβλήματος της κοινωνικής ασφάλισης δεν είναι γνωστές από την κοινωνία, οδηγώντας σε αντιδράσεις στις περιπτώσεις όπου προτείνονται μεταρρυθμίσεις.

→ Εισφοροδιαφυγή-εισφοροαποφυγή

Το κράτος κρατάει τις οφειλές του προς τα ταμεία ατακτοποιήτες, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να ασκήσει έλεγχο στην εισφοροδιαφυγή. Οι εργοδότες πολύ συχνά εισφοροδιαφεύγουν και δεν αποσυνδέουν τα κέρδη από τις υποχρεώσεις τους ως προς την κοινωνική ασφάλιση. Έτσι, η κοινωνία δεν εισπράττει το μερίδιο που δικαιούται από την τεχνολογική και οικονομική πρόοδο. Τέλος, πολύ συχνό είναι το φαινόμενο οι ασφαλιστικές – δηλωμένες αποδοχές να μην αντιπροσωπεύουν τις πραγματικές αποδοχές αλλά ένα υποσύνολο τους, συνήθως με την ανοχή των ασφαλιζόμενων⁸.

⁸Ένωση για την προάσπιση των κοινωνικών δικαιωμάτων, 2007, «Περίγραμμα μεταρρύθμισης του ελληνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης», σελ. 2-3, http://www.epkodi.gr/wp-content/uploads/2016/03/EG_NOTES_FINAL_analyti.pdf

1.4 Η έννοια της ιδιωτικής ασφάλισης

Όπως ήδη αναφέρθηκε, η ιδιωτική ασφάλιση είναι η ασφάλιση η οποία παρέχεται κατά κύριο λόγο από ιδιωτικούς φορείς και διέπεται από τις διατάξεις του ιδιωτικού δικαίου. Ο ιδιωτικός φορέας ασφάλισης είναι κατά κύριο λόγο μια εμπορική επιχείρηση και μια ασφαλιστική σύμβαση είναι η σχέση η οποία τον συνδέει με τον ασφαλιζόμενο.

Στις μη υποχρεωτικές ιδιωτικές ασφαλίσεις, έχει εφαρμογή η αρχή της ελευθερίας των συμβάσεων με διάφορες αποκλίσεις οι οποίες έχουν ως σκοπό να προστατέψουν τους ασφαλισμένους-καταναλωτές. Ωστόσο, στις ασφαλίσεις οι οποίες είναι υποχρεωτικές (ασφάλιση αστικής ευθύνης από αυτοκίνητα), δεν εφαρμόζεται αυτή η αρχή.

Η άσκηση της ιδιωτικής ασφάλισης έχει ως προϋπόθεση την ύπαρξη μιας επιχείρησης που η ίδρυση της πραγματοποιείται ειδικά για την ανάληψη κινδύνων τρίτων, έχοντας ως αντάλλαγμα το ασφάλιστρο ή τις εισφορές μελών. Ο χαρακτήρας της ασφαλιστικής επιχείρησης και της ιδιωτικής ασφάλισης είναι εμπορικός, δηλαδή έχουν ως σκοπό το κέρδος.

Ο θεσμός της ιδιωτικής ασφάλισης σχετίζεται άμεσα με τη διαμόρφωση της πολιτικής του κράτους όσον αφορά τον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης για την σύνταξη και την υγεία, τη λειτουργία του πιστωτικού συστήματος, την πολιτική για την αντιμετώπιση κινδύνων τεχνολογικής, βιομηχανικής και περιβαλλοντολογικής φύσεως, την αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών και την κάλυψη σημαντικών επιχειρήσεων από επιχειρηματικούς κινδύνους.

Ειδικότερα, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η ιδιωτική ασφάλιση:

- ➔ Καλύπτει κινδύνους αγαθών αλλά και προσώπων.
- ➔ Ο χαρακτήρας της δεν είναι κατά κανόνα υποχρεωτικός, εκτός από κάποιες περιπτώσεις όπου η κάλυψη ορισμένων κινδύνων επιβάλλεται υποχρεωτικά από τον νόμο.
- ➔ Μπορεί οι φορείς που ασκούν την ιδιωτική ασφάλιση να είναι ιδιωτικές επιχειρήσεις, όμως λειτουργούν βάσει αυστηρών εποπτικών κανόνων.
- ➔ Η καταβολή του συνόλου του ασφάλιστρου πραγματοποιείται από τον ίδιο τον ασφαλιζόμενο.

→ Το ασφάλιστρο είναι σε πλήρη αναλογία με τον κίνδυνο αλλά και το ύψος των παροχών⁹.

1.4.1 Ιστορική αναδρομή στην ιδιωτική ασφάλιση

Κατά την Ρωμαϊκή εποχή, τα Burial Clubs είναι το πρώτο σημάδι ασφάλισης, ενώ διάφορες συντεχνιακές οργανώσεις κατά των Μεσαίωνα ακολουθούν την τακτική τους. Το πρώτο ασφαλιστήριο ζωής που είναι γνωστό, πραγματοποιήθηκε το 1583 στο Λονδίνο, το οποίο είχε σχέση με εξόφληση χρέους και αφορούσε τη ζωή του William Gybbons.

Το 1882 στην Ιταλία, εμφανίστηκε η πρώτη νομοθετική διάταξη της ασφάλισης ζωής, η οποία είναι το θεμέλιο για τις αμοιβαίες ασφαλιστικές εταιρείες. Έτσι, με την ασφάλιση ζωής, ο θεσμός των ασφαλειών, περνά από την αποζημίωση των ασφαλίσεων ζημιών στη δημιουργία μιας οικονομικής δύναμης για την επιδίωξη μελλοντικών σχεδίων και την αντιμετώπισης έκτακτων ή τακτικών αναγκών.

Στην Ελλάδα, το 1891, ασκήθηκε για πρώτη φορά ο κλάδος ζωής η Εθνική Ασφαλιστική η οποία συστάθηκε από την Εθνική Τράπεζα Ελλάδος. Όμως, έπειτα από την επταετή λειτουργία της, κατήργησε τον κλάδο ζωής, καθώς τα αποτελέσματα ήταν επιζήμια, αφήνοντας ελεύθερο το έδαφος σε ξένες ασφαλιστικές εταιρείες αφού δεν υπήρχε κάποια άλλη ελληνική ασφαλιστική εταιρεία που να ασκεί τον συγκεκριμένο κλάδο.

Το 1902 συστάθηκε η Αμοιβαία ασφαλιστική ζωής και πρόνοιας και το 1906 ιδρύθηκε η Ανατολή ασφαλιστική, ενώ έπειτα ιδρύθηκε η Εθνική ζωής, η Εθνική πίστης και ο Αστήρ. Ωστόσο, εξαιτίας του πολέμου, της κατοχής, του πληθωρισμού και γενικότερα όλων των δυσμενών συνθηκών ως το 1949, οδήγησαν στην διακοπή του κλάδου ασφάλισης ζωής.

Από το 1970 και έπειτα, εξαιτίας των ευνοϊκών συνθηκών (οικονομική άνοδος του πληθυσμού, προσιτά και ελκυστικά προγράμματα κ.α.) ο κλάδος άρχισε να ανακάμπτει. Παρόλα αυτά, το 1987, το ποσοστό του πληθυσμού της Ελλάδας που το κάλυπτε η ιδιωτική ασφάλεια ασθένειας δεν υπερέβαινε το 2% (αποτελούσε

⁹ Βουρλούμης Παναγής, 2005, «Το ασφαλιστικό με απλά λόγια», Β' έκδοση, Αθήνα.

το χαμηλότερο στην Ευρώπη), ενώ στις υπόλοιπες χώρες καλύπτονταν ποσοστά της τάξεως του 10% και άνω (30% Ολλανδία και Ιρλανδία, 11% Αγγλία κ.α.).

Ωστόσο, τα τελευταία έτη υπάρχει μια έντονη κινητικότητα η οποία συνδυάζεται με την έντονη παρουσία των ελληνικών ασφαλιστικών εταιρειών καθώς και με την έντονη και διαρκώς αυξανόμενη δραστηριότητα ξένων εταιρειών, υπό την προοπτική της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς. Αυτή η προοπτική συγχρόνως με την απελευθέρωση της λειτουργίας των ευρωπαϊκών ασφαλιστικών εταιρειών έχουν επιφέρει ριζικές αλλαγές του σκηνικού¹⁰.

1.4.2. Χαρακτηριστικά του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης

Αυτή η ενότητα αναφέρεται στα κυριότερα χαρακτηριστικά της ιδιωτικής ασφάλισης τα οποία είναι:

→ Η συγκέντρωση κινδύνων.

Το βασικότερο από τα παραπάνω στοιχεία που χαρακτηρίζουν την ιδιωτική ασφάλιση είναι η συγκέντρωση κινδύνων, μια διαδικασία με την οποία πραγματοποιείται η κατανομή των ζημιών που συνέβησαν σε κάποιους ασφαλισμένους στον συνολικό αριθμό τους.

Απαραίτητη προϋπόθεση για να λάβει χώρα αυτή η διαδικασία αποτελεί η συγκέντρωση πολλών ομοιογενών κινδύνων, προκειμένου να λειτουργήσει ο νόμος των Μεγάλων Αριθμών (όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των περιπτώσεων, τόσο τα πραγματικά αποτελέσματα προσεγγίζουν τα θεωρητικά αναμενόμενα) και να υπάρξει ακριβής πρόβλεψη των μελλοντικών ζημιών. Έτσι αυτή η συγκέντρωση συνεπάγεται την κατανομή των απωλειών σε όλους τους ασφαλισμένους και την πρόβλεψη των μελλοντικών ζημιών με σχετική ακρίβεια.

→ Η μεταφορά κινδύνου και η μείωση της αβεβαιότητας.

Ακόμα ένα βασικό χαρακτηριστικό της ιδιωτικής ασφάλισης είναι η μεταφορά κινδύνου και η μείωση αβεβαιότητας. Μέσα από ένα ασφαλιστικό πρόγραμμα ο καθарός κίνδυνος μεταφέρεται από τον ασφαλιζόμενο στον

¹⁰ Τσιτσιόλης Βασίλης, 2005, «Κοινωνική και ιδιωτική ασφάλιση ασθένειας. Τα κοινά χαρακτηριστικά τους», σελ. 4-5, http://www.enap.gr/attachments/article/7260/asfagora_ipc.pdf

ασφαλιστή. Ο ασφαλιστής μπορεί να αναλάβει όλους τους κινδύνους, καθώς και να εκτιμήσει με σχετική ακρίβεια τις αναμενόμενες ζημιές.

Αυτό το γεγονός έχει ως αποτέλεσμα την μείωση του αντικειμενικού κινδύνου του ασφαλιστή και την παράλληλη μείωση της αβεβαιότητας για όλους τους ασφαλιζόμενους, μεταβιβάζοντας τον ατομικό τους κίνδυνο έναντι ενός ασφαλιστρού. Ουσιαστικά, μέσα από τον ασφαλιστικό μηχανισμό, ο ασφαλιζόμενος έχει την δυνατότητα ανταλλαγής μιας δυνητικά μεγάλης και αβέβαιης ζημιάς με μια μικρότερη και άμεση επιβάρυνση, που αποτελεί το ασφάλιστρο.

→ Η αποζημίωση.

Τέλος, ένα ακόμα στοιχείο που χαρακτηρίζει την ιδιωτική ασφάλιση είναι η αποζημίωση των απωλειών, δηλαδή η μερική ή ολική αποζημίωση του θύματος με τρεις διαφορετικούς τρόπους: με μετρητά, με επισκευή ή με αντικατάσταση¹¹.

1.4.3 Συμβολή της ιδιωτικής ασφάλισης στην οικονομία

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις συμβάλουν στην οικονομική ευημερία της κοινωνίας, καθώς αποτελούν ένα πολύ σημαντικό πεδίο απασχόλησης εργαζομένων καθώς και μια βασική πηγή φορολογικών εσόδων του κράτους. Έτσι, η συμβολή τους στην οικονομία συνίσταται στα εξής:

- Η αποκατάσταση κάθε είδους ζημιών, η οποία συνεισφέρει στον περιορισμό της σοβαρής διατάραξης δραστηριοτήτων που αναφέρονται σε οικονομικό, επιχειρηματικό, επαγγελματικό και κοινωνικό επίπεδο.
- Η τόνωση της ανανεωτικής ικανότητας της οικονομίας και των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, καθώς οι κίνδυνοι μετατίθενται στην ασφάλιση.
- Ο μειωμένος πιστωτικός κίνδυνος, αφού υπάρχει ασφαλιστική κάλυψη δανειοδοτήσεων τραπεζών.
- Η τόνωση της αποταμίευσης. Για να γίνει επιτυχώς η αντιμετώπιση των κινδύνων που αναλαμβάνονται από τους ασφαλιστικούς φορείς,

¹¹ Νεκτάριος Μιλτιάδης, 2003, «Εισαγωγή στην ιδιωτική ασφάλιση», Δ' έκδοση πλήρως αναθεωρημένη.

συγκεντρώνονται αποθέματα από τα χρήματα και από άλλη περιουσία που συσσωρεύεται μέσω των ασφαλίσεων. Αυτά τα κεφάλαια και τα αποθέματα είναι υπεύθυνα για τη δημιουργία πόρων οι οποίοι διατίθενται στην οικονομία, οδηγώντας στην τόνωση της εθνικής κεφαλαιαγοράς.

➔ Η χρηματοδότηση των επενδύσεων. Όταν δημιουργούνται αποταμιευτικά κεφάλαια αναπτύσσονται συνθήκες αξιόπιστης ενίσχυσης των παραγωγικών επενδύσεων, οι οποίες έχουν θετική συμβολή στην ενδυνάμωση της οικονομίας και την αύξηση του Α.Ε.Π. Τα διαθέσιμα επενδύονται συνήθως με την μορφή δανεισμού, καθώς τα ασφάλιστρα που έχουν κατατεθεί χρησιμοποιούνται για να παραχωρηθούν μακροχρόνια δάνεια και άλλες εναλλακτικές μορφές επένδυσης. Έτσι, η οικονομία ωφελείται άμεσα με την ανάπτυξη πηγών χρηματοδότησης προκειμένου να ιδρυθούν νέες επιχειρήσεις, να δημιουργηθούν νέα ακίνητα, να αγοραστεί νέος εξοπλισμός για τους αγρότες κ.α.

➔ Η τόνωση της επιχειρηματικής πρωτοβουλίας. Με τις επικρατούσες μη ευνοϊκές συνθήκες αλλά και με τον μεγάλο ανταγωνισμό, οι επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και ειδικά οι καινοτόμες και ριψοκίνδυνες, θα ήταν ακόμα λιγότερες, στην περίπτωση που οι επιχειρηματίες δεν είχαν την προστασία της ασφάλισης.

➔ Η ανάπτυξη έρευνας και τεχνολογίας, καθώς χρηματοδοτούνται έρευνες για την υγεία, για την πρόκληση τροχαίων ατυχημάτων, για την ασφάλεια κτιρίων κ.α.¹²

1.5. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της ιδιωτικής ασφάλισης συγκριτικά με την κοινωνική ασφάλιση

Η ιδιωτική ασφάλιση διαθέτει ορισμένα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα εν συγκρίσει με την κοινωνική. Αρχικά, παρουσιάζονται τα βασικότερα πλεονεκτήματα της:

¹² Γρηγοράκης Νικόλαος, 2016, «Ασφάλιση ζωής περιουσίας», ΤΕΙ Κρήτης, σελ. 15.

- ➔ Εξασφάλιση υψηλότερης αποτελεσματικότητας στις παρεχόμενες υπηρεσίες και μείωση του κόστους εξαιτίας του ανταγωνισμού ανάμεσα στις ασφαλιστικές εταιρείες.
- ➔ Άνοδος της συνολικής αποταμίευση, διοχέτευση των πόρων σε επενδύσεις και αποτελεσματικότερη χρήση τους. Αυτό το ευνοϊκό αποτέλεσμα δεν αποτελεί χαρακτηριστικό και της κοινωνικής ασφάλισης, καθώς η λειτουργία της διέπεται με τις αρχές του διανεμητικού συστήματος και περιορίζει τη συνολική αποταμίευση.
- ➔ Μη συγκέντρωση ελέγχου των επενδύσεων σε λίγους δημόσιους γραφειοκρατικούς οργανισμούς, καθώς οι πόροι της ιδιωτικής ασφάλισης τοποθετούνται σε παραγωγικά περιουσιακά στοιχεία.
- ➔ Προσαρμογή των προγραμμάτων της ιδιωτικής ασφάλισης σε συγκεκριμένες ανάγκες επιχειρήσεων, επαγγελματιών, κλάδων κ.α.

Στον αντίποδα των παραπάνω, υπάρχουν και ορισμένα μειονεκτήματα που χαρακτηρίζουν την ιδιωτική ασφάλιση συγκριτικά με την κοινωνική ασφάλιση και αυτά είναι τα εξής:

- ➔ Εξασθένηση της έννοιας της κοινωνικής αλληλεγγύης που είναι απόλυτη σύμφωνη με το θεσμό της κοινωνικής ασφάλισης. Επομένως, άτομα τα οποία εκτίθενται σε μικρότερους ασφαλιστικούς κινδύνους εξασφαλίζουν περισσότερο ευνοϊκούς όρους ασφάλισης εν συγκρίσει με τα άτομα που εκτίθενται σε μεγαλύτερους κινδύνους.
- ➔ Ύπαρξη κινδύνου πτώχευσης μιας ιδιωτικής εταιρείας ασφάλισης, αφήνοντας τους ασφαλισμένους ακάλυπτους.
- ➔ Ύπαρξη διοικητικών δαπανών και κερδών, που συμπεριλαμβάνονται στο κόστος της ιδιωτικής ασφάλισης αλλά όχι στην κοινωνική.
- ➔ Πρόβλεψη όλων των πιθανών μελλοντικών καταστάσεων προκειμένου να υπολογισθεί αρχικά το ασφάλιστρο, γεγονός το οποίο δεν είναι πάντα εφικτό και εύκολο¹³.

¹³ Τσιτσιόλης Βασίλης, 2005, «Κοινωνική και ιδιωτική ασφάλιση ασθένειας. Τα κοινά χαρακτηριστικά τους»,σελ 1, http://www.enap.gr/attachments/article/7260/asfagora_ipc.pdf

1.6 Ομοιότητες και διαφορές ιδιωτικής και κοινωνικής ασφάλισης

Η ιδιωτική και η κοινωνική ασφάλιση διαθέτουν τρία κοινά χαρακτηριστικά τα οποία αφορούν:

- Την ύπαρξη κινδύνου.
- Την οικονομική κατοχύρωση που στηρίζεται στην ύπαρξη μεγάλης πληθυσμιακής ομάδας και
- Την καταβολή ασφάλιστρου-εισφοράς¹⁴.

Παρά τις ομοιότητες του και παρόλο που η ιδιωτική και η κοινωνική ασφάλιση έχουν τον ίδιο σκοπό, δηλαδή την ασφάλιση του ατόμου, καλύπτοντας μια οικονομική ανάγκη η οποία προκύπτει από την πραγματοποίηση κάποιου κινδύνου, έχουν ορισμένες βασικές διαφορές. Αυτές οι διαφορές αφορούν τη γέννηση τους, τον φορέα, την παροχή, τους κινδύνους, την είσπραξη τους, την επίλυση πιθανών διαφορών και τους τρόπους χρηματοδότησης και διαχείρισης των εισφορών.

→ Γέννηση

Αναφορικά με την γέννηση τους, η ιδιωτική ασφάλιση βασίζεται σε μια ασφαλιστική σύμβαση ανάμεσα στον ασφαλιστή και τον ασφαλισμένο, η οποία θεμελιώνεται στην αυτονομία της βούλησης και την ελευθερίας των συμβάσεων. Όπως προαναφέρθηκε, την διέπουν οι διατάξεις του ιδιωτικού δικαίου και ο χαρακτήρας της είναι κατά κανόνα προαιρετικός και κατ' εξαίρεση υποχρεωτικός.

Από την άλλη πλευρά, η κοινωνική ασφάλιση έχει ως βάση της τον νόμο, την διέπουν οι διατάξεις του δημοσίου δικαίου και επομένως ο χαρακτήρας της είναι πάντα υποχρεωτικός.

→ Φορέας

Αναφορικά με τον φορέα της ασφάλισης, στην περίπτωση του ιδιωτικού δικαίου, η ασφάλιση πραγματοποιείται από ιδιωτικούς φορείς βάσει κυρίως του κριτηρίου του κέρδους, ενώ στην περίπτωση της κοινωνικής ασφάλισης, οι φορείς

¹⁴ Τσιτσιόλης Βασίλης, 2005, «Κοινωνική και ιδιωτική ασφάλιση ασθένειας. Τα κοινά χαρακτηριστικά τους», σελ. 7, http://www.enap.gr/attachments/article/7260/asfagora_ipc.pdf

είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, όπως για παράδειγμα το Ι.Κ.Α., ο Ο.Α.Ε.Ε., ο Ο.Γ.Α. κ.α.

→ Παροχή

Στην κοινωνική ασφάλιση, ο καθορισμός της παροχής του φορέα και της εισφοράς του ασφαλισμένου πραγματοποιείται από τον νόμο. Η εισφορά δεν αναλογεί στον κίνδυνο που καλύπτεται και στο ύψος των παροχών. Αντιθέτως, στην περίπτωση της ιδιωτικής ασφάλισης, ο καθορισμός της παροχής του φορέα και της αντιπαροχής του ασφαλισμένου γίνεται βάσει μιας συμφωνίας τους. Η αντιπαροχή που δίνει ο αντισυμβαλλόμενος αναλογεί στον κίνδυνο που καλύπτεται και στο ύψος των παροχών¹⁵.

→ Κίνδυνοι

Σχετικά με τους καλυπτόμενους κινδύνους, στη κοινωνική ασφάλιση πραγματοποιείται κάλυψη μόνο προσωπικών κινδύνων, ενώ στην ιδιωτική ασφάλιση γίνεται κάλυψη κινδύνων οι οποίοι αναφέρονται πρόσωπα αλλά και αγαθά.

→ Είσπραξη

Η είσπραξη της αντιπαροχής, όσον αφορά την κοινωνική ασφάλιση, πραγματοποιείται εκούσια ή υποχρεωτικά από τον ασφαλισμένο και τον εργοδότη, με το ύψος της να προσδιορίζεται από τον φορέα μονομερώς. Από την άλλη πλευρά, η είσπραξη της αντιπαροχής της ιδιωτικής ασφάλισης έχει άμεση εξάρτηση από την βούληση του ασφαλισμένου και προσδιορίζεται από αυτόν.

→ Επίλυση πιθανών διαφορών

Σχετικά με την επίλυση πιθανών διαφορών, τα διοικητικά δικαστήρια ή όργανα του φορέα (διευθυντής υποκαταστήματος Ι.Κ.Α. κ.α.) είναι υπεύθυνα για την επίλυση των διαφορών που πιθανόν να προκύψουν στην κοινωνική ασφάλιση.

¹⁵ Χατζηγάγιος Θωμάς, 2009, «Ιδιωτικό ασφαλιστικό δίκαιο», Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Ανικούλα, σελ.14-15, http://www.copycity.gr/myfiles/copy/476_pages1.pdf

Αντίθετα, στην ιδιωτική ασφάλιση, αρμόδια για την επίλυση πιθανών διαφορών είναι τα πολιτικά δικαστήρια.

➔ Τρόπος χρηματοδότησης και διαχείρισης εισφορών

Τέλος, αναφορικά με το σύστημα για την διαχείριση των ασφαλιστρων. Οι ιδιωτικοί φορείς ασφάλισης θέτουν σε εφαρμογή το κεφαλαιοποιητικό σύστημα χρηματοδότηση και διαχείρισης των εισφορών. Αυτό σημαίνει ότι οι παροχές βασίζονται στην αντιπαροχή του ασφαλισμένου, δηλαδή στην προσωπική του ευθύνη. Οι καθορισμένες αντιπαροχές συμβάλουν στην δημιουργία κεφαλαίου από όπου καλύπτονται οι παροχές του φορέα.

Αντιθέτως στην κοινωνική ασφάλιση, το σύστημα διαχείρισης και χρηματοδότησης στηρίζεται στην αρχή της κοινωνικής αλληλεγγύης. Αυτό το σύστημα έχει αναδιανεμητικό χαρακτήρα, καθώς οι εισφορές των εργαζομένων, των εργοδοτών και οι ενισχύσεις του κρατικού προϋπολογισμού συμμετέχουν για την πληρωμή των παροχών του φορέα¹⁶.

1.7 Οι συνέπειες τις οικονομικής κρίσης στον κλάδο της ασφάλισης

Η οικονομική κρίση που εκδηλώθηκε στην Ελλάδα οδήγησε στη μείωση των παροχών (κύριες και επικουρικές συντάξεις, εφάπαξ, κοινωνικά επιδόματα κ.α.) και στη μείωση των κοινωνικών δαπανών. Έτσι, προήλθε η σοβαρή επιδείνωση του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού καθώς και η άμβλυση των κοινωνικών προβλημάτων.

Μιλώντας με νούμερα, οι κύριες και επικουρικές συντάξεις και το εφάπαξ, κατά τη διάρκεια των ετών 2010 ως και 2014, μειώθηκαν κατά 45%, οδηγώντας σε επιδείνωση του βιοτικού επιπέδου των συνταξιούχων σε σημαντική συρρίκνωση του αποθεματικού κεφαλαίου της κοινωνικής ασφάλισης, καθώς το 2013 ανήλθε σε 4,5 δισ. Ευρώ, ενώ το 2015 έπεσε στα 2,5 δισ. ευρώ.

Κατά την περίοδο 2010 ως 2014 το Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης υπέστη μειώσεις στα ακόλουθα και με τα αντίστοιχα ποσοστά:

¹⁶ Χατζηγάγιος Θωμάς, 2009, «Ιδιωτικό ασφαλιστικό δίκαιο», Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Ανικούλα, σελ.15-16, http://www.copycity.gr/myfiles/copy/476_pages1.pdf

- ➔ Δαπάνες για συντάξεις κατά 32%, οι οποίες ήταν 33 δις ευρώ το 2010 ενώ το 2014 έπεσαν στα 22 δις ευρώ.
- ➔ Εισφορές από τη μείωση μισθών κατά 33%, οι οποίες το 2010 ανήλθαν στα 1,5 δις ευρώ, ενώ το 2014 σημείωσαν πτώση στα 7,5 δις ευρώ.
- ➔ Αποθεματικό κεφαλαίου, που ήταν 27 δις ευρώ το 2010 ενώ το 2015 μόλις 2,5 δις ευρώ.
- ➔ Κρατική επιχορήγηση. Η οποία ανέρχονταν σε 18,9 δις ευρώ το 2010 ενώ το 2014 έπεσε στα 8,6 δις ευρώ.
- ➔ Έσοδα λόγω ανεργίας κατά 4 δις ευρώ.
- ➔ Έσοδα από εισφοροδιαφυγή.
- ➔ Έσοδα από οφειλές¹⁷.

Το 2016 αποτελεί το «σημείο καμπής» του κοινωνικού ασφαλιστικού συστήματος. Εξαιτίας των μειώσεων των συντάξεων και της ανόδου των ορίων ηλικίας, προκλήθηκε επιδείνωση του βιοτικού επιπέδου των συνταξιούχων και πραγματοποιήθηκε εξοικονόμηση πόρων, οι οποίοι ωστόσο απορροφήθηκαν από τις απώλειες του συστήματος από την ανεργία, την εισφοροδιαφυγή και από τον ρυθμό αύξησης των συνταξιούχων.

Ως και το 2009, έμπαιναν στο σύστημα περίπου 40.000 νέοι ασφαλισμένοι και συνταξιοδοτούνταν άλλες 40.000 ετησίως. Όμως, κατά τη διάρκεια των ετών 2010 ως 2013, οι συνταξιοδοτούμενοι ανήλθαν σχεδόν στους 100.000 ετησίως, εξαιτίας των πρόωρων συνταξιοδοτήσεων, λόγω της κρίσης.

Συμπερασματικά, αν η ελληνική οικονομία δεν μεταβεί σε τροχιά άμεσης ανάπτυξης, δεν αυξηθεί η κρατική χρηματοδότηση και δεν ληφθούν μέτρα για να αναπτυχθούν χρηματοδοτικές εισροές στο σύστημα, τότε η βιωσιμότητα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης θα βασιστεί στην αύξηση των εισφορών ή στη μείωση του ποσοστού αναπλήρωσης των συντάξεων¹⁸.

¹⁷ Μέμος Κωνσταντίνος, 2015, «Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα και οι επιπτώσεις στο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης», Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής Παντείου Πανεπιστημίου, σελ. 15 & 23, <http://www.neasmyrni.gr/Formes/2015/memos.pdf>

¹⁸ Μέμος Κωνσταντίνος, 2015, «Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα και οι επιπτώσεις στο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης», Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής Παντείου Πανεπιστημίου, σελ. 25-27, <http://www.neasmyrni.gr/Formes/2015/memos.pdf>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΜΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

2.1 Μια γενική ιδέα της χρηματοοικονομικής ανάλυσης

Όποιες και αν είναι οι δραστηριότητες μιας επιχείρησης και όποια και αν τα αποτελέσματα των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, όπως αυτά απεικονίζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις που δημοσιεύονται από τις επιχειρήσεις, ενδιαφέρουν αρκετά άτομα ή ομάδες ατόμων εντός αλλά και εκτός της επιχείρησης.

Αυτό το παρουσιαζόμενο ενδιαφέρον από τα άτομα ή από τις ομάδες ατόμων για τις δημοσιευμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις υπάρχει εξαιτίας του γεγονότος ότι η πληροφόρηση η οποία παρέχεται από αυτές, συμβάλει στην λήψη ευνοϊκότερων και καλύτερων οικονομικών αποφάσεων από αυτά τα άτομα.

Τα άτομα τα οποία κάνουν χρήση της πληροφόρησης των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων για την λήψη αποφάσεων κατηγοριοποιούνται στις παρακάτω δύο ομάδες:

- ➔ Στα άτομα τα οποία λαμβάνουν αποφάσεις εντός της επιχείρησης (internal decision makers) και
- ➔ Στα άτομα τα οποία λαμβάνουν αποφάσεις εκτός της επιχείρησης (external decision makers).

Αναλύοντας συνοπτικά αυτές τις δύο ομάδες ατόμων που χρησιμοποιούν την παρεχόμενη πληροφόρηση από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, είναι φανερό ότι η πρώτη ομάδα, δηλαδή οι εντός της επιχείρησης λαμβάνοντες αποφάσεις, η διοίκηση αλλά και τα διευθυντικά στελέχη της έχουν στενότερη σχέση με την επιχείρηση από την άλλη ομάδα. Εξαιτίας αυτής της στενότερης σχέσης και θέλοντας να έχουν καλύτερη και πιο σαφή εικόνα για την επιχείρηση, έχουν την δυνατότητα να ζητήσουν εκτός από τις δημοσιευμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις και οποιαδήποτε άλλα χρηματοοικονομικά δεδομένα τα οποία θεωρούν ότι θα τους είναι χρήσιμα.

Αντίθετα, η δεύτερη ομάδα, δηλαδή οι εκτός της επιχείρησης λαμβάνοντες αποφάσεις, οι πιστωτές, οι επενδυτές κ.α., δεν διαθέτουν την ίδια προσβασιμότητα

με την διοίκηση και τα διευθυντικά στελέχη της επιχείρησης. Επομένως, βασίζονται πρωταρχικά στην πληροφόρηση που παρέχεται από τις δημοσιευμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, καθώς είναι κατά κάποιο τρόπο αποσυνδεδεμένες από την επιχείρηση¹⁹.

Αναλύοντας τον σκοπό των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, πρέπει να τονιστεί ότι ουσιαστικά ο σκοπός τους είναι η ικανοποίηση των αναγκών των ατόμων τα οποία λαμβάνουν αποφάσεις για πληροφόρηση εκτός της επιχείρησης (external decision makers), σε σχέση με τα αποτελέσματα των εργασιών αυτής σε μια δεδομένη χρονική περίοδο, όπως επίσης και με την χρηματοοικονομική της κατάσταση.

Όμως, πολλές φορές στις δημοσιευμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης περιλαμβάνονται τάσεις, συσχετίσεις και άλλη πληροφόρηση που δεν είναι σαφής εκ πρώτης όψεως. Άρα, για να γίνει κατανοητή η χρηματοοικονομική κατάσταση της επιχείρησης θα πρέπει να πραγματοποιηθεί η προσέλευση της προσοχής των ατόμων που κάνουν χρήση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων πάνω στις προαναφερθείσες τάσεις και συσχετίσεις.

Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί με την ανάλυση αλλά και την ερμηνεία των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών δεδομένων, έτσι ώστε να αποκαλυφθεί και να γνωστοποιηθεί η πληροφόρηση. Ουσιαστικά πραγματοποιείται στα πλαίσια της ανάλυσης των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης.

Επομένως, ως χρηματοοικονομική ανάλυση (analysis of financial statement) θεωρείται η ποσοτική αλλά και η ποιοτική ανάλυση της πληροφόρησης που περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο ο ισολογισμός αλλά και όλες οι δημοσιευμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης. Καθώς η χρηματοοικονομική ανάλυση αφορά κυρίως την παροχή πληροφόρησης στα άτομα τα οποία λαμβάνουν αποφάσεις εκτός της επιχείρησης, ουσιαστικά αποτελεί εξωτερική ανάλυση.

Αν ο αναλυτής όμως διαθέτει λεπτομερή δεδομένα από τα άτομα εντός της επιχείρησης, τότε η χρηματοοικονομική ανάλυση μπορεί να πάρει την μορφή της εσωτερικής ανάλυσης αλλά σε μικρή έκταση. Αξίζει να σημειωθεί ότι η εσωτερική

¹⁹ Παπαδόπουλος Δημήτριος, 1985, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης», τόμος Β', εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, σελ.13.

ανάλυση πραγματοποιείται αποκλειστικά και μόνο από τα άτομα τα οποία λαμβάνουν αποφάσεις εντός της επιχείρησης. Επομένως, η χρηματοοικονομική ανάλυση αφορά κυρίως την εξωτερική ανάλυση και κατά δεύτερο λόγο την εσωτερική ανάλυση²⁰.

2.2 Ορισμός χρηματοοικονομικής ανάλυσης και χρήστες της παρεχόμενης πληροφόρησης

Όσον αφορά τον ορισμό της χρηματοοικονομικής ανάλυσης έχουν δοθεί διάφορες ερμηνείες στην διεθνή βιβλιογραφία. Ο πιο επεξηγηματικός όμως ορισμός της είναι ο εξής: Ως ανάλυση δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων ορίζεται ένα σύστημα πληροφόρησης το οποίο αντλεί τα δεδομένα τα οποία χρειάζεται από τις δημοσιευμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις και διάφορες άλλες πηγές. Αυτές οι πηγές μπορεί να είναι άλλα πρόσθετα στοιχεία τα οποία δεν παρέχονται από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, αλλά έχουν άμεση σχέση με τις διάφορες πτυχές της επιχείρησης.

Επίσης, δημιουργεί πληροφόρηση μέσω της μελέτης, της αξιολόγησης και της ερμηνείας των σχέσεων και τάσεων ανάμεσα στα χρηματοοικονομικά δεδομένα, που πραγματοποιείται με ποιοτικά και ποσοτικά μέσα. Τέλος, παρέχει πληροφόρηση όσον αφορά τις προβλέψεις σε σχέση με την μελλοντική κατάσταση αλλά και επίδοση της επιχείρησης στα άτομα που λαμβάνουν αποφάσεις εκτός της επιχείρησης.

Οι παρεχόμενες πληροφορίες από την ανάλυση των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, έχουν ως βασικό στόχο την κάλυψη αναγκών των ατόμων εκτός της επιχείρησης που λαμβάνουν αποφάσεις. Όπως προαναφέρθηκε, αυτά τα άτομα ενδιαφέρονται κυρίως για την αξιολόγηση της οικονομικής θέσης της επιχείρησης καθώς επίσης και για την πρόβλεψη της πορείας της επιχείρησης μελλοντικά²¹.

²⁰ Παπαδόπουλος Δημήτριος, 1985, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης», τόμος Β', εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, σελ.14.

²¹ Παπαδόπουλος Δημήτριος, 1985, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης», τόμος Β', εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, σελ.25.

Οι βασικότερες ομάδες των ατόμων που κάνουν χρήση της παρεχόμενης πληροφόρησης από τις δημοσιευμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι οι παρακάτω:

- ➔ Οι φορείς της επιχείρησης, δηλαδή οι ιδιοκτήτες, οι εταίροι ή οι μέτοχοι κ.α.
- ➔ Η διοίκηση της επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένου κα του Διοικητικού Συμβουλίου της.
- ➔ Οι πιστωτές.
- ➔ Η τοπική ή η κεντρική διοίκηση, δηλαδή η φορολογική αρχή, οι υπηρεσίες ρυθμιστικού χαρακτήρα κ.α.
- ➔ Οι πιθανοί φορείς της επιχείρησης και οι πιθανοί πιστωτές της.
- ➔ Οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί και οι ειδικοί επενδυτικοί οργανισμοί.
- ➔ Οι επαγγελματικές ενώσεις επιχειρήσεων.
- ➔ Οι εργαζόμενοι της επιχείρησης και οι εργατικές ενώσεις.
- ➔ Το ευρύ κοινό, όπως για παράδειγμα ερευνητές οικονομικών επιστημών και διοίκησης επιχειρήσεων.

Έτσι λοιπόν, η χρηματοοικονομική ανάλυση είναι απαραίτητο να εξυπηρετεί τις ανάγκες κάθε μίας από τις παραπάνω ομάδες χρηστών της παρεχόμενης πληροφόρησης, αφού αποτελούν τα άτομα που λαμβάνουν αποφάσεις εκτός της επιχείρησης. Όπως είναι φυσικό, οι ανάγκες για πληροφόρηση κάθε ομάδας είναι διαφορετικές. Παρακάτω ακολουθούν διάφορα παραδείγματα όσον αφορά τις ανάγκες κάποιων ομάδων.

Το βασικό ενδιαφέρον των βραχυχρόνιων πιστωτών, όπως για παράδειγμα οι τράπεζες, οι προμηθευτές κ.α., έγκειται στην ικανότητα της επιχείρησης για εξόφληση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων της. Έτσι, η σύνθεση των κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης καθώς επίσης και η σύνδεση τους με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, μελετώνται ενδελεχώς, έτσι ώστε να πραγματοποιηθεί ορθή αξιολόγηση του βραχυπρόθεσμου αξιόχρεου της επιχείρησης (short-run solvency).

Αντίθετα, το βασικό ενδιαφέρον των μακροχρόνιων πιστωτών, αφορά τους δείκτες μακροχρόνιας μορφής. Τέτοια παραδείγματα αποτελούν ο δείκτης

κεφαλαιακής διάρθρωσης της επιχείρησης, οι δυνατότητες πραγματοποίησης κερδών μελλοντικά, η ικανότητα της επιχείρησης για την δημιουργία διαθέσιμων για μεγάλα χρονικά διαστήματα κ.α.

Οι μέτοχοι από την πλευρά τους ενδιαφέρονται και αυτοί για μακροχρόνιους δείκτες, αλλά το ενδιαφέρον τους επικεντρώνεται πρωτίστως στα τωρινά αλλά και στα μελλοντικά κέρδη της επιχείρησης. Αυτό συμβαίνει διότι η διανομή μερισμάτων επηρεάζεται άμεσα και σε μεγάλο βαθμό από την δημιουργία κερδών, καθώς επηρεάζεται σημαντικά και η αγοραία τιμή της μετοχής. Επίσης, το ενδιαφέρον των μετόχων αφορά και την χρηματοοικονομική θέση της επιχείρησης, καθώς αυτή επηρεάζεται από την σταθερότητα των κερδών.

Η διοίκηση της επιχείρησης επικεντρώνει το ενδιαφέρον της στην αξιολόγηση της λειτουργικής και χρηματοοικονομικής αποτελεσματικότητας της επιχείρησης αλλά και μεμονωμένα των κλάδων ή τμημάτων της. Ουσιαστικά, ενδιαφέρεται για την σύνθεση της κεφαλαιακής δομής αλλά και για τις μεταβολές και τις τάσεις στα κέρδη της επιχείρησης. Όπως είναι φανερό, αυτές οι πληροφορίες επιδρούν άμεσα στην μορφή, στο ύψος αλλά και το κόστος της εξωτερικής χρηματοδότησης που μπορεί να αντλήσει η επιχείρηση.

Τέλος, το ενδιαφέρον των εργατικών ενώσεων εντοπίζεται πρωτίστως στον προσδιορισμό μιας οικονομικής βάσης η οποία θα αποτελεί την αφετηρία και το αντικείμενο συζήτησης στις συλλογικές διαπραγματεύσεις με τους φορείς των επιχειρήσεων²².

Καθώς, η ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων πρέπει να καλύψει τις ανάγκες όλων των διαφορετικών αυτών ομάδων, είναι πασιφανές ότι πρέπει να είναι πολύ γενική και ευέλικτη, όπως ακριβώς πρέπει να είναι και η ερμηνεία των αποτελεσμάτων που θα προκύψουν.

Κατά μία άποψη, τα αποτελέσματα της χρηματοοικονομικής ανάλυσης, θα πρέπει να αποτελέσουν προμηνύματα (signals) τα οποία χρειάζονται παραπάνω μελέτη έτσι ώστε να βρεθούν οι αιτίες που τα προκάλεσαν. Σκοπός λοιπόν της χρηματοοικονομικής ανάλυσης είναι η δημιουργία νέων ερωτήσεων και νέας μελέτης και όχι η παροχή απαντήσεων.

²² Παπαδόπουλος Δημήτριος, 1985, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης», τόμος Β', εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, σελ.25-26.

Από την άλλη πλευρά όμως, πρέπει να αποδοθεί ιδιαίτερη σημασία στους αριθμούς οι οποίοι απορρέουν από την χρηματοοικονομική ανάλυση και τα αποτελέσματα να προκύψουν από αυτούς καθαυτούς²³.

2.3 Βασικοί σκοποί χρήσης χρηματοοικονομικών δεδομένων

Η ανάλυση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μιας επιχείρησης προϋποθέτει την παραδοχή και κατανόηση των τριών βασικών σκοπών της χρήσης των χρηματοοικονομικών δεδομένων ανεξαρτήτως του ατόμου που λαμβάνει τις αποφάσεις. Αυτοί οι σκοποί αναλύονται παρακάτω.

➔ Η μέτρηση της προηγούμενης επίδοσης της επιχείρησης.

Το άτομο το οποίο είναι υπεύθυνο για την λήψη αποφάσεων, είναι απαραίτητο να έχει γνώση της επίδοσης της επιχείρησης τα προηγούμενα έτη. Έτσι, οι πληροφορίες που αφορούν το καθαρό εισόδημα, τον όγκο των πωλήσεων, το κεφάλαιο κίνησης, το ποσοστό απόδοσης στο επενδυμένο κεφάλαιο κ.α., συμβάλει στην εκτίμηση της επιτυχής ή της ανεπιτυχής απόδοσης της επιχείρησης καθώς επίσης και της αποτελεσματικότητας της διοίκησης της. Επίσης, παρέχεται η δυνατότητα σύγκρισης της επιχείρησης με άλλες επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου.

➔ Η μέτρηση της παρούσας κατάστασης της επιχείρησης.

Το άτομο το οποίο είναι υπεύθυνο για την λήψη αποφάσεων, είναι απαραίτητο να έχει γνώση των δεδομένων της σημερινής κατάστασης της επιχείρησης. Έτσι, οι πληροφορίες οι οποίες αφορούν τα είδη των περιουσιακών στοιχείων, την ταμειακή θέση, την σχέση των ιδίων και των ξένων κεφαλαίων κ.α., συμβάλει στην εκτίμηση της επιτυχημένης ή αποτυχημένης πορείας της επιχείρησης του παρελθόντος αλλά και στην εκτίμηση της μελλοντικής της πορείας και των δυνατοτήτων της²⁴.

²³ Παπαδόπουλος Δημήτριος, 1985, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης», τόμος Β', εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, σελ.27.

²⁴ Παπαδόπουλος Δημήτριος, 1985, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης», τόμος Β', εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, σελ.15.

→ Η πρόβλεψη των μελλοντικών δυνατοτήτων της επιχείρησης.

Το άτομο το οποίο είναι υπεύθυνο για την λήψη αποφάσεων, έχει να επιλέξει από αρκετές εναλλακτικές πορείες δράσης, καθεμία από τις οποίες θα προκαλέσει διαφορετικά αποτελέσματα χρηματοοικονομικής φύσης μελλοντικά. Επομένως, όλες οι αποφάσεις έχουν μελλοντικό προσανατολισμό χωρίς να επηρεάζουν το παρελθόν. Όμως, για να προβλεφθεί μια μελλοντική επίδραση από την λήψη μιας απόφασης, είναι απαραίτητο να τονιστεί ότι οι μετρήσεις των γεγονότων του παρελθόντος είναι πολύ χρήσιμες.

Τέλος, η αξία των δύο πρώτων σκοπών είναι να συμβάλει στην πραγματοποίηση του τρίτου σκοπού. Επομένως, το άτομο το οποίο είναι υπεύθυνο για την λήψη αποφάσεων, είναι απαραίτητο να βασίζεται κατά κύριο λόγο σε δεδομένα προηγούμενων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, έτσι ώστε να μπορέσει να πραγματοποιήσει εκτιμήσεις και προβλέψεις των πιθανών δυνατοτήτων της επιχείρησης στο μέλλον²⁵.

2.4 Στάδια ανάλυσης χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Η ανάλυση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων δεν περιορίζεται μόνο στον υπολογισμό και στην ανάλυση κάποιων αριθμοδεικτών, αλλά αποτελεί μια πλήρως οργανωμένη διαδικασία. Αυτή η διαδικασία έχει ως στόχο την επιλογή και την συγκέντρωση, από το σύνολο των δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων, των πολυτιμότερων δεδομένων σε σχέση με την λήψη αποφάσεων, την ανάλυση αυτών των δεδομένων και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων της ανάλυσης.

Τα βασικότερα στάδια της ανάλυσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων αναφέρονται επιγραμματικά παρακάτω:

- Η εξέταση του πιστοποιητικού ελέγχου των ορκωτών λογιστών.
- Η ανάλυση των λογιστικών αρχών και παραδοχών οι οποίες συνήθως περιέχονται στις σημειώσεις των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.
- Η εξέταση του συνόλου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.
- Η εφαρμογή αναλυτικών μεθόδων και

²⁵ Παπαδόπουλος Δημήτριος, 1985, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης», τόμος Β', εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, σελ.15.

→ Η αναζήτηση συμπληρωματικών πληροφοριών οι οποίες δεν δίνονται από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις²⁶.

2.5 Κύριοι περιοριστικοί παράγοντες της χρηματοοικονομικής ανάλυσης

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η χρηματοοικονομική ανάλυση είναι ένα σύστημα πληροφόρησης, του οποίου οι πληροφορίες αφορούν προβλέψεις σε σχέση με την μελλοντική κατάσταση και επίδοση της επιχείρησης στα άτομα που λαμβάνουν αποφάσεις εκτός της επιχείρησης. Υπάρχουν, όμως, κάποιοι παράγοντες οι οποίοι μειώνουν την χρησιμότητα αυτής της πληροφόρησης.

Έτσι λοιπόν, είναι απαραίτητο ο αναλυτής να λάβει υπόψη του όλους αυτούς τους περιοριστικούς παράγοντες, έτσι ώστε να εξάγει ορθά συμπεράσματα και προβλέψεις για την πορεία της επιχείρησης μελλοντικά. Παρακάτω θα αναπτυχθούν σύντομα οι κυριότεροι περιοριστικοί παράγοντες της ανάλυσης χρηματοοικονομικών καταστάσεων²⁷.

→ Οι περιορισμοί ενδείξεων τάσης.

Καθώς στην ανάλυση χρησιμοποιούνται μέθοδοι οι οποίοι αντικατοπτρίζουν τάσεις ανάμεσα στα χρηματοοικονομικά δεδομένα, ο αναλυτής πρέπει να είναι αρκετά προσεκτικός στις προβλέψεις του βασιζόμενος σε ιστορικά στοιχεία. Για την καλύτερη κατανόηση αυτού του περιοριστικού παράγοντα, δίδεται το παράδειγμα του αριθμοδείκτη γενικής κυκλοφοριακής ταχύτητας ο οποίος μειώνεται κατά την διάρκεια των τελευταίων ετών.

Αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι αυτή η καθοδική πορεία θα συνεχιστεί, αφού πιθανόν η διοίκηση της επιχείρησης έως ότου ολοκληρωθεί η ανάλυση να έχει προβεί στην υλοποίηση πολιτικών για την αντιστροφή αυτής της τάσης.

→ Η συνοπτική μορφή των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης που δημοσιεύονται απεικονίζουν συνήθως συνοπτικά έναν πολύ μεγάλο αριθμό λογαριασμών οι οποίοι

²⁶ Παπαδόπουλος Δημήτριος, 1985, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης», τόμος Β', εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, σελ.17.

²⁷ Παπαδόπουλος Δημήτριος, 1985, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης», τόμος Β', εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, σελ.59.

χρησιμοποιούνται από την επιχείρηση κατά την λογιστική χρήση. Έτσι, ο αναλυτής εκτός της επιχείρησης, έχει πρόσβαση σε λιγότερους λογαριασμούς από ότι θα έχει ένας αναλυτής εντός της επιχείρησης.

→ Οι λογιστικές αρχές και οι λογιστικές παραδοχές.

Για να είναι απολύτως σίγουρος ο αναλυτής για τις λογιστικές αρχές και παραδοχές οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν από την επιχείρηση, όπως για παράδειγμα η μέθοδος απόσβεσης, η μέθοδος κοστολόγησης των αποθεμάτων κ.α., θα πρέπει να πληροφορηθεί σχετικά με αυτό το θέμα. Ο μόνος τρόπος ενημέρωσης του είναι η εξήγηση αυτών των αρχών και παραδοχών στις σημειώσεις των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ή η παράθεση διευκρινιστικών σχολίων²⁸.

→ Το φαινόμενο της δημιουργίας «καλών εντυπώσεων».

Αυτό το φαινόμενο έχει άμεση σχέση με την διερεύνηση της βραχυχρόνιας ρευστότητας της επιχείρησης. Πολλές φορές ακολουθείται η πρακτικής να περιέχονται στον ισολογισμό της επιχείρησης κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία και να αποκλείονται στοιχεία βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων, έτσι ώστε να εμφανίζεται μια ευνοϊκότερη τιμή του αριθμοδείκτη γενικής ρευστότητας, δημιουργώντας «καλή εντύπωση».

→ Ο τόπος εγκατάστασης και η μορφή της επιχείρησης.

Κάποιοι από τους αριθμοδείκτες εξαρτώνται από τα χαρακτηριστικά αυτά της επιχείρησης, με αποτέλεσμα ο αναλυτής να πρέπει να είναι ενημερωμένος για την επίδραση που έχει ο τόπος εγκατάστασης της επιχείρησης, το είδος του παραγωγικού της κλάδου, η φύση του κλάδου της οικονομίας που ανήκει και άλλα παρόμοια χαρακτηριστικά, κατά την αξιολόγηση της επίδοσης της.

Παράδειγμα αποτελεί μία επιχείρηση έντασης εργασίας σε περιοχή όπου οι μισθοί είναι διαμορφωμένοι σε χαμηλά επίπεδα, όπου ουσιαστικά απεικονίζονται ψηλότερα έξοδα μισθών και χαμηλότερο ύψος απόσβεσης από μια άλλη επιχείρηση έντασης κεφαλαίου η οποία απασχολεί λιγότερο αλλά πιο ειδικευμένο προσωπικό.

²⁸ Παπαδόπουλος Δημήτριος, 1985, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης», τόμος Β', εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, σελ.59-60.

Ακόμα ένα παράδειγμα αποτελεί μια επιχείρηση η οποία σχεδιάζει επέκταση του κεφαλαιουχικού της εξοπλισμού εξαιτίας ανταγωνισμού, η οποία θα διανέμει μικρά μερίσματα παρόλο που τα κέρδη της είναι σχετικά υψηλά.

➔ Το πρόβλημα το επιπέδου των τιμών.

Η μέτρηση του οικονομικού αποτελέσματος και της χρηματοοικονομικής θέσης μιας επιχείρησης, συνήθως έχει ως βάση το υπόδειγμα του ιστορικού κόστους. Κατά περιόδους σταθερών τιμών, το υπόδειγμα του ιστορικού κόστους δίνει μια σχετικά καλή μέτρηση του οικονομικού αποτελέσματος. Όμως, κατά περιόδους ανοδικής πορείας των τιμών, η διατήρηση του κεφαλαίου έχει την απαίτηση επιπρόσθετων κεφαλαίων, καθώς η αντικατάσταση του αποθέματος αλλά και του παραγωγικού εξοπλισμού, θα πραγματοποιηθεί με υψηλότερες τιμές.

Όμως, το υπόδειγμα ιστορικού κόστους, μετρά το οικονομικό αποτέλεσμα, παίρνοντας ως δεδομένο ότι αυτά τα πάγια περιουσιακά στοιχεία θα αντικατασταθούν σε ιστορικές τιμές (τιμές παρελθόντων ετών). Επομένως, κατά περιόδους ανοδικής πορείας των τιμών, τα κέρδη κατά το υπόδειγμα του ιστορικού κόστους, είναι πλασματικά και δεν υπάρχει αντιστοίχιση τους με ισόποση εισροή μετρητών, επιβαρύνοντας φορολογικά την επιχείρησης και επιδεινώνοντας την ταμειακή της θέση.

Ουσιαστικά, χάνεται η αξιοπιστία μεταξύ της χρηματοοικονομικής παρουσίασης των εργασιών της επιχείρησης με βάση το υπόδειγμα του ιστορικού κόστους και της οικονομικής πραγματικότητας²⁹.

➔ Η παράλειψη στοιχείων από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Ορισμένα στοιχεία τα οποία αφορούν σημαντικές πλευρές των εργασιών της επιχείρησης αποκλείονται από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, κυρίως λόγω του υπάρχοντος ανταγωνισμού αλλά και λόγω του ότι δεν μπορούν να εκφραστούν ποσοτικά σε ευρώ. Τέτοια στοιχεία μπορεί να είναι:

➔ Η ικανότητα, η φήμη και η δημιουργικότητα της διεύθυνσης της επιχείρησης.

²⁹ Παπαδόπουλος Δημήτριος, 1985, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης», τόμος Β', εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, σελ.61-62.

- Τα σχέδια για πιθανά νέα προϊόντα και για επέκταση των εργασιών της.
- Οι σχέσεις της με τους προμηθευτές, τους πιστωτές και τους καταναλωτές.
- Η πιθανή υψηλή ποιότητα τεχνολογικών ικανοτήτων.
- Ο βαθμός εκπαίδευσης του προσωπικού της.
- Οι σχέσεις μεταξύ της διοίκησης και των εργατικών ενώσεων.
- Οι εκκρεμείς δικαστικές αποφάσεις και οι φορολογικές διαφορές για τις οποίες δεν έχει επιτευχθεί συμβιβασμός.³⁰

2.6 Είδη χρηματοοικονομικής ανάλυσης

Αναλόγως της θέσης του αναλυτή, η χρηματοοικονομική ανάλυση χωρίζεται στις παρακάτω δύο ομάδες:

→ Εσωτερική ανάλυση.

Αυτού του είδους η ανάλυση γίνεται από άτομα, που έχουν άμεση σχέση με την επιχείρηση και έχουν την δυνατότητα προσφυγής στα λογιστικά της βιβλία για έλεγχο των επιμέρους λογαριασμών και λογιστικών εγγράφων. Το πλεονέκτημα της εσωτερικής ανάλυσης είναι το ότι δίνει την δυνατότητα στον αναλυτή να ελέγξει τις διάφορες μεθόδους και διαδικασίες που εφαρμόστηκαν. Έτσι, η ανάλυση είναι διαυγέστερη και επιτρέπει στον αναλυτή περαιτέρω εμβάθυνση.

Η εσωτερική ανάλυση γίνεται από άτομα εντός της επιχείρησης που επιθυμούν να προσδιορίσουν τον βαθμό αποδοτικότητας και να ερμηνεύσουν τις μεταβολές της οικονομικής θέσης της. Επίσης, μέσω της εσωτερικής ανάλυσης γίνεται προσπάθεια ερμηνείας κάποιων οικονομικών στοιχείων της επιχείρησης για λογαριασμό της διοίκησης, προκειμένου να μπορεί να μετρηθεί η πρόοδος που όντως έγινε συγκριτικά με τα υπάρχοντα προγράμματα. Έτσι, πραγματοποιείται με επιτυχία ο έλεγχος της λειτουργίας της επιχείρησης.

³⁰ Παπαδόπουλος Δημήτριος, 1985, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης», τόμος Β', εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, σελ.63.

→ Εξωτερική ανάλυση.

Αυτού του είδους η ανάλυση γίνεται από άτομα εκτός της επιχείρησης και έχει ως βάση αποκλειστικά τα δημοσιευμένα στοιχεία στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και στις εκθέσεις του διοικητικού συμβουλίου και των ελεγκτών. Επομένως, ο αναλυτής δεν έχει την δυνατότητα περαιτέρω διεύθυνσης στην επιχείρηση και το έργο του γίνεται δυσκολότερο όσο συνοπτικότερα είναι τα δημοσιευμένα στοιχεία.

Η εξωτερική ανάλυση γίνεται συνήθως από άτομα τα οποία έχουν σαν πρωταρχικό ενδιαφέρον τον προσδιορισμό της οικονομικής θέσης και της αποδοτικότητας της επιχείρησης. Για την καλύτερη κατανόηση αυτών των εννοιών, παρακάτω παρατίθενται οι έννοιες τους. Ως προσδιορισμός της οικονομικής θέσης μιας επιχείρησης νοείται:

→ Η δυνατότητα της επιχείρησης για ανταπόκριση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της στο παρόν αλλά και μελλοντικά, ακόμα και στην περίπτωση που επικρατούν συνθήκες διαφορετικές από αυτές της στιγμής που πραγματοποιείται η χρηματοοικονομική ανάλυση.

→ Η δυνατότητα της επιχείρησης για εκμετάλλευση πιθανών ευκαιριών, κάνοντας χρήση κεφαλαίων από ίδιες πηγές ή εκδίδοντας νέους τίτλους μετοχών ή ομολογιών, ακόμα και με την άντληση κεφαλαίων από την προσφυγή στον τραπεζικό δανεισμό και

→ Η δυνατότητα της για πληρωμή των ληξιπρόθεσμων τόκων και των υποχρεώσεων και για καταβολή μερισμάτων χωρίς διακοπή.

Για τον προσδιορισμό της αποδοτικότητας μιας επιχείρησης, δίνεται έμφαση στο ύψος και στην σταθερότητα των καθαρών κερδών της καθώς επίσης και στην τάση βελτίωσης των καθαρών κερδών μελλοντικά.

Ο τύπος αλλά και η διάταξη των στοιχείων του ισολογισμού και της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης έχουν ιδιαίτερη σημασία, για τον προσδιορισμό της οικονομικής θέσης αλλά και της αποδοτικότητας μιας επιχείρησης³¹.

³¹ Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.28-29.

Αναλόγως των σταδίων διενέργειας της, η χρηματοοικονομική ανάλυση χωρίζεται στις παρακάτω δύο ομάδες:

→ Τυπική ανάλυση.

Η τυπική ανάλυση πραγματοποιείται πριν από την ουσιαστική, αποτελώντας το προκαταρκτικό στάδιο της. Η τυπική ανάλυση ελέγχει την εξωτερική διάρθρωση του ισολογισμού και του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης, πραγματοποιεί τις ενδεικνυόμενες διορθώσεις, στρογγυλοποιήσεις, ομαδοποιήσεις, ανακατατάξεις και ανασχηματισμούς και συμπληρώνει τα σε απόλυτα αριθμούς κονδύλια με αριθμούς σε ποσοστά επί τοις εκατό.

→ Ουσιαστική ανάλυση.

Η ουσιαστική ανάλυση μπορεί να έχει ως βάση τα δεδομένα της τυπικής, αλλά επεκτείνεται στην εξερεύνηση και επεξεργασία διαφόρων αριθμοδεικτών, οι οποίοι απεικονίζουν την πραγματική εικόνα της επιχείρησης³².

2.7 Μέθοδοι χρηματοοικονομικής ανάλυσης

Η χρηματοοικονομική ανάλυση των έχει ως αντικείμενο τη μελέτη των σχέσεων των οικονομικών στοιχείων τα οποία αναφέρονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις σε μια δεδομένη χρονική στιγμή, καθώς επίσης και αυτών των τάσεων διαχρονικά. Η χρηματοοικονομική ανάλυση ουσιαστικά συμπεριλαμβάνει τρεις διαδικασίες:

→ Η επιλογή και ο υπολογισμός κάποιων σχέσεων ανάμεσα στα αναφερόμενα στοιχεία στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, αναλόγως της επιδιωκόμενης απόφασης.

→ Η κατάταξη των δεδομένων, έτσι ώστε να είναι εφικτός ο υπολογισμός των μεταξύ τους σημαντικών σχέσεων και

→ Η αξιολόγηση, η μελέτη και η ερμηνεία των παραπάνω σχέσεων.

³² Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.30.

Οι παραπάνω τρεις διαδικασίες που συμπεριλαμβάνονται από την χρηματοοικονομική ανάλυση ομαδοποιούνται σε δύο κατηγορίες:

➔ Συγκρίσεις και μετρήσεις βάσει των οικονομικών στοιχείων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων δύο ή περισσότερων χρήσεων, όπου περιλαμβάνονται οι συγκριτικές καταστάσεις, οι αριθμοδείκτες, η τάση οικονομικών στοιχείων και αριθμοδεικτών διαχρονικά και οι αναλύσεις διαφόρων μεταβολών της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης.

➔ Συγκρίσεις και μετρήσεις βάση των οικονομικών στοιχείων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μιας χρήσεως, όπου περιλαμβάνονται ο προσδιορισμός των σχέσεων των στοιχείων ενός ισολογισμού και της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης³³.

Τις περισσότερες των περιπτώσεων, για την χρηματοοικονομική ανάλυση επί των λογιστικών καταστάσεων, απαιτείται η διενέργεια και των δύο κατηγοριών ανάλυσης. Γενικότερα, όλα τα είδη των αναλύσεων περιέχουν συγκρίσεις ανάμεσα στο τι συμβαίνει στην πραγματικότητα και στο τι θα έπρεπε να συμβαίνει, λαμβάνοντας ως μέτρο σύγκρισης κάποιο πρότυπο μέγεθος (μέγεθος που θα έπρεπε να υπάρχει υπό τις επικρατούσες συνθήκες τη στιγμή της ανάλυσης).

Για να αξιολογηθούν τα αποτελέσματα της ανάλυσης είναι επιτακτικό να γίνονται συγκρίσεις και με άλλες επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου ή με τους μέσους όρους του κλάδου της συγκεκριμένης επιχείρησης.

Οι βασικότερες μέθοδοι οι οποίες χρησιμοποιούνται για την ανάλυση των λογιστικών καταστάσεων, κατηγοριοποιούνται σε τέσσερις κατηγορίες:

➔ Η διαστρωματική ή κάθετη μέθοδος ανάλυσης.

➔ Η συγκριτική ή διαχρονική μέθοδος ανάλυσης.

➔ Η μέθοδος ανάλυσης των χρονολογικών σειρών με δείκτες τάσης.

➔ Διάφορες εξειδικευμένες μέθοδοι (ανάλυση των μεταβολών της οικονομικής θέσης, ανάλυση του νεκρού σημείου κ.α.)³⁴.

³³ Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.31-32.

³⁴ Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.32.

2.8 Χρηματοοικονομικές καταστάσεις και ο σκοπός τους

Ο βασικός σκοπός των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι η παροχή πληροφόρησης χρήσιμη για τους τωρινούς και μελλοντικούς επενδυτές, πιστωτές και άλλους χρήστες, συμβάλλοντας στην λήψη ορθολογικών επενδυτικών, πιστωτικών αλλά και παρόμοιων αποφάσεων. Όπως είναι φυσικό, οι πληροφορίες αυτές είναι αναγκαίο να είναι κατανοητές από τα άτομα τα οποία έχουν βασική κατανόηση των επιχειρηματικών και οικονομικών δραστηριοτήτων. Οι βασικότερες χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι οι εξής:

→ Ο ισολογισμός (Balance sheet).

Ο ισολογισμός παρέχει πληροφορίες όσον αφορά τους οικονομικούς πόρους μιας επιχείρησης και τις απαιτήσεις σε αυτούς, από τους πιστωτές ή τους ιδιοκτήτες σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Ουσιαστικά αποτελεί την κατάσταση της οικονομικής θέσης της επιχείρησης, απεικονίζοντας τα επιμέρους στοιχεία σε στατική μορφή.

Το ενεργητικό είναι συγκεκριμένο και προσχεδιασμένο σύνολο οικονομικών πόρων, με την χρήση των οποίων είτε άμεσα είτε μελλοντικά, η επιχείρηση επιδιώκει την επίτευξη του σκοπού της. Το παθητικό είναι οι υποχρεώσεις-απαιτήσεις των πιστωτών για τους οικονομικούς πόρους που έχουν επενδύσει-δανείσει προσωρινά και με συγκεκριμένους όρους στην επιχείρηση.

Τα στοιχεία του ενεργητικού αλλά και του παθητικού ενός ισολογισμού είναι ταξινομημένα σε δύο ομάδες, αναλόγως του χρόνου λήξης τους. Στο ενεργητικό ονομάζονται κυκλοφορούντα ή τρέχοντα και πάγια στοιχεία, ενώ στο παθητικό βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

Το κυκλοφορούν ενεργητικό και οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις είναι τα στοιχεία τα οποία πρόκειται να μετατραπούν, να καταναλωθούν ή να λήξουν κατά την χρονική περίοδο ενός έτους από την ημερομηνία του ισολογισμού. Παραδείγματα κυκλοφορούντων στοιχείων του ενεργητικού αποτελούν το ταμείο, τα υπόλοιπα των πελατών, τα αποθέματα κ.α., ενώ παραδείγματα βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων του παθητικού αποτελούν οι λογαριασμοί των προμηθευτών, οι φόροι, τα πληρωτέα μερίσματα κ.α.

Πάγια στοιχεία είναι τα στοιχεία όπως τα κτίρια, τα διάφορα μηχανήματα, κ.α. Όσον αφορά παραδείγματα μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων του παθητικού είναι οι προβλέψεις για αποζημιώσεις του προσωπικού για την αποχώρησή τους, το μετοχικό κεφάλαιο, το άληκτο μέρος των μακροπρόθεσμων δανείων κ.α.³⁵.

➔ Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης (Income statement).

Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης αποτελεί μια κατάσταση η οποία παρέχει πληροφορίες χρήσιμες για την εκτίμηση της οικονομικής επίδοσης ή απόδοσης μιας επιχείρησης, κατά μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο, παρουσιάζοντας αναλυτικά τα «έσοδα μείον έξοδα».

Ο βασικός στόχος της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης θα πρέπει να είναι η παρουσίαση της μέτρησης της επίδοσης της επιχείρησης, ενώ κανονικά θα έπρεπε να ήταν και η μέτρηση της διατήρησης των κεφαλαίων της, επιτυγχάνοντας την επιστημονικότερη μέτρηση του κέρδους της επιχείρησης.

Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης συνδέεται με τον ισολογισμό στην αρχή αλλά και στο τέλος της περιόδου μέσω του πίνακα διάθεσης κερδών. Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης παρουσιάζει κάποιες διαφορές σε σχέση με τον ισολογισμό και η αναφορά των οποίων θεωρείται πολύ σημαντική.

Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης παρουσιάζει τα αποτελέσματα της εισοδηματικής δραστηριότητας της επιχείρησης σε μία χρονική περίοδο και επομένως παρουσιάζει ροές. Από την άλλη πλευρά, με τον ισολογισμό παρουσιάζεται μια κατάσταση των περιουσιακών στοιχείων και των δικαιωμάτων σε αυτά σε μια δεδομένη χρονική στιγμή.

Επίσης, στον ισολογισμό παρουσιάζονται περιουσιακά στοιχεία, όπως για παράδειγμα αποθέματα, κτίρια κ.α., στο κόστος κτήσης τους. Στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης αγνοούνται τα κέρδη τα οποία αντιπροσωπεύουν μια πιθανή αύξηση της οικονομικής αξίας αυτών των περιουσιακών στοιχείων την χρονική περίοδο στην οποία βρίσκονται στην κατοχή της επιχείρησης. Αυτές οι

³⁵ Κάντζος Κωνσταντίνος, 1997, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων», δεύτερη έκδοση, εκδόσεις Interbooks, Αθήνα, σελ.27-30.

αυξήσεις δεν αναγνωρίζονται και επομένως δεν απεικονίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης πριν από την πώληση των περιουσιακών στοιχείων³⁶.

➔ Ο πίνακας διάθεσης κερδών ή αποτελεσμάτων (Statement of retained earnings).

Ο πίνακας διάθεσης κερδών είναι ένα αναπόσπαστο μέρος των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ο οποίος σε μια ανώνυμη εταιρία αρχίζει με το υπόλοιπο του λογαριασμού «υπόλοιπο εις νέον» στην αρχή της περιόδου. Έπειτα προστίθενται τα αποτελέσματα της παρούσας χρήσης, οι τυχόν φορολογικές διαφορές προηγούμενων χρήσεων, τα αποθεματικά τα οποία έχουν αποφασιστεί ότι θα μοιραστούν σε αυτήν την χρήση.

Στην συνέχεια αφαιρείται ο φόρος εισοδήματος της τρέχουσας χρήσης και παρουσιάζεται ο τρόπος διάθεσης του υπολοίπου (μερίσματα, διάφορα αποθεματικά, αμοιβές διοικητικού συμβουλίου κ.α.). το υπόλοιπο αποτελεί το υπόλοιπο του λογαριασμού «υπόλοιπο εις νέον» στο τέλος αυτής της χρήσης.

➔ Η κατάσταση πηγών και χρήσεων κεφαλαίου ή ροής κεφαλαίων (Statement of sources and applications of funds).

Σε αυτήν την κατάσταση παρουσιάζονται οι κύριες πηγές και χρήσεις των κεφαλαίων που περνούν κατά τη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου μέσα από την επιχείρηση και απεικονίζονται οι αλλαγές των λογαριασμών του ισολογισμού ανάμεσα στην αρχή και στο τέλος της μελετώμενης περιόδου.

Στην περίπτωση που η κατάσταση πηγών και χρήσεων κεφαλαίου καταρτίζεται με σημείο αναφοράς την επίδραση των ροών στον λογαριασμό ταμείου, τότε αναλύεται η μεταβολή στον λογαριασμό ταμείου, όπως αυτή απεικονίζεται σε δύο συνεχόμενους ισολογισμούς.

Στην περίπτωση όμως που καταρτίζεται σύμφωνα με τις επιδράσεις των αλλαγών στο κεφάλαιο κίνησης, τότε αναλύεται η μεταβολή στο σύνολο του

³⁶ Κάντζος Κωνσταντίνος, 1997, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων», δεύτερη έκδοση, εκδόσεις Interbooks, Αθήνα, σελ.32-34.

κυκλοφορούντος ενεργητικού πλην του συνόλου των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων κατά την διάρκεια της μελετώμενης περιόδου³⁷.

➔ Το προσάρτημα (Notes to the financial statements).

Οι τέσσερις προαναφερθείσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις (ο ισολογισμός, η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, ο πίνακας διάθεσης κερδών, η κατάσταση ροής κεφαλαίων) στις περισσότερες των περιπτώσεων είναι αρκετά περιληπτικές, με αποτέλεσμα κάποιοι χρήστες να ενδιαφέρονται για περαιτέρω λεπτομέρειες οι οποίες δεν παρουσιάζονται σε αυτές.

Έτσι, στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνεται και το προσάρτημα, το οποίο περιέχει παραπάνω λεπτομέρειες σχετικά με κάποια μεγέθη τα οποία παρουσιάζονται στις βασικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις, όπως επίσης και κάποιες επεξηγήσεις, βοηθώντας στην καλύτερη κατανόηση και ερμηνεία τους από τους αναλυτές.

➔ Η έκθεση ελεγκτών λογιστών (Auditors' report).

Η έκθεση ελεγκτών λογιστών έχει τυποποιημένη μορφή και αναφέρεται στις παραπάνω χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Το περιεχόμενο της καθορίζει την ποιότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, προσδιορίζοντας την αξιοπιστία τους προς τους χρήστες τους.

Η ορθότητα των λογιστικών καταστάσεων αναφορικά με την παρουσίαση της οικονομικής θέσης της επιχείρησης και των αποτελεσμάτων της, αναφέρεται στην έκθεση αυτή. Επίσης, η έκθεση ελεγκτών λογιστών περιέχει οποιαδήποτε επιφύλαξη υπάρχει σε σχέση με συγκεκριμένα μεγέθη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ή κάποιες αναφορές και επεξηγήσεις πάνω σε αυτά.

Οι κύριες μορφές της έκθεσης ελεγκτών λογιστών είναι οι εξής: θετική, θετική αλλά με εξαιρέσεις, αρνητική, αδυναμία έκφρασης γνώμης και μερικής κάλυψης³⁸.

³⁷ Κάντζος Κωνσταντίνος, 1997, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων», δεύτερη έκδοση, εκδόσεις Interbooks, Αθήνα, σελ.35-36.

³⁸ Κάντζος Κωνσταντίνος, 1997, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων», δεύτερη έκδοση, εκδόσεις Interbooks, Αθήνα, σελ.37-38.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

3.1 Μια γενική ιδέα των αριθμοδεικτών

Η χρησιμοποίηση των αριθμοδεικτών στην χρηματοοικονομική ανάλυση των επιχειρήσεων είναι μια μέθοδος χρηματοοικονομικής ανάλυσης, η οποία είναι από τις πλέον πιο διαδεδομένες και δυναμικές. Όπως είναι φυσικό, οι έως σήμερα υπάρχουσες αναπτυγμένες μέθοδοι ανάλυσης συμπληρώνονται με τη χρήση αριθμοδεικτών, οι οποίοι είναι βασικό εργαλείο στην ερμηνεία των οικονομικών στοιχείων των επιχειρήσεων.

Ο ορισμός του αριθμοδείκτη είναι απλός και είναι ο εξής: αριθμοδείκτης είναι η σχέση δύο λογικά συνδεδεμένων μεγεθών η οποία απεικονίζεται ως λόγος ή ως εκατοστιαία αναλογία. Είναι φυσικό πως αν επιλεχθούν δύο μεγέθη του ισολογισμού τυχαία, έτσι ώστε να συστήσουν αριθμοδείκτη, είναι πολύ πιθανό ότι δεν θα έχουν κάποια αξία για τον αναλυτή, αν δεν υπάρχει λογική σχέση μεταξύ τους. Επομένως, τα μεγέθη τα οποία συστήνουν έναν αριθμοδείκτη επιλέγονται με τέτοιο τρόπο ώστε η σχέση τους να παράγει ένα νέο χρήσιμο στοιχείο για τον αναλυτή.

Οι αριθμοδείκτες αποτελούν ένα μέσο το οποίο καθιστά ευκολότερη την σύγκριση ανάμεσα στα ποσά τα οποία απεικονίζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης. Επίσης, βοηθούν τον αναλυτή να παρουσιάσει περιληπτικά και με κατανοητό τρόπο, τα δεδομένα των καταστάσεων, αποτελώντας ένα από τα βασικότερα εργαλεία στην χρηματοοικονομική ανάλυση.

Τέλος, οι αριθμοδείκτες παρέχουν στους αναλυτές μια συνοπτική εικόνα για το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον της επιχείρησης, συσχετίζοντας τα διαθέσιμα ποσά, τα οποία συγκρινόμενα έχουν την δυνατότητα να αποτελέσουν πηγή πληροφόρησης για τον αναλυτή.

Όμως, είναι ιδιαίτερα σημαντικό, να επισημανθεί το γεγονός ότι οι αριθμοδείκτες είναι αλληλοεξαρτώμενοι και επομένως πρέπει να εξετάζονται ως σύνολο και όχι μεμονωμένα. Κάποιες φορές, η βελτίωση ενός αριθμοδείκτη πιθανόν να σημαίνει την επιδείνωση ενός άλλου αριθμοδείκτη ή άλλων

αριθμοδεικτών, οι οποίοι πρέπει να συνεξετάζονται πριν από οποιαδήποτε ερμηνεία. Επιπλέον, η χρηματοοικονομική ανάλυση με αριθμοδείκτες, πρέπει να συγκρίνει τους αριθμοδείκτες μιας επιχείρησης μεταξύ τους διαχρονικά αλλά και με τους αντίστοιχους αριθμοδείκτες άλλων επιχειρήσεων του κλάδου όπου ανήκει³⁹.

3.2 Σημασία αριθμοδεικτών στην χρηματοοικονομική ανάλυση

Όπως ήδη αναφέρθηκε, οι αριθμοδείκτες ανήκουν στα πιο ευρέως χρησιμοποιούμενα μέσα για την χρηματοοικονομική ανάλυση. Όμως για να έχει χρησιμότητα ένας αριθμοδείκτης θα πρέπει να εκφράζει μια σχέση η οποία να έχει νόημα.

Ένα παράδειγμα για την κατανόηση του παραπάνω αποτελεί το γεγονός ότι ανάμεσα στα κυκλοφορούντα στοιχεία μιας επιχείρησης και στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της υπάρχει μια λογική και κατανοητή σχέση.

Αυτή η σχέση εκφράζεται με τον αριθμοδείκτη ρευστότητας, ο οποίος είναι ο λόγος των κυκλοφορούντων στοιχείων της επιχείρησης ως προς τις βραχυπρόθεσμες της υποχρεώσεις και δείχνει την δυνατότητα ανταπόκρισης της στις βραχύχρονες υποχρεώσεις της.

Αντιθέτως, δεν υπάρχει λογική σχέση ανάμεσα στις αποσβέσεις μιας επιχείρησης και των δαπανών διαφήμισης της και επομένως δεν υπάρχει λόγος ύπαρξης κάποιου αριθμοδείκτη για να απεικονίσει αυτήν την σχέση.

Η όλη διαδικασία της χρηματοοικονομικής ανάλυσης, καθώς επίσης και οι αριθμοδείκτες, στοχεύει στην προσφορά όσον αφορά την διαδικασία πρόβλεψης της μελλοντικής πορείας της επιχείρησης. Επομένως, οι αριθμοδείκτες θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως «προφήτες» και ο αναλυτής θα πρέπει να προσδιορίσει τους παράγοντες που τους επηρεάζουν μέσα από μια προοπτική ως προς τη μορφή και το μέγεθος τους. Ούτως ή άλλως, η χρησιμότητα των αριθμοδεικτών εξαρτάται από την σωστή αλλά και έμπειρη ερμηνεία τους⁴⁰.

Παρακάτω θα παρουσιαστούν τα σημεία όπου εμφανίζεται η σημασία και η χρησιμότητα των αριθμοδεικτών στην χρηματοοικονομική ανάλυση.

³⁹Αδαμίδης Αργύρης, 1998, «Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων», πρώτη έκδοση, εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη.

⁴⁰Κάντζος Κωνσταντίνος, 1997, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων», δεύτερη έκδοση, εκδόσεις Interbooks, Αθήνα, σελ.70-71.

→ Γρήγορη διάγνωση.

Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, δεν είναι ο όγκος των στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων που αναγκάζει τους αναλυτές να προχωρήσουν στην σύμπτυξη τους σε αριθμοδείκτες των βασικότερων πτυχών μιας επιχείρησης, αλλά η λογική μεθοδολογία, η οποία πρέπει να ακολουθήσει ο αναλυτής στο πρώτο στάδιο της χρηματοοικονομικής ανάλυσης μιας επιχείρησης.

Με αυτήν την περιληπτική εικόνα, η οποία όμως συμπεριλαμβάνει τα βασικότερα και ζωτικότερα σημεία της επιχείρησης, παρέχεται η δυνατότητα στον αναλυτή μιας γρήγορης επισκόπησης των βασικών σημείων της επιχείρησης, με την αποφυγή της χρονοτριβής σε λεπτομέρειες. Τα μειονεκτήματα αυτής της μεθόδου (η γενικότητα των αριθμοδεικτών, η απώλεια της λεπτομέρειας κ.α.) εξισορροπούνται από την απλότητα και το χαμηλό κόστος της.

→ Δημιουργία συγκριτικών προτύπων και συγκρίσιμων παραμέτρων.

Οι αριθμοδείκτες έχουν αρχίσει να χρησιμοποιούνται και από τις διοικήσεις των επιχειρήσεων για να επιτύχουν την αντικειμενικότερη αξιολόγηση τους, εκτός από τους αναλυτές οι οποίοι βρίσκονται εκτός της επιχείρησης και δεν έχουν πρόσβαση σε άλλες χρήσιμες και ουσιώδεις πληροφορίες. Οι αριθμοδείκτες χρησιμεύουν για τη δημιουργία πρότυπων ενός κλάδου ή μιας υποδειγματικής στον κλάδο επιχείρησης, με τα οποία θα συγκριθούν οι αντίστοιχοι αριθμοδείκτες της επιχείρησης και θα γίνει αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης της.

Οι αριθμοδείκτες μεμονωμένα δεν αποκαλύπτουν αρκετά και έτσι το περιεχόμενο τους έχει την δυνατότητα αξιολόγησης του, αποκλειστικά και μόνο συγκριτικά με ορισμένα πρότυπα, με κάποιους αριθμοδείκτες και μεγέθη προηγούμενων περιόδων της ίδιας επιχείρησης ή με αριθμοδείκτες άλλων επιχειρήσεων του κλάδου όπου ανήκει η επιχείρηση. Αυτή η σύγκριση θα πραγματοποιηθεί είτε στατικά σε μια δεδομένη χρονική στιγμή είτε διαχρονικά. Επομένως, υπάρχουν δυο διαστάσεις στην σύγκριση των στοιχείων μιας επιχείρησης, είτε αυτή πραγματοποιηθεί ενδοεπιχειρησιακά είτε διεπιχειρησιακά⁴¹.

⁴¹ Κάντζος Κωνσταντίνος, 1997, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων», δεύτερη έκδοση, εκδόσεις Interbooks, Αθήνα, σελ.72-73.

➔ Εξάλειψη των διαφορών στο μέγεθος των συγκρινόμενων επιχειρήσεων.

Ανεξαρτήτως της σημαντικότητας τους, οι αριθμοδείκτες έχουν την δυνατότητα εξάλειψης των διαφορών που προκύπτουν ανάμεσα στους απόλυτους αριθμούς των μεγεθών, οι οποίες πιθανόν να οφείλονται στις διαφορές μεγέθους των αντίστοιχων συγκρινόμενων επιχειρήσεων, παραδείγματος χάριν είναι λογική η διαφορά σε απόλυτα μεγέθη τους κέρδους ανάμεσα σε δύο άνισες στο μέγεθος επιχειρήσεις.

Αντιθέτως, αυτή η εξάλειψη δεν πρέπει να «ησυχάσει» τον αναλυτή και να μην περιλάβει στην ανάλυση του αυτόν τον παράγοντα, καθώς είναι πολύ πιθανό αυτός να έχει την ευθύνη για ένα μεγάλο μέρος της διαφοράς ή ακόμα και για ολόκληρη την διαφορά στην σύγκριση. Στην πράξη όμως, αυτό θα πρέπει να αποκαλυφθεί κατά την περαιτέρω ανάλυση, όπως επίσης θα πρέπει να γίνει αξιολόγηση του αναλυτή αν έχει καταφέρει να περιλάβει αυτήν την διαφορά την οποία προσδιόρισε ότι ίσως οφείλεται στον παράγοντα μέγεθος στους σχετικούς αριθμοδείκτες.

➔ Χρήση σε στατιστικά μοντέλα πρόβλεψης και απόφασης.

Όπως είναι γνωστό, η τελική άποψη που έχει διαμορφωθεί σε μια ανάλυση εξαρτάται από την προσωπική εκτίμηση του αναλυτή και η ποιότητα της ανάλυσης επηρεάζεται από την προσωπική ικανότητα αλλά και την παρέμβαση του αναλυτή. Παρόλα αυτά, οι αριθμοδείκτες χρησιμοποιούνται εύκολα για την τροφοδότηση στατιστικών μοντέλων πρόβλεψης και απόφασης και είναι η απαραίτητη και μοναδική λύση μαζί με τους άλλους λογιστικούς αριθμούς.

➔ Χρήση από στελέχη επιχειρήσεων.

Οι αριθμοδείκτες χρησιμοποιούνται από ανώτερα στελέχη των επιχειρήσεων για την λήψη αποφάσεων σε διάφορες περιπτώσεις οι οποίες αφορούν:

- ➔ Τον προγραμματισμό, τον προϋπολογισμό και τον προσδιορισμό στόχων.
- ➔ Την αξιολόγηση των επενδυτικών προτάσεων.
- ➔ Την αξιολόγηση της απόδοσης των στελεχών και των τμημάτων.
- ➔ Την καταβολή επιδομάτων-επιβραβεύσεων σε στελέχη και
- ➔ Λοιπές περιπτώσεις.

→ Χρήση στις ετήσιες εκθέσεις προς τους μετόχους.

Τα τελευταία έτη, γίνεται συχνή χρήση κάποιων αριθμοδεικτών στις ετήσιες εκθέσεις των διοικητικών συμβουλίων προς τους μετόχους των επιχειρήσεων. Όσον αφορά συγκεκριμένους αριθμοδείκτες, οι οποίοι παρουσιάζονται στις ετήσιες εκθέσεις, παρατηρείται η εμφάνιση των ευνοϊκότερων αριθμοδεικτών, αποφεύγοντας τους αρνητικούς, όπως ακριβώς συμβαίνει και σε άλλες δημοσιεύσεις στοιχείων των επιχειρήσεων⁴².

Εν κατακλείδι, οι αριθμοδείκτες μιας επιχείρησης, είναι σε μεγάλο βαθμό χρήσιμοι και απαραίτητοι, καθώς συμβάλουν στην ανάλυση, στη διάγνωση και στην εκτίμηση της τρέχουσας κατάστασης αλλά και των συνθηκών της επιχείρησης. Όμως, έχουν μεγαλύτερη ωφέλεια και σπουδαιότητα στις περιπτώσεις όπου:

→ Συγκρίνονται με προηγούμενα έτη, ανακαλύπτοντας πραγματικά τις μεταβολές και την τάση των διαφόρων μεγεθών στην επιχείρηση. Έτσι, παρατηρείται αν ο συγκεκριμένος αριθμοδείκτης έχει ανοδική ή καθοδική τάση συγκριτικά με τα προηγούμενα έτη.

→ Συγκρίνονται με ομοειδείς αριθμοδείκτες άλλων ανταγωνιστικών επιχειρήσεων οι οποίοι προσδιορίζονται με βάση τα δημοσιευμένα στοιχεία τους. Έτσι, παρατηρείται η θέση της επιχείρησης συγκριτικά με τον υπόλοιπο κλάδο όπου ανήκει.

→ Συγκρίνονται με έναν πρότυπο αριθμοδείκτη εντός ή εκτός επιχείρησης, όπου εξετάζεται ο βαθμός επίτευξης των στόχων της⁴³.

3.3 Προβλήματα κατά την χρήση αριθμοδεικτών

Κατά την χρήση αριθμοδεικτών για την χρηματοοικονομική ανάλυση δημιουργούνται διάφορα προβλήματα, τα οποία αναλύονται περιληπτικά παρακάτω:

⁴² Κάντζος Κωνσταντίνος, 1997, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων», δεύτερη έκδοση, εκδόσεις Interbooks, Αθήνα, σελ.74-76.

⁴³ Αδαμίδης Αργύρης, 1998, «Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων», πρώτη έκδοση, εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη.

→ Τα πρότυπα.

Τα πρότυπα σε σχέση με τα οποία πραγματοποιείται η σύγκριση των στοιχείων δεν είναι πάντα προσδιορισμένα, ενώ τα πρότυπα εκτός της επιχείρησης είναι τα πιο αντικειμενικά. Σε γενικές γραμμές, τα πρότυπα τα οποία χρησιμοποιούνται για την ανάλυση είναι απαραίτητο να αναπροσαρμόζονται και να αξιολογούνται σαν πρότυπα στις αντίστοιχες επικρατούσες συνθήκες.

→ Η έλλειψη στοιχείων.

Ένας αριθμοδείκτης για να είναι χρήσιμος θα πρέπει να αναφέρεται σε κάποια σχέση. Όπως ήδη αναφέρθηκε, ένας αριθμοδείκτης δεν έχει κάποιο νόημα αν δεν υπάρχει σχέση ανάμεσα στο φαινόμενο που αντιπροσωπεύει ο αριθμητής και στο φαινόμενο που αντιπροσωπεύει ο παρανομαστής του λόγου. Επομένως, η έλλειψη των στοιχείων αυτών είναι προφανές ότι θα δημιουργήσει πρόβλημα στην χρήση των αριθμοδεικτών.

→ Η επιλογή αριθμοδεικτών.

Καθώς ο όγκος των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων μιας επιχείρησης είναι πολύ μεγάλος, το πεδίο αναζήτησης και επιλογής των κατάλληλων αριθμοδεικτών για την ανάλυση επεκτείνεται σημαντικά. Ο αναλυτής θα πρέπει να είναι ικανός έτσι ώστε να επιλέξει από την δραστηριότητα της επιχείρησης τα στοιχεία εκείνα τα οποία είναι περισσότερο αποκαλυπτικά. Στη συνέχεια πρέπει με αυτά τα στοιχεία να καταρτίσει αριθμοδείκτες, οι οποίοι φωτίζουν την δραστηριότητα της επιχείρησης με αποτελεσματικότερο τρόπο.

→ Η αξιοπιστία των λογιστικών πληροφοριών.

Οι αριθμοδείκτες οι οποίοι βασίζονται στα στοιχεία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων συμπεριλαμβάνουν, όπως είναι φυσικό, και τα ελαττώματά τους, καθώς οι λογιστικές πληροφορίες δεν είναι πάντα αξιόπιστες⁴⁴.

⁴⁴ Κάντζος Κωνσταντίνος, 1997, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων», δεύτερη έκδοση, εκδόσεις Interbooks, Αθήνα, σελ.77-78.

→ Η διαθεσιμότητα των λογιστικών στοιχείων.

Τα λογιστικά στοιχεία μιας επιχείρησης θα έπρεπε να είναι διαθέσιμα για όλους τους χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων έγκαιρα. Όμως, κάποιες φορές οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις και ιδιαίτερα των επιχειρήσεων οι οποίες δεν έχουν την υποχρέωση δημοσίευσης τους, καθυστερούν αρκετά να ετοιμαστούν και να κοινοποιηθούν.

Όσον αφορά τις άλλες επιχειρήσεις, οι ετήσιες χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις δημοσιεύονται στις εφημερίδες μετά τον Απρίλιο της επόμενης χρήσης, δηλαδή αρκετά μετά από το χρονικό διάστημα στο οποίο αναφέρονται. Αυτό συμβαίνει εξαιτίας διαφόρων αδυναμιών οι οποίες δυσκολεύουν την έγκαιρη έκδοση τους και την απρόσκοπτη διαθεσιμότητα τους προς τους χρήστες, οι οποίες έχουν άμεση σχέση με τους εξής παράγοντες:

→ Αν η επιχείρηση είναι βιομηχανική, χρειάζεται περισσότερος χρόνος για το «κλείσιμο» των λογαριασμών της, για την απογραφή και την αποτίμηση.

→ Αν η μονάδα είναι η μητρική επιχείρηση πρέπει να έχει διεκπεραιώσει την επιπρόσθετη διαδικασία ενσωμάτωσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των θυγατρικών.

→ Αν η επιχείρηση δεν «κλείνει» την χρήση της στις 31^η Δεκεμβρίου αλλά σε άλλες ημερομηνίες, όπως για παράδειγμα υποκαταστήματα αλλοδαπών επιχειρήσεων, ακολουθώντας την ημερομηνία του κεντρικού.

→ Η ανομοιογένεια των λογιστικών μεθόδων.

Κάθε επιχείρηση έχει την δυνατότητα επιλογής των λογιστικών μεθόδων που θα χρησιμοποιήσει έτσι ώστε να εξυπηρετηθούν καλύτερα οι στόχοι μέσα από τις χρηματοοικονομικές της καταστάσεις, ακολουθώντας πολλές φορές διαφορετικές μεθόδους κάθε φορά. Ο αναλυτής για να αντιμετωπίσει αυτό το γεγονός μπορεί να αναπροσαρμόσει τα δεδομένα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων κατά επιχείρηση αναλόγως των μεθόδων που έχουν χρησιμοποιηθεί ή να περιορίσει το δείγμα ανάλυσης μόνο στις επιχειρήσεις που κάνουν χρήση των ίδιων λογιστικών μεθόδων⁴⁵.

⁴⁵ Κάντζος Κωνσταντίνος, 1997, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων», δεύτερη έκδοση, εκδόσεις Interbooks, Αθήνα, σελ.79-80.

→ Οι μη ελεγμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Πολλές από τις δημοσιευμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις στην χώρα μας στερούνται της γνώμης των ορκωτών ελεγκτών λογιστών, οι οποίοι έχουν την δυνατότητα βεβαίωσης ότι αυτές είναι καταρτισμένες σύμφωνα με τις γενικά παραδεκτές λογιστικές αρχές και ότι η απεικόνιση των αποτελεσμάτων της επιχείρησης και η οικονομική της κατάσταση έχει γίνει σωστά.

→ Η μη γραμμική σχέση ανάμεσα στον αριθμητή και τον παρανομαστή κατά τον υπολογισμό των αριθμοδεικτών.

Πίσω από την άποψη ότι οι αριθμοδείκτες εξουδετερώνουν την διαφορά μεγέθους ανάμεσα στις επιχειρήσεις, υπάρχει η υπόθεση ότι ο αριθμητής και ο παρανομαστής είναι ευθέως ανάλογοι μεταξύ τους κατά την σύγκριση μεταξύ διαφορετικών επιχειρήσεων σε μια δεδομένη χρονική στιγμή αλλά και κατά την σύγκριση διαχρονικά της ίδιας επιχείρησης.

Αυτή όμως η υπόθεση αποτελεί μια απλούστευση η οποία δεν ισχύει πάντα, αφού υπάρχουν μεταξύ του αριθμητή και του παρανομαστή των αριθμοδεικτών και άλλες μη γραμμικές σχέσεις μεγεθών ανάμεσα τους

→ Η μη λογιστικοποίηση κάποιων γεγονότων.

Πολλές φορές ορισμένα γεγονότα τα οποία συμπεριλαμβάνουν χρηματοοικονομική σημασία και επίπτωση δεν καταχωρούνται στους κανονικούς λογαριασμούς. Στην καλύτερη των περιπτώσεων βρίσκονται σε λογαριασμούς τάξεως ή στις σημειώσεις των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ή στην έκθεση του διοικητικού συμβουλίου προς τους μετόχους, ξεφεύγοντας της προσοχής του αναλυτή ο οποίος βρίσκεται εκτός της επιχείρησης.

Τέτοια παραδείγματα αποτελούν οι προβλέψεις για αποζημίωση του προσωπικού της επιχείρησης εξαιτίας εξόδου από την υπηρεσία, οι υποχρεώσεις της επιχείρησης όσον αφορά επικουρικά ταμεία και πρόσθετα προγράμματα συνταξιοδότησης του προσωπικού, τα μακροπρόθεσμα ενοικιαστήρια τα οποία συνεπάγονται στην δέσμευση και υποχρέωση καταβολής μεγάλων ποσών κ.α.⁴⁶

⁴⁶ Κάντζος Κωνσταντίνος, 1997, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων», δεύτερη έκδοση, εκδόσεις Interbooks, Αθήνα, σελ.80-81.

→ Η επιλεκτική εμφάνιση συγκεκριμένων μεγεθών και λογαριασμών σε πολλές από τις κατηγορίες των στοιχείων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Η επιλεκτική παρουσίαση κάποιων συγκεκριμένων μεγεθών (π.χ. επιχορήγηση ενός αναπτυξιακού νόμου ή ευρωπαϊκού προγράμματος, το μετοχικό κεφάλαιο κ.α.) στους γενικότερους λογαριασμούς του ισολογισμού, τις περισσότερες φορές γίνεται κατά την προσπάθεια της διοίκησης της επιχείρησης να αυξήσει την καθαρή θέση της περιλαμβάνοντας αυτά τα μεγέθη στα ίδια κεφάλαια αντί στις υποχρεώσεις.

→ Οι αφανείς υποχρεώσεις και δεσμεύσεις.

Οι αφανείς υποχρεώσεις και δεσμεύσεις αποτελούν χρηματοδοτήσεις οι οποίες δεν απεικονίζονται στον ισολογισμό της επιχείρησης, τις περισσότερες φορές για λόγους βελτίωσης των σχετικών αριθμοδεικτών χρέους καθώς επίσης και για αποφυγή πληρωμής φόρου που συνεπάγεται μια δανειακή σύμβαση.

→ Οι αρνητικοί παρανομαστές.

Σε κάποιες περιπτώσεις οι διαιρέτες των κλασμάτων είναι αρνητικοί. Κατά συνέπεια το αποτέλεσμα αυτής της πράξης δεν έχει κάποιο νόημα και προτείνονται τα εξής:

- Αποκλεισμός της επιχείρησης από το δείγμα ή τον κλάδο ή το έτος.
- Ανάλυση των αιτιών για την αρνητική τιμή, στοχεύοντας στην αντικατάσταση της συγκεκριμένης μεταβλητής με άλλη παραπλήσια θετική ή την προσαρμογή της σε θετική τιμή αν αυτό είναι εφικτό.
- Αντικατάσταση με κάποιον δείκτη ο οποίος μετράει το ίδιο χαρακτηριστικό της επιχείρησης⁴⁷.

→ Τα στοιχεία από βάσεις δεδομένων.

Τα στοιχεία από βάσεις δεδομένων παρουσιάζουν κάποιες αδυναμίες, όπως λάθη στην καταχώρηση των στοιχείων, συγκέντρωση στοιχείων διαφόρων

⁴⁷ Κάντζος Κωνσταντίνος, 1997, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων», δεύτερη έκδοση, εκδόσεις Interbooks, Αθήνα, σελ.81-83.

επιχειρήσεων σε μια κατηγορία ενώ δεν ανήκουν στους ίδιους λογαριασμούς, πιθανόν να με συμπεριλαμβάνονται τα πλέον τρέχοντα στοιχεία, κ.α.

→ Η αμφισβήτηση της διαφάνειας των αριθμοδεικτών.

Όπως συμβαίνει και με τα κύρια στοιχεία τα οποία περιέχονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, έτσι και με τους αριθμοδείκτες, επικρατεί αμφισβήτηση της διαφάνειας τους καθώς προέρχονται από αυτές και ερευνάται συνεχώς κατά πόσο αντανακλούν την πραγματική κατάσταση της επιχείρησης⁴⁸.

3.4 Παρουσίαση αριθμοδεικτών

Στην παγκόσμια σχετική βιβλιογραφία επικρατούν πολλοί εναλλακτικοί αριθμοδείκτες. Όμως οι βασικότεροι και περισσότερο χρησιμοποιούμενοι αλλά και αυτοί οι οποίοι θα χρησιμοποιηθούν στην παρούσα χρηματοοικονομική ανάλυση ταξινομούνται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

- Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας (profitability ratios).
- Αριθμοδείκτες ρευστότητας (liquidity ratios).
- Αριθμοδείκτες δραστηριότητας (activity ratios)⁴⁹.

3.4.1 Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας (profitability ratios)

Η έννοια της αποδοτικότητας αφορά την ικανότητα και τις επιλογές μιας επιχείρησης να πραγματοποιεί κέρδη από το σύνολο των δραστηριοτήτων της. Για τον λόγο ότι με τους αριθμοδείκτες αποδοτικότητας κρίνεται στην ουσία το αποτέλεσμα από την συνολική λειτουργία της επιχείρησης, πολλές φορές η έννοια της αποδοτικότητας ταυτίζεται με την έννοια της αποτελεσματικότητας της διοίκησης μιας επιχείρησης.

Τα αποτελέσματα των αριθμοδεικτών αυτών είναι ενδεικτικά για την διαχρονική πορεία της παρουσίασης των κερδών της επιχείρησης, γεγονός το οποίο είναι άμεσα συνδεδεμένο με την μακροχρόνια βιωσιμότητα της. Επίσης, αυτά τα

⁴⁸ Κάντζος Κωνσταντίνος, 1997, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων», δεύτερη έκδοση, εκδόσεις Interbooks, Αθήνα, σελ.84.

⁴⁹ Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.50.

αποτελέσματα επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις απόψεις όλων των ατόμων που ενδιαφέρονται για την επιχείρηση, π.χ. μέτοχοι, προσωπικό, πελάτες κ.α.⁵⁰

Για να μετρηθεί η αποδοτικότητα μιας επιχείρησης γίνεται χρήση διαφόρων κριτηρίων (πορεία του όγκου των πωλήσεων, της παραγωγής, των κερδών, κ.α.), τα οποία για να είναι ουσιώδη πρέπει να γίνει συσχέτιση μεταξύ τους αλλά και μεταξύ άλλων μεγεθών σχετικά με την επιχείρηση.

Για παράδειγμα, πιθανή αύξηση των πωλήσεων έχει οικονομική σημασία και είναι επιθυμητή μόνο αν έχει ως αποτέλεσμα αύξηση των κερδών. Ούτως ή άλλως, οι μεταβολές στα κέρδη μιας επιχείρησης πρέπει να μελετώνται συγκριτικά με τα κεφάλαια τα οποία απασχολούνται για να πραγματοποιηθούν, καθώς διαφορετικά ως μεμονωμένα μεγέθη έχουν ελάχιστη σημασία.

Έτσι, εμφανίστηκε η ανάγκη για χρήση των αριθμοδεικτών αποδοτικότητας που αναφέρονται στις σχέσεις κερδών και απασχολούμενων κεφαλαίων και στις σχέσεις κερδών και πωλήσεων. Σε γενικές γραμμές αυτοί οι αριθμοδείκτες υπολογίζονται είτε βάσει των πωλήσεων της επιχείρησης είτε βάσει των επενδύσεων της.

Οι αριθμοδείκτες αποδοτικότητας χρησιμοποιούνται για την μέτρηση της αποδοτικότητας της επιχείρησης, της δυναμικότητας των κερδών της και την ικανότητα της διοίκησης της. Ουσιαστικά προσδιορίζουν τον βαθμό επιτυχίας ή αποτυχίας μιας επιχείρησης σε μια δεδομένη χρονική περίοδο.

Οι βασικότεροι αριθμοδείκτες αποδοτικότητας και οι οποίοι θα χρησιμοποιηθούν στην παρούσα χρηματοοικονομική ανάλυση είναι:

- ➔ Ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων (return on net worth).
- ➔ Ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού (return on total assets).
- ➔ Ο αριθμοδείκτης μικτού περιθωρίου κέρδους (gross profit margin) και
- ➔ Ο αριθμοδείκτης καθαρού περιθωρίου κέρδους (net profit margin)⁵¹.

⁵⁰ Ελευθερίου Σωτηρία, 2011, «Αριθμοδείκτες ανάλυσης λογιστικών καταστάσεων», μαθήματα λογιστικής, Αθήνα, σελ.4, www.sotele.gr

⁵¹ Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.50, 99-100.

→ Ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων (return on net worth).

Ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων παρουσιάζει την κερδοφόρα δυναμικότητα μιας επιχείρησης και δείχνει κατά πόσο επιτεύχθηκε ο στόχος πραγματοποίησης ενός ικανοποιητικού αποτελέσματος. Υπολογίζεται διαιρώντας τα καθαρά λειτουργικά κέρδη της χρήσης με το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της.

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	
100 *	$\frac{\text{ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ}}{\text{ΜΕΣΟ Ή ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΎΨΟΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ}}$

Όμως, πολλές φορές κατά την διάρκεια μιας χρήσης, τα ίδια κεφάλαια αυξάνονται είτε με αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου με μετρητά, είτε από αναπροσαρμογή της αξίας των περιουσιακών στοιχείων κ.α. Επομένως, είναι απαραίτητο να γίνει ο υπολογισμός του ύψους των ιδίων κεφαλαίων που πραγματικά απασχολήθηκαν κατά την χρήση, χρησιμοποιώντας δύο μεθόδους: τον μέσο όρο των ιδίων κεφαλαίων και το πραγματικό ύψος ιδίων κεφαλαίων.

Σύμφωνα με την πρώτη μέθοδο, στην περίπτωση όπου τα ίδια κεφάλαια έχουν σημαντική διαφορά μεταξύ της αρχής και του τέλους της χρήσης δίχως να είναι ακριβής ο χρόνος μεταβολής τους, για να βρεθεί το πραγματικό ύψος των ιδίων κεφαλαίων, προστίθενται τα ίδια κεφάλαια αρχής και τέλους και διαιρούνται δια δύο (για να βρεθεί ο μέσος όρος τους).

Σύμφωνα με την δεύτερη μέθοδο, στην περίπτωση όπου είναι ακριβής ο χρόνος μεταβολής των ιδίων κεφαλαίων, τότε υπολογίζεται το πραγματικό ύψος των ιδίων κεφαλαίων που απασχολήθηκαν την συγκεκριμένη χρήση. Για να υπολογιστεί αυτό προστίθεται στο αρχικό κεφάλαιο το γινόμενο της μεταβολής των ιδίων κεφαλαίων με τους μήνες ή τις μέρες που χρησιμοποιήθηκαν από την επιχείρηση ως το τέλος της χρήσης, διαιρώντας το με τον αριθμό των μηνών ή των ημερών της χρήσης (12 μήνες ή 365 μέρες).

Για καλύτερη κατανόηση, έστω ότι το αρχικό κεφάλαιο μιας επιχείρησης ήταν 50.000 €, η μεταβολή των ιδίων κεφαλαίων ήταν αύξηση κατά 18.000 € στις

31^η Αυγούστου της χρήσης, τότε για τον υπολογισμό του πραγματικού ύψους των ιδίων κεφαλαίων ισχύει: $50.000 \text{ €} + \{(18.000 \text{ €} * 4 \text{ μήνες}) / 12 \text{ μήνες}\} = 50.000 \text{ €} + 6.000 \text{ €} = 56.000 \text{ €}$.

Εν κατακλείδι, ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων μετράει την αποτελεσματικότητα της απασχόλησης των κεφαλαίων των φορέων της επιχείρησης σε αυτή.

Αν ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων κινείται σε χαμηλά επίπεδα, τότε η επιχείρηση πάσχει σε κάποιο τομέα της (ανεπαρκής διοίκηση, χαμηλή παραγωγικότητα, υπερεπένδυση κεφαλαίων, δυσμενείς οικονομικές συνθήκες κ.α.), δίχως να έχει ο αναλυτής ο οποίος βρίσκεται εκτός της επιχείρησης την δυνατότητα να εντοπίσει αυτά τα αδύνατα σημεία αποκλειστικά και μόνο από τον συγκεκριμένο αριθμοδείκτη.

Αν όμως, ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων κινείται σε υψηλά επίπεδα, τότε η επιχείρηση ευημερεί (επιτυχημένη διοίκηση, ευνοϊκές οικονομικές συνθήκες, ορθή και εύστοχη χρήση των κεφαλαίων της κ.α.)⁵².

➔ Ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού (return on total assets).

Ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού μετράει την απόδοση των συνολικών περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης αλλά και των τμημάτων της, αποτελώντας ένα είδος αξιολόγησης και ελέγχου της διοίκησης της. Υπολογίζεται διαιρώντας τα καθαρά λειτουργικά κέρδη της χρήσης με το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων της που χρησιμοποιήθηκαν για την πραγματοποίηση αυτών των κερδών.

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	
100 *	$\frac{\text{ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ + ΧΡΗΜ/ΚΑ ΕΞΟΔΑ}}{\text{ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ}}$

Αξίζει να σημειωθεί ότι για τον υπολογισμό αυτού του αριθμοδείκτη, τα καθαρά κέρδη πρέπει να λαμβάνονται υπόψη πριν από την αφαίρεση των

⁵² Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.124-126, 129-130.

χρηματοοικονομικών εξόδων, καθώς αυτά είναι η αμοιβή των ξένων κεφαλαίων (από την άλλη τα μερίσματα είναι η αμοιβή των ιδίων κεφαλαίων). Επίσης, στο σύνολο των περιουσιακών στοιχείων δεν περιέχονται οι συμμετοχές και άλλες παρόμοιες επενδύσεις, καθώς δεν συμβάλλουν στην δημιουργία λειτουργικών κερδών. Ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού επιτρέπει μεταξύ άλλων:

- ➔ Τη σύγκριση της αποδοτικότητας της επιχείρησης με την αποδοτικότητα άλλων μορφών επενδύσεων, αλλά και με την αποδοτικότητα άλλων επιχειρήσεων με παρόμοιο βαθμό κινδύνου. Η αποτελεσματικότητα μιας επιχείρησης απεικονίζει την ικανότητα της οικονομικής επιβίωσης της και της προσέλκυσης κεφαλαίων προσφερόμενων για επένδυση.
- ➔ Την παρακολούθηση της αποδοτικότητας της επιχείρησης διαχρονικά και τη σύγκριση της με αντίστοιχα μεγέθη άλλων ομοειδών επιχειρήσεων ή με το μέσο όρο του κλάδου.
- ➔ Τη διερεύνηση των αιτιών της μεταβολής του διαχρονικά⁵³.

➔ Ο αριθμοδείκτης μικτού περιθωρίου κέρδους (gross profit margin).

Ο αριθμοδείκτης μικτού περιθωρίου κέρδους μετράει την λειτουργική αποτελεσματικότητα της επιχείρησης αλλά και την πολιτική τιμών της. Υπολογίζεται διαιρώντας τα μικτά κέρδη της χρήσης (καθαρές πωλήσεις μείον κόστος πωληθέντων) με τις καθαρές πωλήσεις και δείχνει το μικτό κέρδος που απολαμβάνει η επιχείρηση από την πώληση προϊόντων της αξίας 100 €.

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΜΙΚΤΟΥ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ	
100 *	$\frac{\text{ΜΙΚΤΑ ΚΕΡΔΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ}}{\text{ΚΑΘΑΡΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΧΡΗΣΗΣ}}$

Ο αριθμοδείκτης μικτού περιθωρίου κέρδους είναι άκρως σημαντικός για τις εμπορικές αλλά και τις βιομηχανικές επιχειρήσεις καθώς παρέχει ένα μέτρο αξιολόγησης της αποδοτικότητας τους. Σε αυτές τις επιχειρήσεις το σημαντικότερο

⁵³ Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.117-119.

μέγεθος το αποτελεί το κόστος πωληθέντων και για αυτό ένας προσεκτικός έλεγχος είναι αναγκαίος για την διασφάλιση κερδοφόρας δραστηριότητας.

Μια επιχείρηση θεωρείται επιτυχημένη όταν διαθέτει αρκετά υψηλό ποσοστό μικτού κέρδους, το οποίο της επιτρέπει να καλύπτει τα έξοδα της αλλά και να της αφήνει ένα ικανοποιητικό καθαρό κέρδος συγκριτικά με τις πωλήσεις και τα απασχολούμενα ίδια κεφάλαια.

Αν ο αριθμοδείκτης μικτού περιθωρίου κέρδους είναι υψηλός, τότε η θέση της επιχείρησης είναι καλύτερη από άποψη κερδών, καθώς έχει την δυνατότητα αντιμετώπισης με ευκολία μιας αύξησης του κόστους των προϊόντων της. Επιπλέον, δείχνει την ικανότητα επίτευξης φθηνών αγορών και πωλήσεων σε υψηλές τιμές.

Αντιθέτως, αν ο αριθμοδείκτης μικτού περιθωρίου κέρδους είναι χαμηλός, τότε η διοίκηση της επιχείρησης αναφορικά με τις αγορές και τις πωλήσεις δεν είναι καλή, με αποτέλεσμα την στασιμότητα των πωλήσεων και την μη πραγματοποίηση αγορών σε μεγάλες ποσότητες σε χαμηλές τιμές. Επίσης, αν αυτός ο αριθμοδείκτης είναι χαμηλός, τότε η επιχείρηση έχει επενδύσει αρκετά συγκριτικά με τον όγκο των πωλήσεων, με αποτέλεσμα το αυξημένο κόστος παραγωγής των προϊόντων της⁵⁴.

➔ Ο αριθμοδείκτης καθαρού περιθωρίου κέρδους (net profit margin).

Ο αριθμοδείκτης καθαρού περιθωρίου κέρδους μετράει το ποσοστό καθαρού κέρδους που επιτυγχάνεται από τις πωλήσεις μιας επιχείρησης και ανάλογα αν είναι υψηλός ή χαμηλός δείχνει αν η επιχείρηση είναι επικερδής ή όχι. Υπολογίζεται διαιρώντας τα καθαρά λειτουργικά κέρδη της χρήσης με το σύνολο των καθαρών πωλήσεων της.

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΘΑΡΟΥ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ	
100 *	$\frac{\text{ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ Ή ΧΡΗΣΗΣ}}{\text{ΚΑΘΑΡΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΧΡΗΣΗΣ}}$

Στα καθαρά κέρδη της εκμετάλλευσης δεν εμπεριέχονται μη λειτουργικά έσοδα και κέρδη και μη λειτουργικά έξοδα και ζημιές, τα οποία ίσως επηρεάζουν το

⁵⁴ Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.101-103.

αποτέλεσμα. Έτσι, πολλές φορές για τον υπολογισμό αυτού του αριθμοδείκτη λαμβάνονται υπόψη τα καθαρά κέρδη της χρήσης.

Ο αριθμοδείκτης καθαρού περιθωρίου κέρδους είναι αρκετά χρήσιμος, καθώς η διοίκηση και οι αναλυτές στηρίζουν τις προβλέψεις τους για τα μελλοντικά καθαρά κέρδη της επιχείρησης επί του προβλεπόμενου ύψους πωλήσεων και επί του ποσοστού καθαρού κέρδους.

Αν ο αριθμοδείκτης μικτού περιθωρίου κέρδους δεν μεταβάλλεται διαχρονικά, ενώ από την άλλη πλευρά ο αριθμοδείκτης καθαρού περιθωρίου κέρδους μειώνεται, τότε παρατηρείται μια δυσανάλογη αύξηση των λειτουργικών εξόδων συγκριτικά με τις πωλήσεις της επιχείρησης. Αντιθέτως, αν ο αριθμοδείκτης καθαρού περιθωρίου κέρδους δεν μεταβάλλεται διαχρονικά, ενώ από την άλλη ο αριθμοδείκτης μικτού περιθωρίου κέρδους μειώνεται, τότε παρατηρείται μια δυσανάλογη αύξηση του κόστους πωληθέντων συγκριτικά με τα έσοδα πωλήσεων. Αν και οι δύο αριθμοδείκτες μειώνονται, ενώ τα λειτουργικά έξοδα παραμένουν σταθερά συγκριτικά με τις πωλήσεις, τότε το κόστος παραγωγής είναι υψηλότερο⁵⁵.

3.4.2 Αριθμοδείκτες ρευστότητας (liquidity ratios)

Η έννοια της ρευστότητας αφορά την ικανότητα ικανοποίησης των βραχυχρόνιων υποχρεώσεων μιας επιχείρησης και την ικανότητα διάθεσης παραπάνω χρηματικών διαθεσίμων, έτσι ώστε να έχει την δυνατότητα αντιμετώπισης εκτάκτων ταμειακών εκροών και εξόδων ή την δυνατότητα εκμετάλλευσης των επιχειρηματικών ευκαιριών.

Η κατοχή μετρητών διαθεσίμων από μια επιχείρηση είναι ζωτικής σημασίας για την βραχυχρόνια επιβίωση της, καθώς υπό φυσιολογικές και υγιείς οικονομικά συνθήκες, το κυκλοφορούν ενεργητικό μιας επιχείρησης πρέπει να καλύπτει τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις της. Πιο απλά τα χρήματα που της οφείλουν οι πελάτες της πρέπει να είναι περισσότερα από τα χρήματα τα οποία οφείλει η επιχείρηση σε τρίτους και προμηθευτές.

Άρα, είναι στην κρίση και στις επιλογές κάθε αποτελεσματικής διοίκησης μιας επιχείρησης να επιτύχει να εξασφαλίσει ένα ελάχιστο ταμειακών εισροών

⁵⁵ Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.104-105.

μηνιαία, έτσι ώστε το επίπεδο ρευστότητας της επιχείρησης να μπορεί να καλύπτει τις τρέχουσες ταμειακές της υποχρεώσεις⁵⁶.

Οι αριθμοδείκτες ρευστότητας χρησιμοποιούνται για να προσδιοριστεί η βραχυχρόνια οικονομική κατάσταση μιας επιχείρησης καθώς επίσης και η ικανότητα ανταπόκρισης της στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της.

Οι βασικότεροι αριθμοδείκτες ρευστότητας και οι οποίοι θα χρησιμοποιηθούν στην παρούσα χρηματοοικονομική ανάλυση είναι:

- ➔ Ο αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας (current ratio).
- ➔ Ο αριθμοδείκτης ειδικής ρευστότητας (acid-test ratio) και
- ➔ Ο αριθμοδείκτης ταμειακής ρευστότητας (cash ratio)⁵⁷.

➔ **Ο αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας (current ratio).**

Ο αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας μετράει την ρευστότητα μιας επιχείρησης και δείχνει το περιθώριο ασφάλειας σε περίπτωση που η διοίκηση έρθει αντιμέτωπη με μια ανεπιθύμητη εξέλιξη στην ροή των κεφαλαίων κίνησης. Υπολογίζεται διαιρώντας το σύνολο των κυκλοφοριακών στοιχείων μιας επιχείρησης, δηλαδή το άθροισμα των διαθεσίμων, των απαιτήσεων και των αποθεμάτων, με το σύνολο των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της.

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ
$\frac{\text{ΣΥΝΟΛΟ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ}}{\text{ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ}}$

Αν ο αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας είναι γύρω στην τιμή 2, τότε θεωρείται ικανοποιητικός για μια εμπορική ή βιομηχανική επιχείρηση. Αν όμως η επιχείρηση ανήκει σε άλλο κλάδο τότε δεν ισχύει το ίδιο. Γενικότερα, όσο πιο υψηλός είναι αυτός ο αριθμοδείκτης, τόσο καλύτερη είναι η θέση της επιχείρησης από την πλευρά της ρευστότητας.

⁵⁶ Ελευθερίου Σωτηρία, 2011, «Αριθμοδείκτες ανάλυσης λογιστικών καταστάσεων», μαθήματα λογιστικής, Αθήνα, σελ.1, www.sotele.gr

⁵⁷ Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.50-51.

Σημαντικό είναι το γεγονός ότι κατά την ανάλυση του δείκτη γενικής ρευστότητας ο αναλυτής πριν καταλήξει στα συμπεράσματα του θα πρέπει να λάβει υπόψη του και τα παρακάτω στοιχεία της επιχείρησης:

- Την κατανομή των κυκλοφοριακών στοιχείων.
- Την πορεία των μεγεθών των κυκλοφοριακών στοιχείων και των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων.
- Τους όρους χορήγησης πιστώσεων στους πελάτες.
- Την πιθανή εποχικότητα της επιχείρησης.
- Τις αυξομειώσεις στα αποθέματα συγκριτικά με τις τρέχουσες και μελλοντικές πωλήσεις.
- Την ανάγκη για μεγαλύτερα ή μικρότερα ποσά κεφαλαίων κίνησης.
- Την έκταση χρήσης τραπεζικών πιστώσεων.
- Την ευχέρεια ή όχι για περαιτέρω τραπεζικό δανεισμό.
- Τα μετρητά και τα ρευστοποιήσιμα χρεόγραφα.
- Τις απαιτήσεις συγκριτικά με τις πωλήσεις, όπως επίσης και τις καθυστερημένες απαιτήσεις και
- Το είδος της επιχείρησης⁵⁸.

→ **Ο αριθμοδείκτης ειδικής ρευστότητας (acid-test ratio).**

Ο αριθμοδείκτης ειδικής ρευστότητας μετράει πόσες φορές τα ταχέως ρευστοποιήσιμα στοιχεία της επιχείρησης καλύπτουν τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Υπολογίζεται διαιρώντας το άθροισμα των διαθεσίμων και των απαιτήσεων της επιχείρησης με το σύνολο των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ
ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ + ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Ο αριθμοδείκτης ειδικής ρευστότητας συμπεριλαμβάνει όλα τα στοιχεία της επιχείρησης τα οποία έχουν την δυνατότητα μετατροπής σε ρευστά εύκολα και

⁵⁸ Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.54-56, 59-60.

γρήγορα. Επομένως, για να υπολογιστεί δεν χρησιμοποιούνται τα αποθέματα πρώτων και βοηθητικών υλών, ημικατεργασμένων και ετοιμών προϊόντων, καθώς δεν είναι ταχέως ρευστοποιήσιμα και οι προκαταβληθείσες δαπάνες, καθώς χρειάζονται κάποιο χρονικό διάστημα ώσπου να μετατραπούν σε χρήματα.

Αν ο αριθμοδείκτης ειδικής ρευστότητα είναι υψηλός, τότε δεν προσδίδει ρευστότητα, καθώς υπάρχει μεγάλο ύψος αποθεμάτων. Άρα, ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει την ικανότητα εξόφλησης των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της επιχείρησης σωστότερα από ότι ο αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας.

Αν ο αριθμοδείκτης ειδικής ρευστότητας κυμαίνεται γύρω στην μονάδα κρίνεται ικανοποιητικός μόνο αν στις απαιτήσεις της επιχείρησης δεν περιέχονται επισφαλείς ή ανεπίδεκτες είσπραξης απαιτήσεις και αν η περίοδος είσπραξης των απαιτήσεων της και εξόφλησης των υποχρεώσεων της είναι περίπου ίσες.

Αντιθέτως, αν ο αριθμοδείκτης ειδικής ρευστότητας είναι μικρότερος της μονάδας, τότε τα ταχέως ρευστοποιήσιμα στοιχεία της επιχείρησης είναι ανεπαρκή για να καλύψουν τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις και επομένως δημιουργείται εξάρτηση από μελλοντικές πωλήσεις για την εξασφάλιση επαρκούς ρευστότητας⁵⁹.

➔ Ο αριθμοδείκτης ταμειακής ρευστότητας (cash ratio).

Ο αριθμοδείκτης ταμειακής ρευστότητας μετράει πόσες φορές τα διαθέσιμα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης καλύπτουν τις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Υπολογίζεται διαιρώντας το σύνολο του διαθέσιμου ενεργητικού της επιχείρησης με το σύνολο των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων της.

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΜΕΙΑΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ
ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ
ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Ο αριθμοδείκτης ταμειακής ρευστότητας δείχνει αν υπάρχει ή όχι επάρκεια των μετρητών στην επιχείρηση συγκριτικά με τις τρέχουσες λειτουργικές ανάγκες της. Η ταμειακή ρευστότητα από την πλευρά της εκφράζει την ικανότητα μιας

⁵⁹ Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.60-61.

επιχείρησης για εξόφληση των τρεχουσών καθώς επίσης και των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων της με τα διαθέσιμα μετρητά της⁶⁰.

3.4.3 Αριθμοδείκτες δραστηριότητας (activity ratios)

Σε μια επιχείρηση εκτός από την ανάγκη για ρευστότητα, υπάρχει η ανάγκη για αξιολόγηση των επιλογών της διοίκησης της όσον αφορά την διαχείριση και την αποτελεσματική χρησιμοποίηση των διαθέσιμων στοιχείων του ενεργητικού της.

Οι αριθμοδείκτες δραστηριότητας ονομάζονται και αριθμοδείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας. Αναλύοντας την έννοια της κυκλοφοριακής ταχύτητας επισημαίνεται ότι αφορά τον χρόνο μέσα στον οποίο ένα στοιχείο του κυκλοφορούντος ενεργητικού μετατρέπεται σε κάποιο άλλο στοιχείο το οποίο είναι ευκολότερα ρευστοποιήσιμο ή είναι ρευστό.

Εν κατακλείδι, δραστηριότητα είναι η ικανότητα διαχείρισης που διαθέτει η διοίκηση μιας επιχείρησης όσον αφορά τα διάφορα στοιχεία του ενεργητικού της. Πιο απλά, οι αριθμοδείκτες δραστηριότητας απεικονίζουν πόσο εύκολα «κυκλοφορούν» οι λογαριασμοί τους ενεργητικού⁶¹.

Οι αριθμοδείκτες δραστηριότητας, όπως ήδη αναφέρθηκε, χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό του βαθμού αποτελεσματικότητας μιας επιχείρησης όσον αφορά την χρήση των περιουσιακών στοιχείων της, δηλαδή αν είναι ικανοποιητική ή όχι η χρησιμοποίησή τους.

Οι βασικότεροι αριθμοδείκτες δραστηριότητας και οι οποίοι θα χρησιμοποιηθούν στην παρούσα χρηματοοικονομική ανάλυση είναι:

- ➔ Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας αποθεμάτων (inventories turnover ratio) ή μέση διάρκεια παραμονής των αποθεμάτων.
- ➔ Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας είσπραξης απαιτήσεων (receivables turnover ratio) ή μέση διάρκεια παραμονής των απαιτήσεων.
- ➔ Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας εξόφλησης βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων (trade creditors to purchases ratio) ή μέση διάρκεια παραμονής των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων.

⁶⁰ Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.62-63.

⁶¹ Ελευθερίου Σωτηρία, 2011, «Αριθμοδείκτες ανάλυσης λογιστικών καταστάσεων», μαθήματα λογιστικής, Αθήνα, σελ.2-3, www.sotele.gr

→ Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού (asset turnover ratio) και

→ Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων (owner's equity turnover ratio)⁶².

→ **Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας αποθεμάτων (inventories turnover ratio) ή μέση διάρκεια παραμονής των αποθεμάτων.**

Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας των αποθεμάτων μετράει πόσες φορές ανανεώθηκαν τα αποθέματα της επιχείρησης συγκριτικά με τις πωλήσεις κατά τη διάρκεια μιας χρήσης. Υπολογίζεται διαιρώντας το κόστος πωληθέντων προϊόντων με το μέσο απόθεμα των προϊόντων της επιχείρησης.

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ
ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ
ΜΕΣΟ ΑΠΟΘΕΜΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Αν ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας των αποθεμάτων είναι χαμηλός, τότε ίσως υπάρχει σύνδεση με υπεραποθεματοποίηση. Αντιθέτως, αν ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας των αποθεμάτων είναι υψηλός, τότε μπορεί να μην υπάρχει σύνδεση με υψηλά κέρδη, καθώς αυτά ίσως να συμπιέζονται από την προσπάθεια της επιχείρησης για περισσότερες σε όγκο πωλήσεις με μείωση της τιμής πώλησης των προϊόντων της.

Όμως, είναι πολύ χρήσιμο να υπολογιστεί η μέση διάρκεια παραμονής των αποθεμάτων στην επιχείρηση, δηλαδή ο χρόνος αναμονής της επιχείρησης ώσπου να διατεθούν ή να αντικατασταθούν τα αποθέματα της, η οποία βρίσκεται αν διαιρεθούν οι 365 μέρες μιας χρήσης με τον αριθμοδείκτη ταχύτητας κυκλοφορίας των αποθεμάτων⁶³.

⁶² Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.50, 70.

⁶³ Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.84-86.

ΜΕΣΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ

365

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ

→ **Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας είσπραξης απαιτήσεων (receivables turnover ratio) ή μέση διάρκεια παραμονής των απαιτήσεων.**

Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας είσπραξης των απαιτήσεων μετράει πόσες φορές κατά μέσο όρο, γίνεται είσπραξη των απαιτήσεων της επιχείρησης κατά τη διάρκεια μιας χρήσης. Υπολογίζεται διαιρώντας το σύνολο των καθαρών πωλήσεων της επιχείρησης με το μέσο όρο των απαιτήσεων της.

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

ΚΑΘΑΡΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ

ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Αν ο αριθμοδείκτης ταχύτητας είσπραξης των απαιτήσεων είναι υψηλός, τότε ο χρόνος δέσμευσης των κεφαλαίων είναι μικρός και η θέση της επιχείρησης όσον αφορά τις χορηγούμενες πιστώσεις είναι καλύτερη. Αν ο αριθμοδείκτης ταχύτητας είσπραξης των απαιτήσεων είναι χαμηλός, τότε υπάρχει μεγαλύτερη πιθανότητα ζημιών από επισφαλείς πελάτες.

Όμως, είναι πολύ χρήσιμο να υπολογιστεί η μέση διάρκεια παραμονής των απαιτήσεων στην επιχείρηση, δηλαδή ο χρόνος αναμονής της επιχείρησης ώσπου να εισπραχθούν οι απαιτήσεις της, η οποία βρίσκεται αν διαιρεθούν οι 365 μέρες μιας χρήσης με τον αριθμοδείκτη ταχύτητας είσπραξης των απαιτήσεων⁶⁴.

ΜΕΣΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

365

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

⁶⁴ Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.71-73.

→ Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας εξόφλησης βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων (trade creditors to purchases ratio) ή μέση διάρκεια παραμονής των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων.

Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας εξόφλησης των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων δείχνει πόσες φορές το κόστος πωληθέντων καλύπτει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της επιχείρησης κατά τη διάρκεια μιας χρήσης. Υπολογίζεται διαιρώντας το σύνολο το κόστος πωληθέντων με το μέσο ύψος των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της επιχείρησης.

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΕΞΟΦΛΗΣΗΣ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ
ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ
ΜΕΣΟ ΥΨΟΣ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

Παρακολουθώντας διαχρονικά αυτόν τον αριθμοδείκτη, διαφαίνεται η πολιτική που διατηρεί η επιχείρηση όσον αφορά την χρηματοδότηση των αγορών της. αν η μέση διάρκεια παραμονής των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων μιας επιχείρησης, που υπολογίζεται όπως φαίνεται παρακάτω, είναι μεγαλύτερη από την αντίστοιχη ομοειδών επιχειρήσεων, τότε αυτό είναι καλό για την επιχείρηση, με την προϋπόθεση ότι δεν έχουν συμβεί άλλες αρνητικές επιπτώσεις στις σχέσεις της με τους προμηθευτές της.

Όμως, είναι πολύ χρήσιμο να υπολογιστεί η μέση διάρκεια παραμονής των απαιτήσεων στην επιχείρηση, δηλαδή ο χρόνος αναμονής της επιχείρησης ώσπου να εισπραχθούν οι απαιτήσεις της, η οποία βρίσκεται αν διαιρεθούν οι 365 μέρες μιας χρήσης με τον αριθμοδείκτη ταχύτητας είσπραξης των απαιτήσεων⁶⁵.

ΜΕΣΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΤΩΝ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ
365
ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΕΞΟΦΛΗΣΗΣ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

⁶⁵ Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.80-81.

→ **Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού (asset turnover ratio).**

Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού μετράει το βαθμό χρήσης του συγκριτικά με τις πωλήσεις της επιχείρησης και δείχνει αν υπάρχει ή όχι υπερεπένδυση κεφαλαίων στην επιχείρηση συγκριτικά με το ύψος των πραγματοποιηθέντων πωλήσεων. Υπολογίζεται διαιρώντας το σύνολο των καθαρών πωλήσεων με το σύνολο του ενεργητικού της επιχείρησης.

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ
$\frac{\text{ΚΑΘΑΡΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ}}{\text{ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ}}$

Αν ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού είναι υψηλός, τότε η επιχείρηση κάνει εντατική χρήση των περιουσιακών της στοιχείων για να πραγματοποιεί τις πωλήσεις της. Αντιθέτως, αν ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού είναι χαμηλός, τότε η επιχείρηση δεν χρησιμοποιεί εντατικά τα περιουσιακά της στοιχεία και επομένως είναι αναγκαίο να αυξηθεί ο βαθμός χρήσης τους ή να ρευστοποιηθεί ένα μέρος τους⁶⁶.

→ **Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων (owner's equity turnover ratio).**

Ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων μετράει το βαθμό χρήσης τους συγκριτικά με τις πωλήσεις της επιχείρησης και δείχνει τις πραγματοποιηθέντες πωλήσεις της επιχείρησης με κάθε μονάδα ιδίων κεφαλαίων. Υπολογίζεται διαιρώντας το σύνολο των καθαρών πωλήσεων με το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της επιχείρησης.

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ
$\frac{\text{ΚΑΘΑΡΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ}}{\text{ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ}}$

⁶⁶ Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.92-93.

Αν ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων είναι υψηλός, τότε η επιχείρηση δεν είναι σε ευνοϊκή θέση, καθώς στηρίζεται περισσότερο σε ξένα κεφάλαια. Από την άλλη όψη, η θέση της επιχείρησης είναι καλύτερα όσον αφορά τις πωλήσεις, καθώς πραγματοποιεί μεγάλες πωλήσεις χρησιμοποιώντας μικρό ύψος ιδίων κεφαλαίων, που ίσως οδηγήσει σε υψηλά κέρδη. Αντιθέτως, αν ο αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων είναι χαμηλός, τότε πιθανόν να υπάρχει υπερεπένδυση παγίων συγκριτικά με τις πωλήσεις της επιχείρησης⁶⁷.

⁶⁷ Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα, σελ.96-97.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

4.1 Εισαγωγή

Στη συνέχεια θα πραγματοποιηθεί χρηματοοικονομική ανάλυση των επιχειρήσεων του κλάδου ασφάλισης σύμφωνα με τα στοιχεία τα οποία είναι διαθέσιμα στην βάση δεδομένων της Eurostat ως «statistics on insurance services»⁶⁸ και αναφέρονται στο σύνολο των ασφαλιστικών επιχειρήσεων για κάθε χώρα χωριστά.

Για την πραγματοποίηση της παρούσας ανάλυσης, το πρώτο κριτήριο για την επιλογή των χωρών ήταν η διαθεσιμότητα ή μη των στοιχείων τους συνδυαστικά με τις υπόλοιπες. Επίσης, επιλέχθηκαν, εκτός της Ελλάδας, η Γερμανία, η Γαλλία, η Ισπανία και η Ιταλία ως υπερδυνάμεις της Ευρώπης, η Εσθονία (ως αντιπροσωπευτικό δείγμα χωρών της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ.), η Νορβηγία (ως αντιπροσωπευτικό δείγμα των Σκανδιναβικών χωρών) και η Ελβετία (ως δείγμα σταθερής οικονομίας).

Τα έτη ανάλυσης αποτελούν τα έτη 2008 ως 2012, όπου και υπήρχε διαθεσιμότητα των στοιχείων για όλες τις προαναφερθείσες χώρες. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι το 2008 ξεκίνησε η οικονομική κρίση στην Ελλάδα αλλά και σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οδηγώντας σε μείωση διαφόρων χρηματοοικονομικών στοιχείων.

4.2 Χρηματοοικονομική ανάλυση ασφαλιστικών επιχειρήσεων

→ **Αριθμός επιχειρήσεων (Number of enterprises)**

Έτσι, ξεκινώντας την ανάλυση είναι πολύ σημαντικό να γίνει πρώτα μια αναφορά στον αριθμό των επιχειρήσεων του κλάδου ασφάλισης καθώς και στην ποσοστιαία μεταβολή του ανά τα έτη μελέτης.

⁶⁸ European Commission, Eurostat, http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database?p_p_id=NavTreeportletprod_WAR_NavTreeportletprod_INSTANCE_Wg8pz4NjomG2&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=1

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ					
Χώρα/Έτος	2008	2009	2010	2011	2012
Ελλάδα	74	68	60	60	57

Πηγή: Eurostat

Στην Ελλάδα, ο αριθμός των ασφαλιστικών επιχειρήσεων σημείωσε πτώση καθόλα τα εξεταζόμενα έτη, εκτός από το έτος 2011, όπου κι έμεινε σταθερός στις 60 επιχειρήσεις. Γενικότερα η πτώση από το 2008 ως το 2012 ήταν της τάξεως του -22,97%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΡΙΘΜΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ				
Χώρα/Έτος	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Ελλάδα	-8,11%	-11,76%	0,00%	-5,00%

Πηγή: Eurostat ίδια επεξεργασία

Σχετικά με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης, σε γενικές γραμμές υπάρχει μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων κατά τα έτη 2008 ως 2010, εκτός από την περίπτωση της Εσθονίας το 2010, της Ισπανίας το 2009 και της Γερμανίας το 2011. Σε αυτές τις περιπτώσεις ο αριθμός των ασφαλιστικών επιχειρήσεων σημείωσε μια πολύ μικρή άνοδο.

Οπότε εκτός από την μείωση που υπήρξε στην Ελλάδα, και στις υπόλοιπες εξεταζόμενες χώρες της Ευρώπης μειώθηκε ο αριθμός των επιχειρήσεων του κλάδου ασφάλισης αλλά όχι αισθητά. Η μεγαλύτερη μείωση σε απόλυτο αριθμό επιχειρήσεων που καταγράφηκε ήταν αυτή της Γερμανίας από το 2008 στο 2009 όπου από 725 που ήταν οι επιχειρήσεις έφτασαν στις 696.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ					
Χώρα/Έτος	2008	2009	2010	2011	2012
Γερμανία	725	696	676	680	669
Εσθονία	14	13	14	13	13
Ισπανία	293	296	289	279	271
Γαλλία	337	332	326	320	306
Ιταλία	165	159	150	144	137
Νορβηγία	59	55	54	53	51
Ελβετία	200	199	192	187	185

Πηγή: Eurostat

Σχετικά με την ποσοστιαία μεταβολή του αριθμού των επιχειρήσεων του κλάδου ασφάλισης στις μελετώμενες χώρες της Ευρώπης, με εξαίρεση την Εσθονία, όπου ο αριθμός παραμένει σχεδόν σταθερός καθόλα τα έτη της μελέτης, η μεγαλύτερη πτώση καταγράφεται το έτος 2009 στην Νορβηγία και το έτος 2010 στην Ιταλία. Όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα, τα αντίστοιχα ποσοστά μείωσης είναι -6,78% και -5,66%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΡΙΘΜΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ				
Χώρα/Έτος	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Γερμανία	-4,00%	-2,87%	0,59%	-1,62%
Εσθονία	-7,14%	7,69%	-7,14%	0,00%
Ισπανία	1,02%	-2,36%	-3,46%	-2,87%
Γαλλία	-1,48%	-1,81%	-1,84%	-4,38%
Ιταλία	-3,64%	-5,66%	-4,00%	-4,86%
Νορβηγία	-6,78%	-1,82%	-1,85%	-3,77%
Ελβετία	-0,50%	-3,52%	-2,60%	-1,07%

Πηγή: Eurostat ίδια επεξεργασία

→ Κύκλος εργασιών (Turnover)

Ο κύκλος εργασιών είναι ουσιαστικά ο τζίρος μιας επιχείρησης και περιλαμβάνει τα συνολικά ποσά τα οποία έχει τιμολογήσει κατά τη διάρκεια μιας περιόδου. Αυτά τα ποσά υπολογίζονται χωρίς τον Φ.Π.Α. και αντιστοιχούν σε πωλήσεις προϊόντων ή σε παροχές υπηρεσιών σε τρίτους⁶⁹.

Στην Ελλάδα ο κύκλος εργασιών των ασφαλιστικών επιχειρήσεων ανέρχονταν σε 4.593 εκατ. ευρώ το 2008 και σημείωσε αύξηση κατά 2,23%, δηλαδή κατά 102 εκατ. ευρώ το 2009. Το 2010 παρέμεινε σχεδόν σταθερός, ενώ από το 2011 ως και το 2012 σημείωσε κατακόρυφη πτώση, φτάνοντας το 2012 στα 3.780 εκατ. ευρώ.

⁶⁹ Forin.gr. Σταματόπουλος, 2016, «ΕΛΣΤΑΤ. Δείκτης κύκλου εργασιών στο χονδρικό εμπόριο», <https://www.forin.gr/articles/article/18729/elstat-deikths-kuklou-ergasiwn-sto-xondriko-emporio-2o-trimhno-2016>

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (ΕΚΑΤ. €)

Χώρα/Ετος	2008	2009	2010	2011	2012
Ελλάδα	4.593	4.695	4.696	4.523	3.780

Πηγή: Eurostat

Στην Ελλάδα, ο κύκλος εργασιών των ασφαλιστικών επιχειρήσεων σημείωσε σημαντική πτώση τα έτη 2011 και 2012, κατά -3,68% και κατά -16,44% αντίστοιχα, με συνολική πτώση από το 2008 ως το 2012 της τάξεως του -17,70%, δείχνοντας ότι ο συνολικός τζίρος των επιχειρήσεων στον κλάδο της ασφάλισης επλήγη σε σημαντικό βαθμό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Χώρα/Ετος	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Ελλάδα	2,23%	0,02%	-3,68%	-16,44%

Πηγή: Eurostat *ιδία επεξεργασία*

Στις υπόλοιπες εξεταζόμενες χώρες της Ευρώπης, όπως είναι φυσικό ο συνολικός κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων στον κλάδο της ασφάλισης κυμαίνεται σε άλλα ποσά, με εξαίρεση τις εσθονικές επιχειρήσεις, των οποίων ο τζίρος τους είναι πολύ μικρός και βρίσκεται μεταξύ των ποσών 279 και 336 εκατ. ευρώ.

Κατά την περίοδο 2008-2012, τους μεγαλύτερους κύκλους εργασιών τους κατέχει η Γερμανία και η Γαλλία, με ποσά που αγγίζουν τα 237.506 εκατ. ευρώ και τα 242.637 εκατ. ευρώ αντίστοιχα. Ακολουθεί η Ιταλία, η Ελβετία και η Ισπανία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ (ΕΚΑΤ. €)

Χώρα/Ετος	2008	2009	2010	2011	2012
Γερμανία	206.449	217.251	224.614	228.138	237.506
Εσθονία	326	279	313	312	336
Ισπανία	62.757	64.410	61.091	64.048	60.822
Γαλλία	212.530	231.702	242.637	225.318	218.255
Ιταλία	94.993	120.727	128.854	113.519	108.362
Νορβηγία	12.175	12.420	12.642	13.917	16.178
Ελβετία	71.908	70.574	74.925	80.400	90.817

Πηγή: Eurostat

Όσον αφορά την μεταβολή του κύκλου εργασιών των εξεταζόμενων ευρωπαϊκών επιχειρήσεων ασφάλισης, κατά τα έτη 2008 ως και 2012, στον παρακάτω πίνακα απεικονίζονται τα αντίστοιχα ποσοστά.

Έτσι, παρατηρείται ότι στην Γερμανία και στην Νορβηγία καθόλα τα μελετώμενα έτη η μεταβολή του κύκλου εργασιών των ασφαλιστικών επιχειρήσεων είναι θετική. Ειδικά δε στην Νορβηγία είναι και συνεχώς ανοδική με κορύφωση το 2012 όπου σε σχέση με το 2011 έχει αυξηθεί κατά 16,25%, ενώ σε σχέση με το 2008 έχει αυξηθεί κατά 32,88%.

Στην Γαλλία και στην Ιταλία παρατηρείται καθοδική πορεία από το 2010 και έπειτα, ενώ στην Εσθονία και στην Ισπανία υπάρχουν συνεχώς αυξομειώσεις. Η μεγαλύτερη αύξηση στον κύκλο εργασιών συνέβη το 2009 στην Ιταλία και ήταν 27,09% ενώ η μικρότερη το 2011 στην Γερμανία και ήταν 1,57%. Από την άλλη πλευρά, η μεγαλύτερη μείωση του κύκλου εργασιών παρατηρήθηκε το 2009 στις εσθονικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις και η μικρότερη μείωση το 2011 και πάλι στην Εσθονία και ήταν της τάξεως του -0,45%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ				
Χώρα/Έτος	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Γερμανία	5,23%	3,39%	1,57%	4,11%
Εσθονία	-14,40%	12,17%	-0,45%	7,66%
Ισπανία	2,63%	-5,15%	4,84%	-5,04%
Γαλλία	9,02%	4,72%	-7,14%	-3,13%
Ιταλία	27,09%	6,73%	-11,90%	-4,54%
Νορβηγία	2,01%	1,78%	10,08%	16,25%
Ελβετία	-1,86%	6,17%	7,31%	12,96%

Πηγή: Eurostat *ιδία επεξεργασία*

➔ **Αξία παραγωγής (Production value)**

Ο κύκλος εργασιών χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό της αξίας παραγωγής, η οποία μετρά το ποσό που πραγματικά παράγεται από μια επιχείρηση, βασισμένο στις πωλήσεις, συμπεριλαμβανομένων των μεταβολών των αποθεμάτων και τις μεταπωλήσεις σε προϊόντα και υπηρεσίες.

Η αξία παραγωγής υπολογίζεται αν από το κύκλο εργασιών αφαιρεθούν ή προστεθούν οι μεταβολές στα αποθέματα των τελικών προϊόντων, στην εργασία σε εξέλιξη και στα αγαθά ή στις υπηρεσίες που αγοράστηκαν για μεταπώληση, πλην την αξία αγορών των αγαθών και των υπηρεσιών για μεταπώληση, συν την κεφαλαιοποιημένη παραγωγή, συν τα λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης. Τα έσοδα και οι δαπάνες ταξινομούνται ως χρηματοοικονομικά ή έκτακτα στους λογαριασμούς της επιχείρησης και έτσι εξαιρούνται από την αξία παραγωγής⁷⁰.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η αξία παραγωγής των ελληνικών επιχειρήσεων του κλάδου ασφάλισης κατά την περίοδο 2008 ως 2012. Παρατηρείται ότι από το έτος 2008 στο έτος 2009 υπήρξε μια μικρή άνοδος κατά 54 εκατ. ευρώ, ενώ τα υπόλοιπα έτη η μείωση ήταν αρκετά υψηλή. Το 2012 η αξία παραγωγής είχε την μικρότερη τιμή η οποία ήταν 7.750 εκατ. ευρώ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: ΑΞΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (ΕΚΑΤ. €)					
Χώρα/Έτος	2008	2009	2010	2011	2012
Ελλάδα	10.247	10.301	9.622	9.140	7.750

Πηγή: Eurostat

Σχετικά με την ποσοστιαία μεταβολή της αξίας παραγωγής των επιχειρήσεων ασφάλισης στην Ελλάδα, εκτός από το έτος 2009, όλα τα υπόλοιπα εξεταζόμενα έτη, υφίσταται αρνητική μεταβολή, με την μεγαλύτερη να λαμβάνει χώρα το έτος 2012 και η οποία ανέρχεται σε -15,21%. Μπορεί η μεταβολή το έτος 2009 να ήταν θετική, ωστόσο το ποσοστό είναι ανεπαίσθητο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΞΙΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ				
Χώρα/Έτος	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Ελλάδα	0,53%	-6,59%	-5,01%	-15,21%

Πηγή: Eurostat ιδία επεξεργασία

⁷⁰ Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 1998, «Commission regulation No2700/98 concerning the definitions of characteristics for structural business statistics» <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1998R2700:20031019:EN:PDF>

Στον παρακάτω πίνακα ακολουθεί η απεικόνιση της παραγωγικής αξίας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων στις επτά μελετώμενες χώρες κατά τα έτη 2008 ως 2012. Αυτό που γενικά παρατηρείται είναι ότι υπάρχει μια μείωση το 2009 σε όλες τις χώρες εκτός από την Γαλλία, όπου η αξία παραγωγής αυξάνεται κατά 38.061 εκατ. ευρώ και την Ελβετία, όπου αυξάνεται κατά 3.987 εκατ. ευρώ.

Επίσης, στην Γαλλία παρατηρούνται οι μεγαλύτερες αυξομειώσεις κατά απόλυτο αριθμό, με την μεγαλύτερη αύξηση να την αποτελεί η προαναφερθείσα το 2009 κατά 38.061 εκατ. ευρώ και την μικρότερη να λαμβάνει χώρα το 2011, η οποία ήταν 70.818.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11: ΑΞΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ (ΕΚΑΤ. €)					
Χώρα/Έτος	2008	2009	2010	2011	2012
Γερμανία	96.915	84.820	81.856	84.572	87.938
Εσθονία	119	45	158	139	143
Ισπανία	4.972	908	-138	3.748	3.697
Γαλλία	77.791	115.852	92.556	21.738	-5.537
Ιταλία	27.379	25.843	26.618	27.482	30.466
Νορβηγία	2.349	-398	-2.734	688	-3.738
Ελβετία	39.342	43.329	60.541	58.100	65.282

Πηγή: Eurostat

Αναφορικά με την μεταβολή της παραγωγικής αξίας των επιχειρήσεων του κλάδου ασφάλισης στις υπόλοιπες εξεταζόμενες ευρωπαϊκές χώρες εκφρασμένη σε ποσοστό, παρατηρούνται πολύ μεγάλες αυξομειώσεις. Για παράδειγμα, οι μεγαλύτερες αυξομειώσεις συμβαίνουν στην Νορβηγία, οι οποίες είναι της τάξεως του -116,95%, -586,47%, 125,18% και -642,93% για τα έτη 2009, 2010, 2011 και 2012 αντίστοιχα.

Σε γενικές γραμμές δεν υπάρχει ένα σταθερό μοτίβο το οποίο ακολουθείται από τις χώρες αυτές, αλλά είναι σημαντικό να αναφερθεί το γεγονός ότι το 2009 μόνο στην Γαλλία και στην Ελβετία υπήρξε θετική μεταβολή.

Η μεγαλύτερη θετική ποσοστιαία μεταβολή έλαβε χώρα το 2011 στη Ισπανία και η οποία ήταν 2.815,94%, αφού από -138 εκατ. ευρώ που ήταν το 2010 εκτοξεύτηκε στα 3.748 εκατ. ευρώ, με την Εσθονία να ακολουθεί το 2010 με 250,33%. Από την άλλη, η μεγαλύτερη αρνητική ποσοστιαία μεταβολή που

πραγματοποιήθηκε στα εξεταζόμενα έτη, ήταν αυτή της Νορβηγίας το 2012, η οποία ανήλθε στο -642,93% το 2012

ΠΙΝΑΚΑΣ 12: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΞΙΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ				
Χώρα/Έτος	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Γερμανία	-12,48%	-3,49%	3,32%	3,98%
Εσθονία	-61,94%	250,33%	-12,09%	2,59%
Ισπανία	-81,74%	-115,20%	2.815,94%	-1,36%
Γαλλία	48,93%	-20,11%	-76,51%	-125,47%
Ιταλία	-5,61%	3,00%	3,25%	10,85%
Νορβηγία	-116,95%	-586,47%	125,18%	-642,93%
Ελβετία	10,13%	39,72%	-4,03%	12,36%

Πηγή: Eurostat ίδια επεξεργασία

➔ Προστιθέμενη αξία σε τιμές κόστους συντελεστών (Value added at factor cost)

Η προστιθέμενη αξία σε τιμές κόστους συντελεστών ή αλλιώς η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία υπολογίζεται αν στον κύκλο εργασιών:

➔ προστεθεί η κεφαλαιοποιημένη παραγωγή και τα λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης.

➔ προστεθούν ή αφαιρεθούν οι μεταβολές στα αποθέματα και

➔ αφαιρεθούν οι αγορές αγαθών και υπηρεσιών, οι άλλοι φόροι επί των προϊόντων οι οποίοι συνδέονται με τον κύκλο εργασιών αλλά δεν εκπίπτουν, τα τέλη και οι φόροι οι οποίοι συνδέονται με την παραγωγή.

Εναλλακτικά, η προστιθέμενη αξία σε τιμές κόστους συντελεστών υπολογίζεται αν προστεθεί το κόστος προσωπικού στο ακαθάριστο λειτουργικό πλεόνασμα. Να τονιστεί ότι τα έσοδα και οι δαπάνες που εγγράφονται ως χρηματοοικονομικά ή έκτακτα στους λογαριασμούς των εταιρειών δεν συμπεριλαμβάνονται στην προστιθέμενη αξία⁷¹.

Στην Ελλάδα η προστιθέμενη αξία σε τιμές κόστους συντελεστών των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, παρουσιάζουν συνεχόμενη μείωση με εξαίρεση μια

⁷¹ Πετσίνης Ανδρέας, 2012, «Οι περιοχές με το υψηλότερο και το χαμηλότερο ΑΕΠ στην Ελλάδα», <http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=26516&subid=2&pubid=113433744>

μικρή αύξηση το 2009 κατά 1,03% δηλαδή κατά 99 εκατ. ευρώ. Η μεγαλύτερη μείωση έλαβε χώρα το 2012 με κατακόρυφη πτώση κατά 1.546 εκατ. ευρώ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13: ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΣΕ ΤΙΜΕΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (ΕΚΑΤ. €)					
Χώρα/Ετος	2008	2009	2010	2011	2012
Ελλάδα	9.668	9.767	9.110	8.724	7.178

Πηγή: Eurostat

Αναφορικά με την πορεία της ποσοστιαίας μεταβολής της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας ήταν πτωτική από το 2010 και έπειτα με την υψηλότερη πτώση της το 2012 να είναι της τάξεως του -17,72%, όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ ΣΕ ΤΙΜΕΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ				
Χώρα/Ετος	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Ελλάδα	1,03%	-6,73%	-4,24%	-17,72%

Πηγή: Eurostat ίδια επεξεργασία

Στις υπόλοιπες εξεταζόμενες ευρωπαϊκές ασφαλιστικές επιχειρήσεις η προστιθέμενη αξία σε τιμές κόστους συντελεστών αυξομειώνεται συνεχώς. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στην Ισπανία κατά τη διάρκεια όλων των εξεταζόμενων ετών η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία έχει αρνητική τιμή. Το ίδιο συμβαίνει και στην Νορβηγία με εξαίρεση το έτος 2008.

Στην Εσθονία και πάλι οι τιμές είναι γενικά πολύ χαμηλότερες από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Η μεγαλύτερη τιμή της προστιθέμενης αξίας σε τιμές κόστους συντελεστών των ασφαλιστικών επιχειρήσεων είναι 78.466 εκατ. ευρώ και έλαβε χώρα το 2009 στην Γαλλία, απέχοντας πάρα πολύ από την αμέσως επόμενη υψηλότερη τιμή η οποία είναι 54.395 εκατ. ευρώ και έλαβε χώρα και πάλι στην Γαλλία το 2010.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15: ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΣΕ ΤΙΜΕΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ (ΕΚΑΤ. €)					
Χώρα/Ετος	2008	2009	2010	2011	2012
Γερμανία	32.431	21.542	17.432	21.762	19.411
Εσθονία	53	-23	202	134	44
Ισπανία	-2.104	-6.860	-6.888	-4.083	-5.588
Γαλλία	34.450	78.466	54.395	-20.154	-40.906
Ιταλία	5.443	4.691	5.142	6.271	10.493
Νορβηγία	215	-2.525	-4.873	-1.005	-5.250
Ελβετία	27.480	30.034	47.181	47.914	48.230

Πηγή: Eurostat

Σχετικά με την ποσοστιαία μεταβολή της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας, σε γενικές γραμμές οι πιο μικρές μεταβολές λαμβάνουν χώρα στην Γερμανία, στην Ιταλία και στην Ελβετία. Στην Ελβετία είναι σχετικά σταθερές οι μεταβολές και παρατηρούνται οι μικρότερες θετικές μεταβολές οι οποίες είναι 0,66% και 1,55% για το 2012 και 2011 αντίστοιχα. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις πραγματοποιήθηκαν το 2010 στην Εσθονία με ποσοστό 996,00% και το 2008 στην Γαλλία με ποσοστό 127,77%.

Σημαντικό είναι ότι η προστιθέμενη αξία σε τιμές κόστους συντελεστών, στο σύνολο των μελετώμενων χωρών, παρουσιάζει περισσότερες αρνητικές ποσοστιαίες μεταβολές από τις θετικές, με εξαίρεση την Ιταλία, η οποία διαρκώς σημειώνει άνοδο εκτός από το 2009 και την Ελβετία η οποία δεν παρουσιάζει ποτέ αρνητικό ποσοστό μεταβολής.

ΠΙΝΑΚΑΣ 16: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ ΣΕ ΤΙΜΕΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ				
Χώρα/Ετος	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Γερμανία	-33,58%	-19,08%	24,84%	-10,80%
Εσθονία	-142,29%	996,00%	-33,33%	-67,41%
Ισπανία	-226,05%	-0,41%	40,72%	-36,86%
Γαλλία	127,77%	-30,68%	-137,05%	-102,97%
Ιταλία	-13,82%	9,61%	21,95%	67,34%
Νορβηγία	-1.276,75%	-92,95%	79,38%	-422,46%
Ελβετία	9,29%	57,09%	1,55%	0,66%

Πηγή: Eurostat ίδια επεξεργασία

→ Μεικτό λειτουργικό πλεόνασμα (Gross operating surplus)

Ως μεικτό λειτουργικό πλεόνασμα ορίζεται το πλεόνασμα ή το έλλειμμα το οποίο προκύπτει από την αφαίρεση των ενδιάμεσων αναλώσεων, των αμοιβών προσωπικού, των φόρων (μείον των επιδοτήσεων) πριν ληφθούν υπόψη τα έσοδα ή τα έξοδα που είναι συνδεδεμένα με χρηματοοικονομικά και μη παραγόμενα από την επιχείρηση πάγια περιουσιακά στοιχεία από την αξία της παραγωγής.

Πολλές φορές, μακροοικονομικά, το μεικτό λειτουργικό πλεόνασμα χρησιμοποιείται ως δείκτης κερδοφορίας, βάσει των εθνικών λογαριασμών, για παράδειγμα ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος ή της προστιθέμενης αξίας⁷². Επομένως, όσο μεγαλύτερο είναι το μεικτό λειτουργικό πλεόνασμα μιας επιχείρησης, τόσο καλύτερη και αποδοτικότερη είναι η πορεία της.

Στην Ελλάδα από το 2008 ως το 2012, δηλαδή κατά τη διάρκεια της μελετώμενης περιόδου, το μεικτό λειτουργικό πλεόνασμα έχει μειωθεί αισθητά, αλλά όμως δεν έχει πάρει αρνητική τιμή, όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες που θα αναλυθούν παρακάτω.

Την μελετώμενη πενταετία, η συνολική μείωση του μεικτού λειτουργικού πλεονάσματος ανέρχεται σε 2.452 εκατ. ευρώ, καθώς από 9.418 εκατ. ευρώ που ήταν το 2008 συνέχισε να ακολουθεί καθοδική πορεία, με μια πολύ μικρή αύξηση το 2009 κατά μόλις 87 εκατ. ευρώ, ως το 2012 που κατέπεσε σε 6.966 εκατ. ευρώ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 17: ΜΕΙΚΤΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (ΕΚΑΤ. €)					
Χώρα/Έτος	2008	2009	2010	2011	2012
Ελλάδα	9.418	9.505	8.840	8.492	6.966

Πηγή: Eurostat

Μιλώντας σε ποσοστά, οι μεταβολές είναι μικρές, ειδικά από το έτος 2008 στο 2009. Η μεγαλύτερη μείωση που είναι της τάξεως του -17,97% έλαβε χώρα το 2012. Την μελετώμενη πενταετία, η συνολική ποσοστιαία μείωση του μεικτού λειτουργικού πλεονάσματος στις ελληνικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις ανέρχεται σε 26,04%, δείχνοντας ότι η Ελλάδα έχει πραγματικά πληγεί από την οικονομική κρίση

⁷²Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2010, «Ετήσια Έκθεση», σελ. 305 & 310, <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/annrep/ar2010el.pdf>

που την χτύπησε το 2008. Τα ποσοστά μεταβολής απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 18: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΜΕΙΚΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ				
Χώρα/Ετος	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Ελλάδα	0,92%	-7,00%	-3,93%	-17,97%

Πηγή: Eurostat ιδία επεξεργασία

Αναφορικά με την τιμή του μεικτού λειτουργικού πλεονάσματος των επιχειρήσεων του κλάδου ασφάλισης στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, παρατηρούνται και πάλι υψηλές διαφορές μεταξύ των ετών. Ειδικότερα στην Ισπανία, η τιμή του είναι καθόλα τα μελετώμενα έτη αρνητική υποδεικνύοντας ότι ουσιαστικά η ισπανικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις έχουν μεικτό λειτουργικό έλλειμμα.

Το υψηλότερο μεικτό λειτουργικό πλεόνασμα σε απόλυτο αριθμό το έχει η Γαλλία το 2009 με τιμή στα 70.494 εκατ. ευρώ, αλλά δυστυχώς τα επόμενα χρόνια σημειώνει συνεχώς καθοδική πορεία, φτάνοντας σε -49.644 εκατ. ευρώ το 2012, που αποτελεί και το χαμηλότερο μεικτό λειτουργικό πλεόνασμα σε όλη την εξεταζόμενη χρονική περίοδο για όλες τις χώρες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 19: ΜΕΙΚΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ (ΕΚΑΤ. €)					
Χώρα/Ετος	2008	2009	2010	2011	2012
Γερμανία	22.288	11.513	7.297	11.010	8.159
Εσθονία	28	-53	146	105	20
Ισπανία	-4.840	-9.579	-9.529	-6.859	-8.433
Γαλλία	26.660	70.494	46.223	-28.562	-49.644
Νορβηγία	323	-4.216	-6.299	-2.354	-7.618
Ελβετία	22.283	24.723	42.044	41.659	41.791

Πηγή: Eurostat

Σχετικά με την ποσοστιαία μεταβολή του μεικτού λειτουργικού πλεονάσματος των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων του κλάδου ασφάλισης, όπως απεικονίζεται στον παρακάτω πίνακα, οι μεταβολές είναι αρκετά μεγάλες και ασταθείς, με εξαίρεση την Ελβετία, αν και όχι για όλα τα έτη.

Οι μεγαλύτερες σε ένταση αυξομειώσεις συμβαίνουν στην Εσθονία, με την υψηλότερη θετική μεταβολή του συνόλου των επιχειρήσεων του κλάδου ασφάλισης την περίοδο 2008 ως 2012 να συμβαίνει το 2010 και να είναι της τάξεως του 378,48%. Από την άλλη πλευρά η μεγαλύτερη ύφεση σημειώθηκε στην Νορβηγία το 2009 και ήταν της τάξεως του -1.404,74% δείχνοντας ότι εκείνο το έτος οι νορβηγικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις δεν είχαν αποτελεσματική πορεία, καθώς ουσιαστικά σημείωσαν ακαθάριστο λειτουργικό έλλειμμα.

Μελετώντας την ποσοστιαία μεταβολή του μεικτού λειτουργικού πλεονάσματος του 2012 συγκριτικά με το 2008, παρατηρείται ότι μόνο η Ελβετία σημείωσε άνοδο της τάξεως του 87,55%, αφού από 22.283 εκατ. ευρώ εκτοξεύτηκε σε 41.791 εκατ. ευρώ. Η μεγαλύτερη πτώση καταγράφηκε στην Γαλλία και ήταν την τάξεως του 286,21% καθώς από 26.660 εκατ. ευρώ που ήταν το 2008 έπεσε κατακόρυφα σε -49.644 εκατ. ευρώ το 2012.

ΠΙΝΑΚΑΣ 20: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΜΕΙΚΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ				
Χώρα/Έτος	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Γερμανία	-48,34%	-36,62%	50,88%	-25,89%
Εσθονία	-284,86%	378,48%	-28,25%	-80,93%
Ισπανία	-97,91%	0,52%	28,02%	-22,95%
Γαλλία	164,42%	-34,43%	-161,79%	-73,81%
Νορβηγία	-1.404,74%	-49,41%	62,63%	-223,63%
Ελβετία	10,95%	70,06%	-0,91%	0,32%

Πηγή: Eurostat ίδια επεξεργασία

➔ **Σύνολο αγορών προϊόντων και υπηρεσιών (Total purchases of goods and services)**

Σε γενικές γραμμές και σε ότι αφορά τις συνολικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών των ελληνικών επιχειρήσεων του κλάδου ασφάλισης, επικρατεί μια σταθερότητα κατά τα έτη 2008 ως 2012. Φυσικά και υπάρχουν μεταβολές αλλά δεν είναι αξιοσημείωτες, καθώς οι συνολικές αγορές κυμαίνονται καθόλα τα εξεταζόμενα έτη μεταξύ των απόλυτων τιμών της τάξεως του 416 εκατ. ευρώ και του 579 εκατ. ευρώ.

Ως χειρότερο έτος για τις συνολικές αγορές καταγράφεται το 2011 στο οποίο πραγματοποιήθηκαν μόνο 416 εκατ. ευρώ. Το 2012 όμως φαίνεται να έχουν ανακάμψει οι ελληνικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις σε αυτόν τον τομέα καθώς πλησίασαν στο ποσό του 2008, με μια πολύ μικρή απόκλιση κατά 7 εκατ. ευρώ, σημειώνοντας 572 εκατ. ευρώ συνολικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών. Όλα τα παραπάνω απεικονίζονται στον πίνακα 21.

ΠΙΝΑΚΑΣ 21: ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΟΡΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (ΕΚΑΤ. €)					
Χώρα/Έτος	2008	2009	2010	2011	2012
Ελλάδα	579	534	512	416	572

Πηγή: Eurostat

Όπως ήδη αναφέρθηκε οι μεταβολές που υφίστανται κατά την μελετώμενη περίοδο στις συνολικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών των ελληνικών ασφαλιστικών επιχειρήσεων δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερες αυξομειώσεις. Σίγουρα όμως έχουν επηρεαστεί από την οικονομική κρίση που έπληξε την χώρα, καθώς ως και το 2011 καταγράφουν μείωση.

Το 2012 σημειώθηκε μια θετική μεταβολή της τάξεως του 37,50%, με την οποία οι συνολικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών αναρριχήθηκαν και πάλι στα επίπεδα του 2008. Ουσιαστικά η μεταβολή που σημειώθηκε από το 2008 ως το 2012 είναι της τάξεως του -1,21%

ΠΙΝΑΚΑΣ 22: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΥΝΟΛΟΥ ΑΓΟΡΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ				
Χώρα/Έτος	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Ελλάδα	-7,84%	-4,05%	-18,74%	37,50%

Πηγή: Eurostat ίδια επεξεργασία

Στις υπόλοιπες μελετώμενες ευρωπαϊκές χώρες, υπάρχει όπως και στην Ελλάδα, μια σχετική σταθερότητα με μικρές μεταβολές, με εξαίρεση την Εσθονία, της οποίας μπορεί οι απόλυτες τιμές των συνολικών αγορών προϊόντων και υπηρεσιών να είναι χαμηλές σε σχέση με τις άλλες χώρες, αλλά παρουσιάζουν από το 2009 και έπειτα μεγάλες αυξομειώσεις.

Η Γερμανία ως υπερδύναμη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διαθέτει τις υψηλότερες αγορές προϊόντων και υπηρεσιών από τις υπόλοιπες εξεταζόμενες χώρες και ανά έτος αλλά και συνολικά, με τιμές που αγγίζουν τα 68.527 εκατ. ευρώ. Ακολουθεί η Γαλλία και η Ισπανία αλλά με σημαντική διαφορά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 23: ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΟΡΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ (ΕΚΑΤ. €)					
Χώρα/Έτος	2008	2009	2010	2011	2012
Γερμανία	64.484	63.278	64.424	62.810	68.527
Εσθονία	65	68	-44	5	99
Ισπανία	7.077	7.767	6.750	7.830	9.283
Γαλλία	43.341	37.387	38.161	41.892	35.368
Ιταλία	21.936	21.152	21.476	21.212	19.972
Νορβηγία	1.042	1.048	1.094	1.047	790
Ελβετία	11.861	13.294	13.359	10.331	16.978

Πηγή: Eurostat

Αναφορικά με την ποσοστιαία μεταβολή του συνόλου των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών των ευρωπαϊκών ασφαλιστικών επιχειρήσεων, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, σε γενικές γραμμές δεν παρατηρούνται μεγάλες αυξομειώσεις.

Οι εσθονικές επιχειρήσεις αποτελούν την εξαίρεση καθώς οι μεταβολές που καταγράφουν είναι αισθητές και είναι οι υψηλότερες της εξεταζόμενης περιόδου. Το 2010 μειώνονται οι συνολικές αγορές κατά -164,64%, το 2011 κατά 110,30% και το 2012 συνεχίζεται η άνοδος με ποσοστό 2.091,11%.

Στις υπόλοιπες επιχειρήσεις, η μεγαλύτερη μείωση σημειώνεται στις νορβηγικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις το 2012 και είναι της τάξεως του -24,55%, ενώ η μεγαλύτερη άνοδος εμφανίζεται και πάλι το 2012 στις ισπανικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις.

Γενικότερα, οι μικρότερες μεταβολές έλαβαν χώρα κατά το έτος 2010 γεγονός το οποίο είναι αξιοσημείωτο, καθώς οι επιχειρήσεις από ότι φαίνεται δεν μείωσαν τις συνολικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, διατηρώντας τις σταθερές. Όλες οι μεταβολές που αναλύθηκαν παραπάνω παρουσιάζονται αναλυτικά στον πίνακα 24.

ΠΙΝΑΚΑΣ 24: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΥΝΟΛΟΥ ΑΓΟΡΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ				
Χώρα/Έτος	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Γερμανία	-1,87%	1,81%	-2,51%	9,10%
Εσθονία	3,52%	-164,64%	110,30%	2.091,11%
Ισπανία	9,75%	-13,09%	16,00%	18,56%
Γαλλία	-13,74%	2,07%	9,78%	-15,57%
Ιταλία	-3,58%	1,53%	-1,23%	-5,84%
Νορβηγία	0,63%	4,35%	-4,27%	-24,55%
Ελβετία	12,08%	0,49%	-22,67%	64,34%

Πηγή: Eurostat ίδια επεξεργασία

→ Σύνολο ισολογισμού (Balance sheet total)

Όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο, ο ισολογισμός παρέχει πληροφορίες όσον αφορά τους οικονομικούς πόρους μιας επιχείρησης και τις απαιτήσεις σε αυτούς, από τους πιστωτές ή τους ιδιοκτήτες σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Ουσιαστικά αποτελεί την κατάσταση της οικονομικής θέσης της επιχείρησης και αντικατοπτρίζει τον πλούτο της. Επομένως, όσο μεγαλύτερο είναι το σύνολο του ισολογισμού μια επιχείρησης, τόσο καλύτερη είναι η οικονομική της κατάσταση.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις του κλάδου ασφάλισης φαίνεται να διατηρούν σταθερό το σύνολο του ισολογισμού, κρατώντας σταθερά ανοδική πορεία ως το 2010, όπου και έφτασε στο αποκορύφωμα του με τιμή 15.427 εκατ. ευρώ. Παρά την μείωση που υπέστη μετά, το σύνολο του ισολογισμού το 2012 ανήλθε σε 14.692 εκατ. ευρώ, τιμή μεγαλύτερη από το έτος 2008.

ΠΙΝΑΚΑΣ 25: ΣΥΝΟΛΟ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (ΕΚΑΤ. €)					
Χώρα/Έτος	2008	2009	2010	2011	2012
Ελλάδα	14.093	14.655	15.427	14.524	14.692

Πηγή: Eurostat

Σχετικά με την ποσοστιαία μεταβολή του συνόλου του ισολογισμού των ελληνικών επιχειρήσεων ασφάλισης παρατηρείται από τον πίνακα 26 ότι μόνο το

έτος 2011 υπήρξε μείωση της τάξεως του -5,86%, υποδεικνύοντας ότι ο πλούτος των επιχειρήσεων μειώθηκε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 26: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΥΝΟΛΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ				
Χώρα/Έτος	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Ελλάδα	3,98%	5,27%	-5,86%	1,16%

Πηγή: Eurostat ίδια επεξεργασία

Στην Ευρώπη, στις μελετώμενες χώρες, το σύνολο του ισολογισμού των επιχειρήσεων του κλάδου ασφάλισης, είναι κατά πολύ μεγαλύτερο από της Ελλάδας, με εξαίρεση της Εσθονίας, το οποίο έχει την μικρότερη τιμή καθόλα τα έτη της εξεταζόμενης πενταετίας.

Στο συγκεκριμένο μέγεθος δυστυχώς δεν υπάρχουν στοιχεία για την Γερμανία, αλλά μπορούμε να επικεντρωθούμε στην Γαλλία, η οποία είναι και αυτή υπερδύναμη στην Ευρώπη. Το σύνολο του ισολογισμού των γαλλικών ασφαλιστικών επιχειρήσεων παρουσιάζει μια διαρκή ανοδική πορεία αγγίζοντας το ποσό των 1.949.145 εκατ. ευρώ.

Το σύνολο του ισολογισμού στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές ασφαλιστικές επιχειρήσεις έχει πολύ μεγάλη διαφορά από αυτό των γαλλικών. Το αμέσως υψηλότερο το διαθέτουν οι ιταλικές επιχειρήσεις, το οποίο ωστόσο είναι σχεδόν το ένα τρίτο από αυτό των γαλλικών επιχειρήσεων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 27: ΣΥΝΟΛΟ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ (ΕΚΑΤ. €)					
Χώρα/Έτος	2008	2009	2010	2011	2012
Εσθονία	3.051	3.335	3.643	3.861	4.211
Ισπανία	229.931	242.338	242.378	255.659	263.868
Γαλλία	1.600.237	1.721.433	1.841.430	1.889.642	1.949.145
Ιταλία	505.362	560.780	586.815	585.665	603.706
Νορβηγία	104.231	110.344	123.696	133.132	151.032
Ελβετία	359.348	377.223	415.389	464.918	488.466

Πηγή: Eurostat

Τέλος, αναφορικά με την μεταβολή του συνόλου του ισολογισμού των επιχειρήσεων του ασφαλιστικού κλάδου στην Ευρώπη εκφρασμένη σε ποσοστό,

παρατηρείται από τον πίνακα 28 ότι δεν υπάρχουν αξιοσημείωτες αυξομειώσεις. Επίσης, υπάρχει μια συνεχής ανοδική πορεία του συνόλου του ισολογισμού σε όλες τις επιχειρήσεις καθόλα τα έτη της ανάλυσης, με μόνη εξαίρεση τις ιταλικές επιχειρήσεις το 2011 που παρουσιάζουν μια πολύ μικρή ύφεση με ποσοστό -0,20%.

Αυτό το γεγονός είναι εξαιρετικά σημαντικό και ενθαρρυντικό, καθώς αντικατοπτρίζει ότι παρά την υφιστάμενη οικονομική κρίση που έπληξε σχεδόν όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις αυξάνουν συνεχώς τον πλούτο τους και βελτιώνουν την οικονομική τους κατάσταση, έστω και με μικρά αλλά ουσιώδη άλματα.

Ας σημειωθεί ότι η μεγαλύτερη αύξηση του συνόλου του ισολογισμού καταγράφηκε στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις στην Νορβηγία το 2012 και ήταν της τάξεως του 13,45%, ενώ η μικρότερη καταγράφηκε στην Ισπανία το 2010 και ήταν μόλις 0,02% με την Γαλλία να ακολουθεί το 2011 με ποσοστό ανόδου 2,62%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 28: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΥΝΟΛΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ				
Χώρα/Έτος	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Εσθονία	9,30%	9,26%	5,98%	9,07%
Ισπανία	5,40%	0,02%	5,48%	3,21%
Γαλλία	7,57%	6,97%	2,62%	3,15%
Ιταλία	10,97%	4,64%	-0,20%	3,08%
Νορβηγία	5,87%	12,10%	7,63%	13,45%
Ελβετία	4,97%	10,12%	11,92%	5,06%

Πηγή: Eurostat ίδια επεξεργασία

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Βάσει των διαθέσιμων στοιχείων της βάσης δεδομένων της Eurostat για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις, κατά τη διάρκεια των ετών 2008 ως 2012 βγήκαν αρκετά συμπεράσματα σχετικά με τα χρηματοοικονομικά στοιχεία και την συμπεριφορά αυτών των επιχειρήσεων. Ας σημειωθεί ότι το 2008 ξεκίνησε η οικονομική κρίση στην Ελλάδα αλλά και σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οδηγώντας σε μείωση διαφόρων χρηματοοικονομικών στοιχείων.

Έτσι, ξεκινώντας την ανάλυση από τις μεταβολές στον αριθμό των επιχειρήσεων του κλάδου ασφάλισης στην Ελλάδα, σημειώθηκε πτώση καθόλα τα εξεταζόμενα έτη, εκτός από το έτος 2011, όπου κι έμεινε σταθερός στις 60 επιχειρήσεις. Σχετικά με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης, σε γενικές γραμμές υπάρχει μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων κατά τα έτη 2008 ως 2010.

Ο κύκλος εργασιών στην Ελλάδα σημείωσε συνολική πτώση από το 2008 ως το 2012 της τάξεως του -17,70%, δείχνοντας ότι ο συνολικός τζίρος των επιχειρήσεων στον κλάδο της ασφάλισης επλήγη σε σημαντικό βαθμό. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, τους μεγαλύτερους κύκλους εργασιών τους κατέχει η Γερμανία και η Γαλλία, με ποσά που αγγίζουν τα 237.506 εκατ. ευρώ και τα 242.637 εκατ. ευρώ αντίστοιχα.

Όσον αφορά την μεταβολή του κύκλου εργασιών των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων ασφάλισης, παρατηρείται ότι στην Γερμανία και στην Νορβηγία καθόλα τα μελετώμενα έτη η μεταβολή του κύκλου εργασιών των ασφαλιστικών επιχειρήσεων είναι θετική. Ειδικά δε στην Νορβηγία είναι και συνεχώς ανοδική με κορύφωση το 2012 όπου σε σχέση με το 2011 έχει αυξηθεί κατά 16,25%, ενώ σε σχέση με το 2008 έχει αυξηθεί κατά 32,88%.

Σχετικά με την ποσοστιαία μεταβολή της αξίας παραγωγής των επιχειρήσεων ασφάλισης στην Ελλάδα, εκτός από το έτος 2009 όπου υπήρξε μια ανεπαίσθητη άνοδος, όλα τα υπόλοιπα εξεταζόμενα έτη, υφίσταται αρνητική μεταβολή, με την μεγαλύτερη να λαμβάνει χώρα το έτος 2012 και η οποία ανέρχεται σε -15,21%.

Αναφορικά με την μεταβολή της παραγωγικής αξίας των επιχειρήσεων του κλάδου ασφάλισης στις υπόλοιπες εξεταζόμενες ευρωπαϊκές χώρες εκφρασμένη σε ποσοστό, παρατηρούνται πολύ μεγάλες αυξομειώσεις της τάξεως του -116,95%, -

586,47%, 125,18% και -642,93% για τα έτη 2009, 2010, 2011 και 2012 αντίστοιχα. Επίσης, το 2009 μόνο στην Γαλλία και στην Ελβετία υπήρξε θετική μεταβολή.

Αναφορικά με την πορεία της ποσοστιαίας μεταβολής της προστιθέμενης αξίας σε τιμές κόστους συντελεστών στην Ελλάδα ήταν πτωτική από το 2010 και έπειτα με την υψηλότερη πτώση της το 2012 να είναι της τάξεως του -17,72%.

Στις υπόλοιπες εξεταζόμενες ευρωπαϊκές ασφαλιστικές επιχειρήσεις η προστιθέμενη αξία σε τιμές κόστους συντελεστών αυξομειώνεται συνεχώς, με τις πιο μικρές μεταβολές να λαμβάνουν χώρα στην Γερμανία, στην Ιταλία και στην Ελβετία.

Την μελετώμενη πενταετία, η συνολική ποσοστιαία μείωση του μεικτού λειτουργικού πλεονάσματος στις ελληνικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις ανέρχεται σε 26,04%, δείχνοντας ότι η Ελλάδα έχει πραγματικά πληγεί από την οικονομική κρίση που την χτύπησε το 2008. Το ίδιο συμβαίνει και στις υπόλοιπες εξεταζόμενες ευρωπαϊκές ασφαλιστικές επιχειρήσεις, καθώς μόνο η Ελβετία σημείωσε άνοδο της τάξεως του 87,55% το 2012 συγκριτικά με το 2008.

Σε γενικές γραμμές και σε ότι αφορά τις συνολικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών των ελληνικών επιχειρήσεων του κλάδου ασφάλισης, επικρατεί μια σταθερότητα κατά τα έτη 2008 ως 2012. Φυσικά και υπάρχουν μεταβολές αλλά δεν είναι αξιοσημείωτες, καθώς οι συνολικές αγορές κυμαίνονται καθόλα τα εξεταζόμενα έτη μεταξύ των απόλυτων τιμών της τάξεως του 416 εκατ. ευρώ και του 579 εκατ. ευρώ.

Στις υπόλοιπες μελετώμενες ευρωπαϊκές χώρες, υπάρχει όπως και στην Ελλάδα, μια σχετική σταθερότητα με μικρές μεταβολές, με εξαίρεση την Εσθονία, της οποίας μπορεί οι απόλυτες τιμές των συνολικών αγορών προϊόντων και υπηρεσιών να είναι χαμηλές σε σχέση με τις άλλες χώρες, αλλά παρουσιάζουν από το 2009 και έπειτα μεγάλες αυξομειώσεις.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις του κλάδου ασφάλισης φαίνεται να διατηρούν σταθερό το σύνολο του ισολογισμού, κρατώντας σταθερά ανοδική πορεία ως το 2010, όπου και έφτασε στο αποκορύφωμα του με τιμή 15.427 εκατ. ευρώ. Παρά την μείωση που υπέστη το 2011, το σύνολο του ισολογισμού το 2012 ανήλθε σε 14.692 εκατ. ευρώ, τιμή μεγαλύτερη από το έτος 2008.

Τέλος, αναφορικά με την μεταβολή του συνόλου του ισολογισμού των επιχειρήσεων του ασφαλιστικού κλάδου στην Ευρώπη εκφρασμένη σε ποσοστό, δεν υπάρχουν αξιοσημείωτες αυξομειώσεις. Επίσης, υπάρχει μια συνεχής ανοδική πορεία του συνόλου του ισολογισμού σε όλες τις επιχειρήσεις καθόλα τα έτη της ανάλυσης, με μόνη εξαίρεση τις ιταλικές επιχειρήσεις το 2011 που παρουσιάζουν μια πολύ μικρή ύφεση με ποσοστό -0,20%.

Αυτό το γεγονός είναι εξαιρετικά σημαντικό και ενθαρρυντικό, καθώς αντικατοπτρίζει ότι παρά την υφιστάμενη οικονομική κρίση που έπληξε σχεδόν όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις αυξάνουν συνεχώς τον πλούτο τους και βελτιώνουν την οικονομική τους κατάσταση.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ➔ Αδαμίδης Αργύρης, 1998, «Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων», πρώτη έκδοση, εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη.
- ➔ Βουρλούμης Παναγής, 2005, «Το ασφαλιστικό με απλά λόγια», Β' έκδοση, Αθήνα.
- ➔ Γρηγοράκης Νικόλαος, 2016, «Ασφάλιση ζωής περιουσίας», ΤΕΙ Κρήτης.
- ➔ Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 1998, «Commission regulation No2700/98 concerning the definitions of characteristics for structural business statistics»
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1998R2700:20031019:EN:PDF>
- Ε**
- ➔ Ελευθερίου Σωτηρία, 2011, «Αριθμοδείκτες ανάλυσης λογιστικών καταστάσεων», μαθήματα λογιστικής, Αθήνα, www.sotele.gr
- ➔ Ένωση για την προάσπιση των κοινωνικών δικαιωμάτων, 2007, «Περίγραμμα μεταρρύθμισης του ελληνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης».
http://www.epkodi.gr/wp-content/uploads/2016/03/EG_NOTES_FINAL_analyti.pdf
- ➔ Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2010, «Ετήσια Έκθεση»,
<http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/annrep/ar2010el.pdf>
- ➔ Θεοδωρουλάκης Μενέλαος-Κουμαριανός Βαγγέλης, 2012, «Συστήματα Κοινωνικής Ασφάλισης-ασφαλιστικό σύστημα και σύστημα κοινωνικής περίθαλψης», Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ, http://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2014/02/ekp_yliko_krat_pron2.pdf
- ➔ Κάντζος Κωνσταντίνος, 1997, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων», δεύτερη έκδοση, εκδόσεις Interbooks, Αθήνα.
- ➔ Μέμος Κωνσταντίνος, 2015, «Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα και οι επιπτώσεις στο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης», Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής Παντείου Πανεπιστημίου, <http://www.neasmyrni.gr/Formes/2015/memos.pdf>
- ➔ Νεκτάριος Μιλτιάδης, 2003, «Εισαγωγή στην ιδιωτική ασφάλιση», Δ' έκδοση πλήρως αναθεωρημένη.
- ➔ Νιάρχος Νικήτας, 2004, «Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων», έβδομη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα.

- Παπαδόπουλος Δημήτριος, 1985, «Ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης», τόμος Β', εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη.
- Πετσίνης Ανδρέας, 2012, «Οι περιοχές με το υψηλότερο και το χαμηλότερο ΑΕΠ στην Ελλάδα», <http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=26516&subid=2&pubid=113433744>
- Τσιτσιόλης Βασίλης, 2005, «Κοινωνική και ιδιωτική ασφάλιση ασθένειας. Τα κοινά χαρακτηριστικά τους», http://www.enap.gr/attachments/article/7260/asfagora_ipc.pdf
- Χατζηγάγιος Θωμάς, 2009, «Ιδιωτικό ασφαλιστικό δίκαιο», Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Ανικούλα, http://www.copycity.gr/myfiles/copy/476_pages1.pdf
- European Commission, Eurostat, http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database?p_p_id=NavTreeportletprod_WAR_NavTreeportletprod_INSTANCE_Wg8pz4NjomG2&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=1
- Forin.gr. Σταματόπουλος, 2016, «ΕΛΣΤΑΤ. Δείκτης κύκλου εργασιών στο χονδρικό εμπόριο», <https://www.forin.gr/articles/article/18729/elstat-deikths-kuklou-ergasiwn-sto-xondriko-emporio-2o-trimhno-2016>